

~~6 10 8 6 8~~

~~29 livsstyrande av 40006~~

~~29~~

$$\begin{array}{r} 29 \\ - 4 \\ \hline 316 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14 \\ - 330 \\ \hline 09 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \\ - 4 \\ \hline 32 \\ - 32 \\ \hline 32 \\ - 132 \\ \hline 12 \end{array}$$

4 4 4 4
4 4 4 4
4 4 4 4
4 4 4 4
4 4 4 4
4 4 4 4
4 4 4 4

~~38912~~

$$\begin{array}{r} 09 \\ - 3812 \\ \hline 12 \end{array}$$

~~150~~

$$\begin{array}{r} 29 \\ - 3 \\ \hline 22 \end{array} \quad \begin{array}{r} 6,6,6,6,6,6 \\ 6,6,6,6,6,6 \\ 6,6,6,6,6,6 \\ 6,6,6,6,6,6 \\ 6,6,6,6,6,6 \\ 6,6,6,6,6,6 \end{array} \quad \begin{array}{r} 14^v 6^s 8 \\ - 6 \quad 12 \\ \hline 8 \quad 6 \quad 6^s 8 \end{array}$$

R. H. A. 9091

JACOBI
VANIERII
E SOCIETATE JESU,
OPUSCULA.

EDITIO NOVA.

PARISIIS,

Apud PETRUM SIMON, Cleri Galli-
cani, necnon Illustrissimi & Reverendissimi
Archiepiscopi Parisiensis Typogra-
phum, viâ vulgo *de la Harpe*, sub Signo
Herculis.

M. D C C. X

DE AMICITIA ECLOGÆ LUDOVICO XV. REGI CHRISTIANISSIMO.

HACTENUS Agricolis , sacræ reveren-
tior aulæ ,
Rure tuum LODOIX atavum pa-
tremque (*a*) canebam :

Nunc Majestatem tua Rex cùm temperet (*b*) ætas ,
Audeo sylvestres coram tentare cicutas ,
Et studiis servire tuis , avidoque sciendi
Ferre tibi documenta , truces non Martis in usus :
Jam quibus heu nimiùm visus gaudere , rigentes
Ære viros sumptis ardes spectare sub armis ,
Terribilesque tubas strictos audire per enses .

(a) In prædio rustico.

(b) Septem duxerat annos natus erat Rex , cùm haec
scriberet Poëta .

Has ubi tempus erit , patrio (a) cui munere Reges
Informare datum est , notas te finget ad artes.

Interea quò prona tibi LODOICE voluntas ,
Accipe amicitiae leges , authoribus illis ,
Quos inter primo mundi nascentis in ortu
Floruit in primis ; nec deditnare docentum
Nomina Pastorum , mox auditurus & ipsam
Progeniem Regum quondam pavisse paternos
Rue greges , sylvisque animum coluisse magistris.

Ex aula nunc cessit amor socialis ; & æquâ
Lance Deus sua dona viros partitus in omnes ,
Regibus imperium , nobis servavit amicos.

Privatae quod sortis erat tibi contigit uni ,
Rex , ut amicitiam cum Majestate verenda
Conciliis : partes etenim nunc dulcis amici ,
Nunc regnantis agis : coram gravitate retentâ ,
Principe digna facis loquerisque puellus ; inestque
In tenero juvenile nihil nisi gratia vultu.

Atque ubi te Regem populo rebusque dedisti ,
Te tibi , te blandis iterum permittis amicis ;
Depositoque domi fastu , vulgique profani
Liber , amicitiae totas effundis habenas.

Tædia colloquiis nunc dulcibus aulica solvis :
Utiliora tibi fidæ commercia linguae

(a) D. de Villeroy , cuius Pater Custos rectorque fuerat Ludovicus Magni .

Experiens brevi, rebus maturus agendis,
Cum tua depones regnique negotia tutis
Auribus; inque sinu noti requiescat amici
Majestas, onus ipsa sibi, nisi saepius alto
Descendet solio; & sceptri gravitate relata,
Rex homini cedat, socioque fruatur amore.

Quare age amicitiam, quam deterrebat ab aula
Agmen adulantum, regali admitte volentem
Pectoris hospitio: sed amicum delige, qualem
Regibus esse decet; qui spernere fortis honores,
Dans tibi consilium, non consulat ante favorem
Fortunasque suas, tibi qui, licet omnia possis,
Cuncta licere neget; quod convenit atque perennem
Pertinet ad famam, non quod placet, author agendi.

Sed quid præcipio quod non monstraverit ante,
Fixerit & tenero jamdudum pectore, primos
Quæ tibi (a) Mater erat morumque magistra sub
annos:

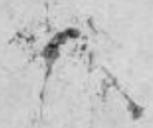
Et tibi cur versu, LODOIX, effingere tento
Quem præsentem oculis spectasti (b) Præfule, sacras
Imperii qui te leges & Apollinis artem
Erudit; & magnæ feliciter insita menti
Edocet in properos adolescere semina fructus.

Ille tuæ vir laudis amans, nec mensus honorem

(a) Illustissima Domina de Ventadour.

(b) D. de Fleury Regis Praeceptor.

Principis effuso populorum sanguinē , pacis
Author erit ; tecumque feret cūm pondera rerum ;
Commoda sola sequens gentis , suadebit inire
Monstratas à Patre vias , populique parentem
Quām Dominum magis esse : Duces bellique ministros
Pralia commendant , amor & Pax aurca Reges ,

DE AMICITIA. ECLOGA PRIMA.

Amicitiae natura & ortus , ejusdem
commendatio & character variis
amicorum factis expressus.

DAMETAS. MOPSUS.

D. Q Uod properas ? quò Mopse gregem non spon-
te sequentem

Ducis agens ? loca mene fugis ? te murmure rivus ,
Gramineā te vallis humo , te mollibus umbris
Invitant Salices : Ovibus da Mopse , roganti
Quod mihi malueram tribuisses ; teque volentem
Detineat , quæ lœta tuum pecus herba moratur.

M. Vicino sub colle manet me Daphnis : iturum
Promisi ; caro reddam promissa sodali.

D. Nusquam posse tuo sine Daphnide vivere ! tanta
Dic ab amicitia quid amor malesanus Amyntæ
Discrepat : indomitos cur arguis illius ignes ,
Indulgesque tuis ; teneram si Phyllida quantum
Aler amat , tanto Daphnis tenebris amore,

M. Ridiculum memoras hominem , qui fixit in una
 Virgine , quos oculos pecori , quos debet amicis ;
Qui macer & pallens , & semper inania mente
 Vota fovens : absens à Phyllide , tristibus æger
 Immoritur curis , intabescitque videndo :
 Seque suo demens & Phyllida torquet amore.

Non ita Daphnian amo , meus ut me perdat & ipsum
 Stultus amor : dulces equidem cum Daphnide ruri
 Nec tamen ingratos condo sine Daphnide soles.
 Gaudeo si quis amet quem diligo , si quis eosdem
 Aut oculos habeat mecum , vel jure vicissim
 Usus & ipse suo , communem querat amicum
 Conciliare sibi : at contrà rivalis Amyntas
 Invidet , atque sibi non temperat ; oscula blando
 Si qua Cani dederit Phyllis vel mollibus Agnis.

Quod differt lux à tenebris , id amoris ab æstu
 Distat amicitiae sensus : per fasque nefasque
 Impatiens fræni ruit ille ; quietior audit
 Illa verendarum vim legum & juris habenas.
 Hunc animi cæcus rapit impetus : illa morarum
 Consiliique potens , socium sibi deligit aptum.

Sunt in amore duces oculi fallaxque cupido ;
 Dux in amicitiis usu præcognita virtus.
 Ille voluptatum sitiens se diligit unum :
 Hæc oblita suî vix latior emicat unquam ,
 Quam cum contigerit misero prodeesse sodali.

Solliciti res plena metus , res plena tumultus ,

Ecloga I.

Usque novis fervet curis amor anxius : idem
Divitias , ipsamque brevi post cætera mentem
Eripit : omnis enim furit aut insanit amator ;
Dum placidos agitat soles , & amicus amici
Consiliis sapit atque suis ; geminâque tuetur
Res ope , nec , socio moderante , flagrantior irâ
Vel desiderio cæcâve cupidine fertur.

Mobilis est , capitisque nives rugasque petrosus ,
Informes senio vultus amor alite pennâ
Transvolat , atque genis alibi juvenilibus hæret.
Firmat amicitiam contrâ , qui major ab annis
Ingenii est , non oris , honos : nec & ipsa senescens
Corde fluit , vultu cùm gratia fluxit amico.
Nam veluti miro spectabilis igne Cometes
Prodigialè rubet ; sed mox evanidus auras
In tenues abit ; haud longo sic tempore durans
Ignibus ipse suis absimitur ardor amantum.
Ait animis infixus inest , nec deficit unquam
Splendor amicitiae ; tacito labentia motu
Non defecturis fulgent ut sidera flammis.
D Inter amicitiam quid distat & inter amorem
Novimus : hic solâ trahitur dulcedine amandi ;
At rebus studet illa suis : queruntur amici
Alternam vel propter opem , vel propter honores ,
Sic Hederæ muros , sic ambitiosior altam
Vitis amore sui stringens amplectitur Ulmum ,
Quâ siue repit humi , nec mites educat uvas.

M. Alter amicitiae fons est & dignior ortus :

Nam duce naturâ , non utilitate , vicissim

Ut Natos & amant Patres & amantur ab illis ;

Sic animos Natura potens inclinat ad unum

Consimilem nostrî ; nec spe mercedis avarâ

Diligimus : natum sequitur sed fructus amore.

Quæ vel in hoste placet , probitas conjungit amicos :

Hinc & amicitiis & vitæ terminus idem

Esse solet ; dulci virtus quod amabilis usu

Nutriat , humanis quos mentibus indidit ignes.

D. Hæc ubi sunt vincis ita firmis juncta duorum

Pectora , quæ nullum dissolvat tempus , opumve

Certamen , vel quæ capiunt nos tædia rerum ?

Vix geminos inter durat concordia fratres :

Ipse sibi vix constat homo ; mutatur in horas ,

Et quod manè cupit nil vespere curat , ad omnem ,

Mobilior nemorum foliis , versatilis autam.

Non humana rogas , mentem qui pluribus unam

Esse velis : fidone putas hærebit amico

Qui secum discedat , & à se dissidet ipso.

Fac habeas qualem vix est reperire sodalem :

Continuò vitam nova cura , novique timores

Sollicitant : atqui sua cuique negotia , casus

Cuique suos fert vita ; nec est cur implicet alter

Alterius sese rebus , discribina fatis

Adjiciens aliena suis : sibi vivere soli

Perstat , amicitiae tanto quam præmia posse,

M. Ergone amicitiam mortalibus eripis? ipsum
 Tolle prius mundo solem, vel secula terris
 Aurea, quæ rectum coluere fidemque, redona.
 Tunc omnes fas, credo, fuit discrimine nullo
 Consiliis adhibere viros, nudoque profari
 Pectore: cum neque fraus, nec amor sceleratus
 habendi
 Polluerent mortale genus: nunc fronte serena
 Cum tacitæ lateant iræ, dubiusque tegatur
 Dulcis amicitia signis mens certa nocendi;
 Quid facies, si non habeas cui, liber ab omni
 Suspitione, graves ausis depromere curas;
 Ut tecum sic cuncta loqui, fidoque vicissim
 Solyere colloquio mortalis tædia vitæ.

Non secus ac juncta requiescens Vitis in Ulmo
 Floret, & arboreas uvis pendentibus, hospes
 Non ingrata, comas exornat; Amicus amicam
 Sic reperit sic præstat opem: junguntur & ambo
 Securum fatis agitant felicibus ævum.
 Cætera tempus habent; nec sola nec usque beatos
 Efficient homines: brevis est fallaxque voluptas;
 Partus honor vilescit; opum vesana cupido
 Sollicitat: tristes subeunt post gaudia luctus;
 Nec placitura diu rerum per læta vagamur.
 Continuè subeunt fastidia: trudit amorem
 Alter amor; nec curat iners & avara senectus
 Quæ pueros capiunt juvenesque: fidelis amicus

Tempus in omne manet , jucundus & utilis idem.
 Ille juventutem recreat magis : ille senectam
 Deliciis orbam reliquis hoc sustinet uno
 Præsidio ; longus nec tædia parturit usus:
 Nam quanquam solidos unâ consumere gaudent
 Alterno sermone dies ; non pœnitet unquam
 Haud potuisse suis præstare silentia rebus ;
 Nec siccis hæret vox faucibus : auris amicæ
 Tanta fides , tanta est linguae facundia tutæ.

Non studiis , uno sed fortunatiüs usu
 Quæ sit amicitiæ vis atque potentia norunt.
 Officii leges amor ingeniosus ad omnes
 Erudit , & vires ad fortia quæque ministrat.

Rebus amicus adeſt lætis ; cumulatque sodalis
 Gaudia , dum fruitar ; misero velocior idem
 Advolat ; & fraſtis adhibens solatia rebus,
 Cum socio vires animi communicat ipsas.
 Vel si vulnus opem renuit ; lugentis amici
 Detergit lacrymas flens ipſe , dolensque dolorem
 Illius imminuit : neque enim fomenta malorum
 Utiliora pio fletu. Comes aetus acerbis
 Casibus , in tanto socii lugentis amore ,
 Vix proprii meminit luctus ; finemque dolendi
 Imperat ipſe ſibi , consolaturus amicum.

Rara quidem quam laudo fides , prudensque
 Sodalis
 Simplicitas , ſua qui profert , commissa viçíſſim
Nec

Nec secreta foras eliminat : atque paratus
 Respondere vicem , sibi nil desperat habendum.
 Illius hinc pretium est quod non querentibus ultro
 Det facilis sese : quia rario aquore gemma
 Eruitur , multo venit pretiosior auro.

Sunt tamen infragili quae pectora foedere dulcis
 Junxit amor : priscis annalibus eruta trito
 Nomina ne referam sermone , Melippus avitis
 Exul agris socio gaudet , qui maluit aedes
 Et natale solum segetesque relinquere cultas ,
 Hinc absente procul quam vivere solus amico.

Dametæ viden ut rebus succurrat in arctis
 Alphesibœus ! cum nihil amisisse sodali
 Sospite credideris , hunc contrâ apponere luero ,
 Quidquid in auxilium veteris largitur amici.

Illiū hanc memorant vocem , cum ducere vellet
 Uxorem : peteretque Socr , quæ copia rerum ,
Quid pecoris foret : unanimis comes inquit : opum vis
 Hæc mea . Desponsam dedit hoc Pater omne Natam
 Nec mens læva viro , fidum qui pluris amicum
 Fecerit , argenti magnum quam pondus & auri.

An fuit in terris Coridone beatior alter ,
Qui longam sine dissidio cum Myrtle vitam
 Egit , & illius tantum confidit amori ;
 Proximus ut morti , superest carissima , dixit ,
 Sola mihi genitrix ; inopi tu filius esto :
 Hanc ale , & hoc socii naunus morientis habeto.

Accipit hanc ; & vix hodie dignoscere possis
Quæ sit cara magis , vel quam Natura parentem ,
 Vel quam fecit amor. Scis quām memorabile quon-
 dam

Extiterit fidos inter certamen amicos.

Admonitus Myrtile per somnia falsa , sodalis
 Invasisse domum fures , atque omnia ferro
 Vastari , thalamo rapit impiger arma relicto ;
 Terque quaterque manu Coridonis ad ostia pulsat ,
 Abrupto Coridon somno , cognoscit amicūm ;
 Quem promptis ratus auxiliis hōc noctis egere ,
 Prosilīt ; ac secum quod habebat & æris & auri
 Corripiens , socio gaudens nil tale petenti
 Expedit , & donis veniam levioribus orat.

Sed vitæ quoque , fidus amor , non unius auri
 Prodigus est : testis Damon , in flumina saltu
Qui se præcipiti dedit , ut servaret amicum ,
 Quem violens rapiebat aquis torrentibus amnis.
 Amplexus inter miseris obiere ; simulque ,
 Quo periere sītu , junctis per amica lacertis
 Oscula , nunc etiam tumulo conjuncta sub uno
 Membra jacent ; ne quos vinclis sociaverat arctis
 Vita fidesque tenax , mors dividat ipsa sodales.

Majus amicitiæ specimen Callistoris audi .
 Horribiles judex pœnas mortemque minatur ,
 Ni commissa suæ fidei secreta recludat ,
 Indicioque gravi sceleris condemnet amicūm.

Nullis ille minis perterritus, ignibus (inquit)
 Ure meos ferrove seca crudeliter artus :
 Arbitrii mea vita tui est, non lingua ; tenacem
 Propositi tormenta fidem ne barbara vinctant,
 En, ait, ut caveo : media inter talia , linguam
 Dentibus abscissam procul exptuit ore cruento.

Quin & fœmineo constans in corde remansit
 Nuper amor stabilisque fides. Amaryllis ad amplas
 Cum venisset opes patruo moriente relictas :
 Nobilibus quæsita procis , despexit amicos
Quos fortuna recens advexerat, atque Menalcam
 Illius ante fores ausum vix stare , querelis
 Dulcibus incessens : quid me fugis, inquit ? amabam
 Nuper inops inopem ; jam nunc te dives egenum
 Plus amo , quòd possum dare plura, tibique marito
 Despondere parem fidei cum pignore dotem.
 Felix sponsa viro , felix vir conjugé , latos
 Traducunt in amore pari concorditer annos.
D. Gliscit amicitiae qui nomine teclus , amore
 Mopse merum laudas : alios vix concipit ignes
 Fœmineum pectus : socialia foedera rumpunt
 Ingenii levitas , & garrula lingua , suisque
 Fida , sed alterius maletuta silentia rebus.

Dura manent quas vincla tori subeunda mariti ,
 Felices si forte negant captiva puellæ
 Huic etiam se posse jugo submittere colla.
M. Quod loqueris non triste jugumest, ope cuius egenas
 Bij

Res inter , nullo trahitur prope vita labore.
 Officium , fateor , grave sapientis atque molestum
 Est in amicitia : mortalibus optima quæque
 Divendunt magno Superi : fugiendaque virtus
 Est tibi , si curam fugias operumque labores :
 Arduum enim est virtutis iter plenumque pericli :
 Nec sine vi contingit honos & nobile nomen.

Sed mihi crede puer , succurrere posse sodali ,
 Nec dubium in dubiis ostendere rebus amorem ,
 Plena voluptatis res est ; & nulla volentem ,
 Si quid amore facis , te cura laborque gravabunt.

Quin etiam scabram veluti rubigine nigrum
 Cotis ab attritu discit splendescere ferrum :
Haud aliter casus amor excitus inter acerbos
 Emicat , & magnis etiam succurrit in ausis.

Mollior est Agno Lycidas : sed & ille , salutis
 Oblitus propriæ , nuper defensor amici ,
 Nudatos Leo terribilis , prorupit in enes.

D. Alma parens homines sylvis eduxit ab altis ,
 In commune jubens & nos & nostra per omnes
 Partiri Natura viros ; in publica peccat
 Commoda , qui totum socio se devovet uni.

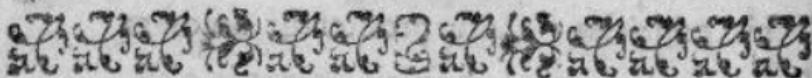
M. Quid Natura velit , satis indicat , ubere fletu
 Ora rigans , lattoque movens præcordia sensu ;
 Cum quid fama refert & amicè & fortiter ausum

Exerit & pecudes inter mutosque Natantes
 Vim Natura sgam : nostras imitatur in undis

Piscis amicitias : cantu profitentur amorem
 Cælivagæ Volucres : & sylvis Cervus in altis
 Fidus agit longam Cervo cum compare vitam.
 Imbellem gravior senio defendit amicum ;
 Inque vicem , si fortè metum fecere Molossi ,
 Junior ancipitis subiens discrimina cursus
 Profilit ; & pedibus fidens , venantibus offert
 Se Canibus ; socio gavisus fospite vitam
 Pro meritis & amicitiæ pro laude pacisci.
 Dulcia quæ mutis vitæ solatia passim
 Dat Natura Feris , homini non invidet uni ;
 Cujus amicitiæ tantùm dulcedinis addunt
 Colloquiique vices , & mens interprete lingua
 In pectus fidi comitis demissa per aures.

Urbanos muris homines Natura sub iisdem
 Cogit , ut ex multis sibi quilibet eligat unum ;
Quem sic præ reliquis amet , ut tamen unius ergo
 Omnibus haud desit ; paucis sed amicus , in omnes
 Sit bonus , & facilis ; nec quas præscripsit amando
 Ipse sibi leges , juri præponat avito ;
 Quo patriæ servire , suos & amare Parentes
 Cogitur , & primo dignari Numina cultu.

Hac ego lege meo dulcem cum Daphnide vitam
 Exigo : sed longas fando producimus horas ;
 Nec patiens feret ille moras , quas noctis euntij.

ECLOGA SECUNDA.

Amicitiae pares conciliandæ.

MOPSUS, ALEXIS, LYCIDAS.

M. Unde pedes ? Ex urbe ? teres bonus usque
Potentum

Limina ; nec pecoris tanget te cura relieti.

A. Cura tenet sua quemque : placent tibi sordida
rura,

Oppida clara mihi ; nemorum te gratia , meque
Tangit amicitiae non imperissa voluptas.

M. Sunt & amicitiae dulces , quas rure fovemus
Cum paribus , quibus & fruitur gressus ipse , suorum
Fodere custodum , & junctis recreatus avenis.

A. Qui semel est urbes magnumque expertus ami-
cum ;

Hunc neque rura movent , nec oves , oviumque
magistri.

M. Dura Boves coniunge pares ad aratra ; paremque
Junge tibi , ne foris jugo lardare , sodalem.

Daphn' ego ne Rege quidem cum divite mutem.

A. Daphnide contentus vivat , cui Rege carendum est ,
Cui neque nosse meum fas est & amare Cleantum.

M. Opportunus adest Lycidas : hoc judice mecum

Si certare voles ; tute ipse farebere Daphnū,
Quanvis pauper opum est , diti præstare Cleanto.
 Me procerum quondam Melibrus & urbis amator ,
 Edocuit miserā colitis quām lege Potentes.

A. Non fugio Lycidæ arbitrium : nisi vicero cantu ,
 At certè causâ vincam ; vel turpis egestas
 Vincit opes ; luteisque casis palatia cedunt.

L. Cantantes audire placet : locus ipse , diesque
 Blandior invitant cantus ; hīc fontis ad oram
 Graminea Salices inter sedeamus in herba ;
 Dumque suos celebrant per frondea tecta Volucres ,
 Alternis vestros & vos dicetis amores.

A. Felix illa dies , quā me procul urbe canentem
 Audiit , & secum deduxit rure Cleantus.

M. Fortunata magis , qui me tibi fecit amicum
 Daphni dies , rurisque novos injecit amores.

A. Ex illo revocat me saxe Cleantus in urbem ,
 Meque leves inflare jubet se teste cicutas.

M. Obscuro nos iure dies agitamus ; & alter
 Alterius sermone magis quām carmine gaudet.

A. Stant rigidi vigiles ad limina prima Clanti ;
 Nec vili tamen hinc pastor cum plebe repellor .
 Ille salutantum resuā me sevocat undā ,
 Et timidum Proceres inter compellat amicē.

M. Daphnidis ad portam custos Canis assidet unus ;
 Qui mihi blandicias , & quā fas voce , salutem
 Dicit ; & anterens gressus , ad Daphnida ducit :

Soli turba sumus ; capiunt nec tædia soloſ.

A. Ut juvat egressum sylvis augusta superbæ
Tecta domūs intrare , toros inhiare nitentes ,
Marmoreis oculos hinc illinc pascere mensis ,
Et picturatos pedibus calcare tapetas.

M. Daphnidis agresti domus est lætissima cultu ,
Non strepitū confusa vago , non hospite noto
Ignotoque frequens : invitant dulcia paſſim
Poma manus , vacuo neque paſcunt lumina ventre.

A. Ante suam mihi ſi qua diem maturuit uva ;
Molliculus partu ſi præcoce naſcitur Agnus ;
Proh quām dulce meo dare munera parva Cleanto ,
Qui mihi blanditias & mollia verba redonat.

M. Omnia , Daphni , mihi tecum communia : Capras
Ipſe tuas , ſi forte mihi lac præcipit æſtus ,
Mulgeo ; tuque meis mulctras in ovilibus implex ;
Übera ſi quando referant tibi ſicca Capellæ.

A. Pauper ego pecoris custos rogor uſque Clientum
Submissas deferre preces , & jura tueri ;
Primoresque viros ad agrestia limina cogit
Et dulcis favor , & cultura potentis amici.

M. Nil præſtare potest niſi verum Daphnis amore ;
Invideat quem nemo mihi , nec ad ostia tristis
Uſquè rogator adeſt , longo ſermone fatigans ;
Nec niſi ſinceris teritur mihi limen amicis.

A. Nulla pares inter concordia firma ſodales :
Solvit amicitias , aut æmulus ardor habendi ,

Aut honor , aut saties , vitæque frequentior usus,
 M. Alter inæquales inter dominabitur , alter
 Servus erit : si dives amat , se nescit amari ;
 Unanimi nec stant amor & reverentia corde.
 A. Nobiscum Proceres fido junguntur amore .
 Si mores novere probos similesque suorum .
 Diligitur decus ingenii non splendor avorum ;
 Spectaturque magis probitas quam censu amici .
 M. Luminis orba , sinu quos est amplexa benigno ,
 Efficit & vulgo cæcos Fortuna Potentes .
 Vilis adulantum grex circumfistit ; amico
 Nec locus est , ubi nulla sacri reverentia veri .
 A. Gignit amicitiam virtus , quam clara Potentia
 A patribus soboles alto cum sanguine ducit :
 Nam neque progenerat Cervos Leo fortis ; Avenas
 Nec pariunt steriles quæ mittimus Hordea sulcis .
 M. Omnia degenerant ; patribusque simillima proles
 Rarior est homines inter : quæ sola supersunt
 Stemmatæ , nobilium sanguis colit una ; sibique
 Vilis amor sine re , vilis sine nomine virtus .
 A. Dulce viatori se per malefida ferenti
 Æquora , vicino cognoscere littore tutum
 Quod petat hospitium ; pelago si forè sonant
 Tempestas agitat fragilem violenta phasellum .
 M. Speranti placidos portus quam triste . procellas
 Inter & adversos fluctus , ac nubila cœli
 Tempora , deferri timidis ad saxea votis

Pectora; queis animus, queis spes infringitur omnis.

A. Ante negabit Ovis sipientibus ubera Natis;
Ante suos torrens cursus remorabitur amnis;
Mutata quām mente fidem sacramque Cleantus
Fallat amicitiam, sua vel promissa retractet.

M. Carus erit, Procerum studiis qui serviet: illis
Nil sacrum nisi cura rei famaeque: Clientes
Promissis onerant largis: sed ut arbor in hortis
Multæ suis, sterilem præbent sine fructibus umbram.

A. Vulgus amicitias donis metitur; at unum
Comis & ingenuus vir amore reposcit amorem.

M. Officiis fit notus amor; nec habentur amici
Propter dona, placent sed munera propter amicos.

A. Utilitas ab amore meo sat magna, Cleanto
Dum placeam, neque me fuerit sibi carior alter.

M. Mordaci patet invidiæ, quicumque superbas
Captat amicitias, fruiturque favore Potentum.

A. Si pulcher non tangit honos, & gloria magni
Nominis: en cura vivam quām liber ab omni;
Quantaque felices condam per gaudia soles.

M. Nomina magna nocent: per iniquos vile labores
Servitium tandem, turpisque paratur egestas:
Vivimus & placido vitam nos rure beatam.

A. Nubila ad arbitrium facit atque serena Cleantus
Tempora: per populos latè regit omnia dictis,
Illiū è nutu pendent cum plebe Potentes.

M. Unus quo cæli faciem deformat, eodem

Jupiter & nostros contristat frigore vultus :
Nec terret vis ulla viros nullius egentes.

A. Manè salutantum quām me juvat unda Clientum,
Nunc humili depresso metu, nunc rursus in altas
Spes avidis surgens animis, & sidera tangens.

M. Aequales inter quām fortunatiū istic
Vivitur, unde metus procul omnis & ambitus absunt :
Mens ubi sollicitis non fluctuat anxia curis.

A. Quid memorem quanto convivia lauta paratu
Concelebrant ; quales oculis argentea luxus
Explicat ex omni struitur quæ mensa macello.

M. Arte cibis nullā positis epulamur amici
Dulciū ad fontes : exornat libera mensam
Simplicitas, conditque famēs solertior escas.

A. Post epulas largum si quando Cleantus ad ignem
Convivas blando recreat sermone : loquenti
Plauditur ; & pendent omnes unius ab ore.

M. Nos quoque propter aquam patulæve sub Ilicis
umbra

Colloquimur : fandi datur omnibus æqua potestas ;
Nec tegitur fictis animi sententia dictis.

A. Luditur interdum, nec præmia parva sequuntur
Victores : posito nam luditur æris acervo.

M. Ludimus : at nostrum risus & gaudia ludum,
Non furor amissis opibus, luctusque sequuntur.

A. Jam si ferre pedes placet extra tecta domorum
Sylvula nutritur contermina, frigus & umbram

Sufficiens æstate; subest & pinguior hortus,
 Ruris opes mediâ qui cultus in urbe ministrat.
M. Agrestis si vana placent imitamina vitæ;
 Ipso rure frui quām dulciūs! alta vagari
 Per nemora & valles; & aquarum murmure blandum
 Fontis ad umbrosi caput invitare soporem.
A. Multa docet me pace super belloque Cleantus,
 Omnia quæ memori condens sub pectore, vobis
 Urbe redux avidis narro quæ bella gerantur,
 Quique recens domito sit partus ab hoste triumphus.
M. Daphnida quæ spectant, & quæ cognoscere malim,
 Audio: nec Regum sed nostra negotia blandis
 Præstat colloquiis agitare, nec altera nosse
 Quām rabidis quæ bella Lupis inimica parantur,
A. Rura Luposque crepa; sylvas & ovilia tecum
 Semper habe; rerum dominos urbesque superbias
 Despice; amicitiæ Procerum nec præmia noris.
M. Amissâ vanum tu libertate favorem
 Perge sequi; durum domini nec ferre recusa
 Servitium, ut famos captes, spes lusus, inanes.
A. Men captare leves intra palatia fumos!
 Quem, si pollicitis hominum fas credere quemquam,
 Dona manent, tibi quæ meritis majora fatebor.
M. Hæc cine te capiunt sine re promissa Potentum:
 Nec pudor est usu nondum didicisse magistro
 Quò recidat favor, & blandis spes fota loquelis.
A. Fare age dic, Lycida, potior quis amicus?
 opumne Dives

Dives & antiquâ qui geritis origine clarus,
Sit decori; vel qui nullis majoribus ortus,
Obscuram tecum ducat sine nomine vitam.
M. Elige quem vitæ socium fidumque sodalem;
Malueris; vel quem supplex vereare colasque,
Vel quem liber ames; & qui te diligit unum;
Convictuque juvet facili, curasque resolvat.
L. Hanc ego non ausim litem componere: nullas
Audit amor leges; duce nec ratione volentes,
Sed tacitâ impulsâ dulcedine mentis, amamus,
Et sequimur quod cuique magis placet: ille Po-
tentum

Quærat amicitias, qui præferet utile dulci.
Tranquillam quicunque potest sine murmure vitam
Ducere; vel secum, vel fidos inter amicos,
Conditione pares, habitet; vilique favorem
Non emat obsequio; sed amet qui diligit, altâ
Non qui gente tumens, vix se patiatur amari.

De fido fidei fidem quæcumque quæcumque quæcumque quæcumque

ECLOGA TERTIA.

Amicorum delectus.

T Y R S I S. M O P S U S.

T. **G**ratulor urbani quòd Alexis nuper inanem
Contuderis fastum: rus ille gregemque suorum
Oderit; & Procerum vanos affectet amores.

C

Nos quā lege pates inter vivamus amicos,
 Tu senio gravis, & longo jam doctior usu,
 Finge tuā nos, Mopse, manu; prouinque fidelī
 Pectus amicitiæ, si quid vacat, instrue dictis.

M. Quæ rogitas uno complectar ut omnia verbo,
 Elige; præcipitis cæco nec ab impete cordis
 Raptus ama: cognosce priùs quām fœdera jungas;
 Nec pigeat mores longum tentare per usum.
 Quas serimus tardè crescunt, sed secula durant
 Vivaces Oleæ: velox amor, arboris instar,
 Emoritur, nisi radices emiserit altas;
 Antè leves præceps quām se diffundat in auras.

Nescio quid dulces interdum invitat amores:
 Hos animi rapidos motus nec protinus audi,
 Nec contemne tamen: celerem per prona viarum
 Sed velut infrænas currum; nascentis amoris,
 Judicium si fortè tuum præcurret, habenas
 Sic preme, & indicis, quantum fas, collige certis,
 Qui placet, an vita tibi sit placitus in omni.

Quos emimus Tauros bisterque probamus arando;
 Nec pudet ignotos admittere sape sodales.
 Venales tamen ut merces in luce maligna,
 Sic & amicitiæ fuso fallace nitescunt;
 Et qui diligimus primū, dein fœdere pacto
 Excutimus socii mores; inimica querelis
 Astra fatigamus seris, cùm tempus apertam
 Protulit in lucem quod præcognoscere sanæ

Mentis erat : fici nam dissimulator amoris
 Nemo satis , qui vel dictis factisve dolosas ,
 Oblitus persæpe suî , non detegat artes.

T. Hoc ubi : non homines non questibus astra lacesto:
 Vincla sed auspiciis rumpens male nexa sinistris ,
 Odi perjurum desertoremque relinquo :
 Nec secus ac tritos usu mutamus amictus ,
 Sic & amicitia veteris fastidia pono ,
 Deliciasque novi sequor invitatus : eodem
 Ordine non conjux nobis & amicus habentur ,
Quos lex sacra jugo pariter conjungat aheno.

M. Sic suspecta tibi novitas in amore ; sodalem
 Nec veterem postpone novo , qui cognita præfers
 Vina vetusta novis : qui , si via longa manebit ,
Quadrupedem placidum mavis norumque , comanti
Quam qui luxurians cervice , feroxque juventâ
 Altius ingreditur : sed te rudis atque laborum
 Impatiens , orisque tenax , vel lassat euntem ,
 Vel secum rapit in præceps : rigidisque lupatis
 Indocilis servire , vehit quò tendere nolis.

A teneris si cui socio consuevimus annis ,
Duciùs hoc fruimur , fuerit modò fidus : amamus
 Namque magis quidquid primo dileximus ævo.
 Pascua Dametas viden hæc ut opima perosus ,
 Montibus & sylvis gaudet , sylvestribus ortus
 Nutritusque jugis : Corillas prædives , & alto
 Nunc in honore , gregem qui paverat antè , sodales

En ut amat veteres, nemorumque virentibus umbris
Afficitur: tantum vita valet usus in omni.

Si comitem fortuna novum dabit: inspice possit
An fieri vetus: & parvis in rebus amorem
Illiū ac tacitos animi prius erue sensus,
Quām lēsura dehinc male cautus vincula necas;
Serpentemque sinu foveas, qui sibila fundens
Terreat, & morsu vomat immedicable virus.

Seriūs inspicitur medio ratis æquore, fluctus
Cūm biberit salso, laterum compage solutā:
Exploranda prius fuerat, si ferre procellas
Posset, & in columnis portus adnare petitos.
T. Non labor est oculo navem lustrare sagaci:
Nostra sed occultos habeant cūm corda recessus,
Mentis ab humanæ latebris educere verum
Difficile est: neque enim blando bene creditur ori:
Fida nec interpres sensus est lingua latentis.

M. Hoc humilis fortuna dedit, si commoda vitæ
Plura neget, quod nec spes, nec reverentia mores
Dissimulare jubet: facilis delectus amici,
Cūm timor omnis abest, & opum vesana cupidio:
Dives enim vix nosse potest, an amicior ipsi,
Illiū aut opibus fuerit, quicumque secundas
Res hominum sequitur: præstat fortuna ministros
Atque voluptatum socios; eademque recedens,
Quò transmutat opes, illuc transmutat amicos.
Sic cūm mella vehis, muscarum exercitus ingens

ionē subit : pede sed lapsus si fīctile sinum
 strangis ; in effusos avidissima turba liquores
 involat , atque tuo fruitur latissima damno ;
 Et tu solus abis : neque enim te murmure blando ,
 Mella sequebantur cupidæ sed odora Volucres.

Quâ flores ætate , puer , ne crede fidelem
 Conciliasse tibi socium , quem mutuus ardor ,
 Non ratio , nec adulta fides , nec cognita virtus
 Addiderint : amor in primo ferventior ævo
 Prosilis ; at tenues mox evanescit in auras.

Tunc sere maturâ longo post tempore fructus
 Quos ætate metas : prima nec messis in herba
 Spes faciat certas : rebus mutantur & annis
 Ingenia & mores : occultaque semina rixæ
 Sæpe jacit socios inter sitis acrior auri.

Una facit stabilem probitas quæ gignit amorem :
 Hanc sequere ; & cujus possis dein moribus uti ,
 Quære tibi vitæ comitem : te namque , sodalis
 Qualis erit , talem facient commercia vitæ.
 Aut reperit similes aut efficit usus amicos :
 Cereaque in vitium flecti , virtutis in altum
 Vix iter assurgit rebus mens prona caducis.

Sed non una fides , non virtus unica dulces
 Junget amicitias ; nisi mutuus ardor amantium
 Alliciat tacitâ captas dulcedine mentes.

Qualis enim facili rivus declivia lapsu

Qui per rura fluit , sine vi , sine fine perennes
 Volvit aquas : morem contra sed in ardua nitens ,
Hæret & arenti siccus mox deficit alveo :
 Non aliter cùm fertur amor quò prona voluntas
 Ingeniumque trahunt ; it lenior obiice nullo ,
 Nec mutare suos solet aut requiescere cursus.

O ! tibi si qualem mens libera fingit , amicum
 Fata darent , cui cum blanda dulcedine morum ,
 Cum vera pietate , sagax prudentia rerum
 Obtigerit ; sanis qui seque suumque sodalem
 Consiliis regat , atque regi patiatur ; & iram
 Non magis ipse suam quàm consiliantis amorem
 Audiat ! amborum quàm fortunata , pericli
 Quàm secura fluet , quàm dulcis vita secundis
 In rebus , casus quàm mitior inter acerbos.

Cùm sociis eadem natura duobus , idemque
 Ingenium est ; amor unanimitate suavissima nequit
 Vincula : sèpe tamen comites diuturnior usus
 Utiliorque simul junget , si comprimat acrem
 Lentior ; inque vicem pigrum stimulaverit acer ,
 Lætior exhilareret tristem , graviorque jocosum
 Contineat ; studiis ambo concordibus unam
 Dum foveant variâ nati licet indole , mentem .
 Cui promptâ cor bile tumet , si nactus amicum est
 Irasci facilem , novus additur ignis ad ignem :
 Diraque permixtis ardent incendia flammis :
 Et tristem si tristis amat , quis mutua solvet

Tēdia , quis vitæ taciturna silentia rumpet.

Ne socium tibi junge levem , quēm mobile pētus
 Auferat , argenti cæco nec amore flagrantem ,
 Qui , quas cogit opes , ipsi sibi deneget amens :
 Indole nec sœvā natum , nec rursus inanis
 Officii plenum minimis in rebus amicum
 Elige , qui casus idem non perstet in omnes :
 Nec vanis elatum animis fastuque tumentem ,
 Qui sua solus amet , miserāque cupidine laudum
 Aestuet , & celso fastidiat omnia vultu.
 Nescit amare , pares qui nescit habere superbū.

In primis nequam fugito stolidumque : timendum
 Ingenium est utriusque ; alter contemptor honesti
 Prodet amicitiam , sua si res postulat ; alter
 Imprudens , etiamque volens prodeſſe , nocebit.
 Ille feret morosa suī fastidia , justos
 Ille metus : neuterque fidem præstabat amico ,
 Commissumque teget ; sed ab unius excidet ore ,
 Rimosas vulgi quod projicit alter in aures.
 Quærat uterque suī similes : & Mœvius excors
 Cum Bayiis nullo ducat certamine vitam .
 Rursus & ipsa malos scelerum commercia jungant ;
 Cumque Lupo veluti Lupus , & cum Tigride Tigris
 In sylvis sociantur , opem det avarus avaro ,
 Furi furi ; nec turba piūm scelerata profanet
 Nomen amicitiae ; nec mercenaria credat
 Fœdera posse diu sine religione mancere :

Non stat enim simulata fides , nisi mutua quantum
 Gratia constiterit : neque leges audit amoris ,
 Virtutis quicumque solet perrumpere fines.

T. Dic age num terris veluti non una colendis
 Rusticus arma domi provisa reponit ; amicus
 Sit pariter vita non unus habendus in usum.

M. Non patitur juncto plures incedere passu
 Arctus amicitiae trames : vitaque beate
 Nescit opes , qui non uno sat dives amico est.
Qui numerat multos , nulli confidere debet :
 Et qui solus erat , si mors inopina sodalem
 Absulerit , fidi non deerit pectoris haeres.

Læta per arva fluens , uno spectabilis alveo ,
 Si plures vagus in rivos deducitur amnis ,
 Indeores volvit sine vi sine nomine lymphas.
 Divisus sic aret amor : nec sustinet omnes
 Officii partes. Variis affectibus anceps ,
 Unius haud poterit comitis miserefcere casum ,
 Alteriusque simul sortem gaudere beatam.
 Præterea socii studia in contraria plures
 Ire solent ; neque non rumpi communia possunt
 Vincula , quæ lucri spes aut certamen honorum
 In diversa trahunt : quidquid conceditur uni
 Alterius votis subduci sepe necesse est.

Æquales ætate duo jungantur amici ,
 Conditione pares : nisi sanguine clarior alter ,
 Virtutis reverens quavis sub ueste , superbos .

Post habeat meritis titulos , & moribus aurum :
 Seque potens ad amicum humilem demittat: & illum
 Hoc faciat pluris , nomen quo majus ab ipso
 (Nullis natus avis) primus sibi condidit , ortum
 Emendans virtute. Virum sic captus amore
 Cælestes habitus majestatemque reliquit
 Phæbus , & humana sub imagine pastor, easdem
 Arva per & saltus nobiscum exercuit artes.

Hæc sunt , care puer , socii præcepta legendi ,
 Quæ sequere ; & dulcem fidumque benigna sodalem
 Si dederit Fortuna ; tibi gratare bonorum
 Optimum , & ad plures vitæ quod pertinet usus.
 T. Quem mihi non ratio , non experientia morum
 Longa satis , sed par ætas conjunxit , Amyntam
 Gratulor inventum : me diligit ille ; nec alter
 Carior est illo nobis : cognoscere tantum
 Te monstrante velim , fineret si tempus , amandi
 Quæ præcepta sequar : sed jam processit olympo
 Vesper , Ovesque monet saturas decadere campis.

ECLOGA QUARTA.

In qua fictis exemplis recensentur pes-
 tes quibus interire solent amicitiae.

MOPSUS , TYRSIS.

M. Sollicito quid triste moves sub pectore Thysli ?
 T. Hinc procul ex hominum cœtu nemorosa Fe-
 zarum

Mens agit antra sequi : me perfidus odit Amyntas ,
 Meque fugit , prece nec fletu placabilis ullo.
 M. En puer , humanis quæ sit fiducia rebus :
 Æger inexpertum pectus dolorasperat : usu
 Firmior obduces callum. Sol ecce sereno
 Ut nunc dulcè micat cælo ; nunc rursus opacâ
 Nube latet ; gelidosque (calet dum fervidus)
 imbræ

Colligit , & subito contristat frigore mundum.
 Has hominum , si fert ætas , has Thyrſi dicrum
 Experiere vices. Cæli frontisque serenæ
 Nulla fides : aliena tuos si fortè dolores
 Damna levant ; & ego primis deceptus ab annis
 Edidici servare modum , nec credere verbis.

Ne loquar aut Fabium , sibi qui vix nomine noto
 Blandiūs appellat , carisque adscribit amicis ;
 Vel non absimilem factis & moribus Ibin ,
 Cujus in ore frequens amor est , in pectore nullus .
 Quique suū solius amans , serviliter illos
 Quos timet observat : quorum confidit amori ,
 Negligit ; atque adeo sua spectat commoda , tantum
 Illius ut possis in amore reponere , quantum
 Utilitatis habes : vitiorum hac indole natum
 Cùm neque diligarem , nec amorem fingere possem .
 Lætor amicitiae positâ quòd denique larvâ ,
 Quem non ausus exām dimittere , sponte recessit .

Si memini, primus quondam Melibæus amavit
 Me puerum puer : Huic magno devinctus amore
 Pastorale pedum dederam, calamosque, tenellam
 Et Capream, multosque suis cum matribus Agnos.
 Non tantum placuere illi mea munera, quantum
 Dulce mihi fuit usque novum dare pignus amoris,
 Fors tulit ut peterem mihi quæ vilissima rerum,
 Vimina defuerant: negat ille petita; benignis
 Nec curat tristem verbis mollire repulsam.

Ingratam volni penitus cognoscere mentem;
 Triticeasque virum fruges nummosque poposci,
 Indueram vultus plenos mæroris, amorem
 Accendi sic posse ratus: præsensit avarus:
 Occurrensque meis precibus, mentitur egenas
 Jamdudum res esse domi: tum ferrea mecum
 Secla gemens, quam durus opem negat, ipse precari
 Visus, amicitiam mavult quam perdere nummos.
 Promissor tamen heu quoties vitamque suique
Quod non juris erat caput obtulit; atque petent;
 Abnuit exiguum cererem, quam dives abundat.
 O monitum sapiens! ut qui se credit amari
 Nil roget, at dulci felix errore fruatur.

Post illum subiit spectabilis ore Menalcas.
 Debueram quem nosse prius, malesanus amavi:
 Natus at ille malâ puer indole, quemque probrofia
 Inyadens dictis, odium crudele movebat:

Inque meam socii recidebant crimina famam.
 Hunc Divis inimicum ipsis cùm sàpe benigne
 Nunc placidus sermone , minis nunc asper amaris
 Aggrederer ; mallerque jocis & scommate vanos
 Gloriolæ fumos captare , salubribus uti
 Quàm monitis , pravosque meis componere mores
 Consiliis : quem non potui sanare , reliqui.

Tertius adveniens Dorilas , arctissima mecum
 Fœdera junxit amans , sed & hunc mercatus ini-
 quo est

Mùnere Dametas : namque hoc jam vivitur ævo :
 Hæc sitis est aurique fames ; venalis ut ipsa
 Prostet amicitia ; & nummis habeantur amici ,
 Impia rursus opum quos per commercia vendant.

Et mihi se Lycidas , pecoris cùm ditior essem ,
 Addiderat socium : nostros sed Hyrundo penates
 Ut Brumâ pulsante fugit , redditura , benignos
 Mollier aura dies ubi Vere tepente reducit :
 Sic ad amicitias qui transvolat usque potentes ,
 Terga dedit Lycidas , postquam consumpsimus unâ
 Quidquid opum labor & pecoris custodia solers
 Extuderat mihi : fortunâ redeunte redibit
 Et Lycidas , iterumque mihi se dicet amicum :
 Debuit afflictis sed dicere rebus : agendo
 Suadet amor : nec verba movent , si facta repugnant.

Mordaci patet invidiæ quoque fidus amicus :
 Exitioque virûm Furias emittit avernas

Rex Erebi, quarum tetro suffusa veneno
Sæpius unanimes inimicat lingua sodales.
Inventor scelerum Dorilas hac peste fidelem
Extinxit, quo me Coridon ardebat, amorem.

Ipsa adeo fortuna, viris cùm cætera donet,
Antiquos adimit socios. Emersus ad amplas
Cæcilianus opes, & honoribus auctior, odit
Nos humilis testes generis. Qui plaustra regebat
Divite nunc vehitur curru, tectoque superbit
Marmoreo, tuguri sub agrestis culmine natus:
Jaçtitat affines generosaque nomina, Pagus
Conductas dum monstrat Oves hirtasque Capellas,
Quas agitant uno secum de sanguine nati.

Non fastu tamen indecori corrumpere mores
Affolet, infami nisi parta pecunia quæstu,
Turpibus aut furtis corrosta. Gregarius olim
Miles ab armentis Philon ad bella profectus,
Militiæ primo nunc clarus honore, paternam
Aureus ingreditur casulam; veteresque sodales
Fagineis adhibet tecto sub paupere mensis,
Regiaque apponit pulchro convivia fastu;
Sordidulâ decorant ambo quæ veste parentes.

Junior ante alios placuit mihi Crispus: amabam
Candorem pueri; dulcesque à flore recenti
Sperabam fructus. Videt eheu Phyllida; visa
Nec potuit posthac sine Phyllide vivere Crispus.

Ultus amicitiam est infelix, atque sinistris

Aliibus malenatus amor : nec tempore ab illo
 Excessere tamen nostri quæ tædia Virgo
 Fecerat ; ad fidum rediit nec Crispus amicum ;
 Sed vagus huc illuc nullis successibus errat ,
 Usquæ novam toto quærens sibi Phyllida rure.

Quid memorem mihi quæm carus , quantoque
 vicissim

Quæsierat studio me Titirus : ille canente
 Me calamis quia non æquat , nunc invidus odit.
 Pròh ! quæm dissimilis ! quæm dispar moribus Ægon !
Qui nostras coram in laudes effusior , idem
Clam rigidus censor , mecum revocabat inanes
Ad trutinam versus : & nominis ipse , suique
Contemptor decoris , famam quærebat amico.
Abstulit hunc mediis præcœps mors abstulit annis ,
 Et secum tumulo mea gaudia condidit uno.

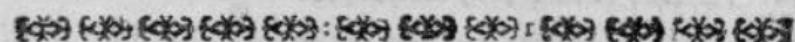
Sed velut amissâ rate naufragus , æquore in alto
Complexus tabulam , vitæ spem ponit in illa :
 Sic ego tristitiae fluctu jam mersus amaro ,
Corripio quem sors dabat opportuna sodalem.
Gaudebam tacitus : nec qui pius atque Deorum
Cultor haberetur , me fallere posse putabam :
 Perfidus , & fictæ larvæ pietatis abusus
 Nominis ad famam quæstumque , reliquit amicum ,
 Qui veri justique tenax , fraudemque perosus ,
 Nescit adulari , vanum nec fingere Numen ,
 Quod stupet supplex , & thure vaporet irani.

Thysus vides quales fuerim sortitus amicos;
 Quos animi levitas, aut mens ingrata, vel auri
 Vel laudum maleficiata fames, aut invida tandem
 Mors rapuit: fatis utinam melioribus usus
 Invenias, cujus primos enata sub annos
 Perstet ad extremam concordia firma senectam.
 T. Absit ut infidis iterum male credulus auris
 Navifrago dem vela mari; caloque receptam
 Secter amicitiam: miror quod ab urbibus exul,
 Cum fugeret, sylvas & inambitiosa reliquit
 Rura quoque, ingenuos nec perstigit inter Agrestes.
 M. Illa quidem cedens terris, vestigia nostros
 Ultima per saltus fecit; sed & abstulit illam
 Spem sibi postremam que frans irrupte in agros.
 T. Quæ virio grassante, simul fugere, revisunt
 Arva tamen jus atque fides; si fortè patet
 Hospitio sibi pectus amans pietatis & aequi.
 Tantane amicitiam ceperunt rædia nostri,
 Ut nullis hominum descendat ab æthere votis?
 M. Hoc distant jus atque fides ab amore, quod una
 Virtutes habitent bene pectore: nemo fidelem
 Solus amicitiam superis accersit ab ovis:
 Sit concors opus est hominum mens una duorum;
 Nec paribus fari est votis ab utroque vocari;
 Virtutum numerosa cohors nisi prævia cælo
 Venerit; & sedes aptans à crimine puras,
 Tergat avaritiæ fortes labemque furentis

Invidiæ , & vanis abigat mendacia linguis.
 At neque nos illam venientem admittimus ultra,
 Mendosâ veluti cùm cusor adulterat aurum
 Argentumque notâ, nummo diffiditur omni:
 Sic dubio falli vultûs errore timemus;
 Nam fictos habitus, & verba loquentis, & ipsum
 Nomen amicitiae sumunt fraudis dira, suique
 Cæcus amor, levis ambitio, furor acer habendi;
 Ut certas humana vias in pectora tentent.

Nos ad amicitiam primis quæ ducit in annis,
 Naturam sequimur pueri: nulloque sodales
 Delectu sociamus: amor deceptus, ab omni
 Deinde sodalitio deterret, & omnia fraudis
 Omnia plena metûs queritur maturius ævum.
 Ipsam etiam damnat, quam nec ratione, nec usu
 Novit amicitiam: neque enim vacat inter honores
 Augendæque rei curas, vitæque tumultus
 Quos ea fert ætas, blandis impendere tempus
 Officiis, & habere sibi, non rebus, amicos.
 Omnia tuta timens demum subit ægra senectus,
 Quæ nec amicitias dulces invitat, easdem
 Nec recipit: miseros illo coquit acrior ævo
 Cura viros, ut opes & plura viatica querant,
 Quò brevius sibi restat iter: per edacia partas
 Fœnora divitias cogunt, terrisque sub altis
 Infodiunt: alio vix flagrat amore senectus:
 Atque novos, ut quæ nova cætera, spernit amicos.

Hæc satis : instanti pluviae , dum nubila pendent ,
 Subducamus Oves , quas compellemus in unum
 Hoc iterum sub colle gregem : si forte rubentia
 Purior Oceani Sol crastinus exit ab unda.

ECLOGA QUINTA.

Amicorum officia.

T H Y R S I S , M O P S U S .

T. Noste volutavi totâ quod , Mopse , docebas
 Hesternâ me luce : novum ne lecter Amyntam
 Me tua deterrent exempla : tot inter amicos
 Vix numeras unum tibi tempus in omne fidelem ;
 Forsan & hunc , quem Mopse doles tibi funere rap-
 tum ,

Infidum , si vita diu mansisset , haberetis.
 Perge tamen quod amore super me nosse volebas.
 Inprimis aveo magnum Coridonis Athysque
 Certamen dirimi te judice : nunquid amico
 Patria sit potior : nam quod garribat Alexis
 Ipsum etiam debere Patrem Matremque fideli
 Postponi socio , ratione potentior omni
 Arguit ipsa satis vocem Natura scelestam ;
 Commonet & Patres eadem , quæ cura tuendæ
 Prolis habenda sibi est : æquâ nec mente ferendus
 D iij

Vanus amicitiae nuper jactator , ab undis
 Qui Natum servare suum cùm posset , amicum
 Anteferens ; aliam , dixit , mihi tempora prolem
 Ipsa dabunt ; solumque parem vix secula donant.
 M. Virtutis comes est , scelerum non fautor amicus :
 Et scelus est vitam vel non defendere Nato
 Quam dederit Pater ; aut rursus , quem ceperit usum
 Luminis , auctori vite non reddere Natum :
 At neque fas , Patriam contra , servire sodali.
 Consociat Natura viros hac lege sub iisdem
 Mœnibus , ut patriæ primùm tum præstet amico
 Civis opem : quanquam locio prodesse fideli
 Dulcius est : dulcem lex aspera vincat amorem ;
 Cedat & officio studium , patriæque sodalis .

Sic autem comiti comes auxiliabitur , ignes
 Illius ut fœdos nec alat , nec turpe ruentem
 In facinus juvet ; injustamque exasperet iram ;
 Nec prodat commissa sibi secreta , vel aurum
 Depositum : custos alieni acerrimus æris ,
 Pauperibus sibi quidquid opum est impendat amicis ;
 Sed recti justique tenax , ne propter amorem
 Deserat officium : juris desertor & ipsi
 Deerit amicitiae , quam colligat unica virtus .
 T. Inclinat animum dictis ; ut , amicior aura
 Si qua vocet , ventis iterum dem vela secundis :
 Sed postquam decepit amor me primus Amyntæ ;
 Si quid amem posthac , ut quondam osurus amabo ,

M. O vocem infandam ! quæ quidquid amica vo-
luntas ,

Quidquid habet prædulce fides secura , veneno
Inficit occulto : nescis , puer optime , nescis
Quid sit amor ; si stare putas hunc posse timores
Inter , & ancipites animi mutabilis aestus.
Sic odia & rixas decet exercere : futuræ
Spes ut amicitiae malesuadam temperet iram.
Hanc in amore viam fugito : nec pectore toto
Accipe , quem possis aliquando odisse , sodalem.
Tune via comitem admittas ; qui proditor enseni
Stringere , & incautum ferro te fallere possit ?
Malueris periisse semel , quam semper acerbam
Formidare necem : neque enim mors horrida tantum
Ipsa facit , quantum mortis formido , dolorem.

Elige ; post initum sed denique foedus , amico
Cui dederis pectus , ne pectoris ima recuses
Credere : si quid enim falsi præsenserit , ipsum
Te simulare putat , qui cætera fingis , amorem.

Dicere quæ nolis , animo ne concipe tecum :
Hæc sit amicorum reverentia , quidquid ut hostes
Non poterunt audire , tuo non excidat ore.
Namque ubi defecit virtus , dissolvitur una
Dulcis amicitiae nodus ; nec creditur illi ,
Qui sceleri fidos inscribere possit amicos.
T. Hinc alio procul orbe tibi pete , Mopse , sodales ,
Nativâ quis labe carens , quis criminis expers

Vivet in hac misera caligine mentis , & inter
Tot scelerum facies , tot & irritamina culpæ.

M. Absit ut amoveat socius se sospes ab ægro ;
Præsentemque manum non tendat ad ima ruentis ;
Sed ferri sinat in præceps ; nec curet amicè
Arguere , & monito scelus emendare salubri.

Nemo diu bonus est ; nisi , quæ peccaverit , hostis
Objicit iratus , vel victus amore sodalis.

T. O celebrem dignumque coli , te judice , Mærin !
Qui sibi dilectum , morosus & asper amaris
Insequitur Lycidam dictis : delictaque propter
Exigua , atroces in amicum detonat iras.

M. Oderit ille palam , mores nec durus acerbos
Dissimulet , bilique suæ prætendat amorem.

Est in amicitia tractabilis inclyta virtus :

Ignoscit quod quisque sibi , quod amator amicæ ,
Quod Natis pater ingenuis ; id amicus amico
Peccanti bonus indulget ; nisi forte pudendis
Facta notis maculent famam : sed tunc quoque lenis
Blanditias addit monitis ; & tempora captans
Opportuna , manus ad amici vulnera cautas
Admovet ; immitti neque ferro sævit & igne ,
Sed quod acerbarent acris convicia linguae ,
Iniecta decoris laudumque cupidine sanat ,
Rumpit in extremis tamen ulcera diræ periclis ;
Defenditque reum populo qui teste sodalem ,
Entra septa domûs clam corripit , ausus aperitum

Objectare probrum , nec formidare pudorem ,
Culpa verecundo comitis quem subjicit ori.

Vos ô ! amicorum lectissima turba , severo
Ne vocis titubantis iter præcludite vultu ;
Quas & adulantum sermonibus ante dabatis ,
Nunc faciles monitis aperite salubribus aures :
Vos moveant peccata magis quam justa sodalis
Jurgia : si virtus , si gratia tangit ; amicè
Accipientur , amor quas unus ab ore querelas
Elicit , & positâ quas mox laudabit irâ.
Desperanda salus hominis , qui vera monentem
Et placidum dictis audire recusat amicum.

Rumores tamen ingratos ne collige , nullo
Quæsis doleat fructu socius ; nec te indice norit
Spernere quæ debet vanæ mendacia famæ.

Objectum comiti scelus inficiare , vel illud
Quâ potes , excusa ; vel inexcusabile si quid
Contigerit , fati sit culpa , vel inscius error.
T. Dulciss obsequio nihil est , rursumque monentis
Asperitate nihil gravius ; laudoque furenti
Qui dedit aut iræ vel amori fræna ; suoque
Maluit utilior quam blandior esse sodali.
Sed quâ laude virum donas , qui dives amicum ,
Quem fortuna fugit , non deserit ipse , sed amplis
Muneribus cumulat , paupertatisque tremenda
Nec faciem nec dira pavet contagia labis.
M. Lydius explorat lapis aurum ; explorat amicos

Aurum ipsum; possunt & vincula firma videri,
 Quæ non dissolvunt amor & spes sordida lucri.
 Dulcis amicitia contrà desertor habetur.
 Qui steriles socio lacrymas & inania tantum
 In summis dat verba malis; nec tristia tentat,
 Cùm locus officio est, evincere fata juvando.
 Pectoris interpres manus est: si dextra negabit,
 Quid prodest quod lingua mihi te dicat amicum?
 Verus amor sociis animum recludit & arcum,
 In commune ferens & opes utrique paratas,
 Et dubios animi sensus ab utroque regendos.
 Scilicet is dulci poterit non parcere vita,
 Qui (quod possit amor dare vilius,) abnegat aurum.
 T. Huccine amicitia vis progrediatur, ut ipsi
 Parcendum non sit capiti, si causa sodalis
 Postulat; & vita summum discrimen agatur.
 Sunt equidem, quos fama fuit certamine pulchra
 Pro sociis voluisse mori; sed laudis amore,
 Non timuere neci caput objectare; brevemque,
 Æterni memores ævi, contemnere vitam.
 M. Præstantes animas magni seu nominis ardor
 Impulerit seu fidus amor; fecisse decorum est,
Quod stupeant homines, quod postera secula laudent.
 Sed, vita contemptor, Oves in flumina lapsas
 Qui mediis educis aquis, raptasque furentis
 Exutis ore Lupi; capit is vitaque periculo
 Tunc laboranti socio succurrere nolis?

Auxilium , nisi jura vetant sanctissima , nullum
 Ferre recusat amor : certos huic unica fines
 Præscribit virtus , quâ deficiente , solutus
 Cessat amor : nil turpe roga , nil turpe rogatus
 Efficias ; & jure suo sibi cætera poscat ,
 Ac velut ipse sibi fido det amicus amico .
 Fallor ! amicorum causâ quâm plurima fiunt ,
 Quæ fieri sit turpe suis in rebus : honores
 Postulat , atque suis amor ambitiosius audet
 Omnia pro sociis : veniam sibi carius emptam
 Quam putet , hanc comiti supplex humiliisque pre-
 catur .

Mutuus hoc amor in pretio est , ut honestet , amicè
 Quidquid erit sine flagitio , sine fraude peractum .
 Nec satis est socio fractis in rebus adesse ,
 Illius & pronam totis fulcire ruinam
 Viribus : hoc rerum nam cardine , gloria mukum
 Detrahit è meritis : magnas spectator inertis
 Addit amicitiae vires ; quia turpe , beatum
 Quem sequeris ditemque , inopi dare terga sodali .
 Qui magis officio quâm nomine gaudet amici ,
 Anteuenit casum nutantis , opemque rogari
 Non patitur , nec emi precibus quæ seriùs offert .
 Dilator causas animo vel fingit inanes ,
 Ut sine labore neget ; laudumve cupidine , testes
 Officii , & celebris querit præconia facti ;
 Deperiisse putans , socio quod dives egenti

Præstat opis, nec in ora virūm jactantior effert.

Ne videare tibi famæque dedisse, sodalis
Sentiat auxilium, nec noverit unde profectum est.
Occultis sua dona viis transmittere gaudent
Numina; nec memorat quod amans & sedula mater
Contulit in teneros, dulcissima pignora, Natos.
Illiū est qui dona tulit meminisse, datoris
Officium, comiti quæ munera fecit egeno
Oculere æternis, ut turpia furta, tenebris.
Deflorescit enim totam vulgata per urbem
Gratia; ut in tenues unguenti spiritus auras
Avolat, & vasis nimbos inodorat apertis.

Accepisse puta quidquid largiris amico;
Et justâ compenset amor mercede laborem.
Obvius ire malis propera, quæ sæpe sodali
Durius est aperire suo, quam tristia secum
Fata pati: nil posse tuum te præter amari
Percuperet: tibi divitias hoc invidet uno
Nomine, quòd meritis nequeat contendere tecum.

Magna gravant animum quæ dona rependere nostræ
Vix opis est: hunc tu, rogitans nonnulla, pudorem
Detrahito: tibi res licet affluat ampla, sodali
Cedendum tamen est, ut gratâ vice munieris æquam
Mercedem tacitâ referat dulcedine dandi.
Communes habeantur opes; & amicus amici
Dona sui nec avarus amet, nec ferre superbus
Abnuat: afflictis ausit depositare rebus

Auxilium

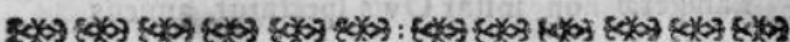
Auxilium , meritisque novis conjugere sacram
Quærat amicitiam . Qui munera ferre recusat ,
Quique petit timidè ; vel nil sperare vicissim
Admonet , aut comiti sordes objectat iniquas.

Lanigeræ non instar Ovis spectatur amicus
Ex opibus ; sed inest in amore potissimus ipso
Fructus amicitia ; neque tam quæ munera dantur
Ipsa placent , quam quæ largitur amica voluntas .
Dulcior in minimis erit hæc pro tempore rebus ;
Alterius si nempe bonis diffunditur alter ,
Contrahiturque malis : si sunt communia vitæ
Gaudia , communis dolor , & sine lite , sine ullis
Diffidiis concors animus ; nisi fortè placebit
Officio certare simul meritisque ; quod unum
Surgere certamen veteres decet inter amicos .

Consilium dubiis in rebus utrinque rogetur ;
Sit comitum facilis convictus , libera fandi
Simplicitas , sermo blandus , laus sobria , prudens
Obsequium , nudo similes in pectore sensus ,
Atque oculi vigiles ad amici commoda , clausique
Illi ad nævos , iræque volatilis æstum .

Summa sit hæc : ut ameris , ama ; nec plura doceri
Quæsieris : te namque suas amor ipse , magister ,
Optimus , eruditet leges ; usuque levabit ,
Quidquid habent oneris ; tu tantum crede monenti ,
Si minus ingenio placeas aut arte loquendi ,
Moribus ingenuis ipsoque placebis amore .

Dum longo sermone diem consumimus , alti
 Præruptas viden ! ut teneat grec fluminis oras.
 Errantem revoca , non immemor , æquore mersæ
 Nuper Ovis quantis steterit tibi vita periclis.

E C L O G A S E X T A.

De dissolvenda Amicitia.

T H Y R S I S , M O P S U S .

T. QUÆ te , Mopse , domi mora tanta tenebat :
 ab altis
 Jam sol ecce jugis vallem descendit ad imam.
M. Tu verò quā mente greges emittis ovillos ,
 Antè pruinosum biberint quām gramina rorem ?
T. Gratus & in tenera ros est innoxius herba :
 Sed dum per virides pecus expatiabitur agros ;
 Vis ad amicitiæ leges redeamus ? imago
 Illius & species mihi sese mira jacenti
 Obtulit in somnis : animo super athera vectum
 Nescio quæ modicis me ceperat insula terris ,
 Dives agro , formosa situ , facilique colentum
 Ingenio . Per se tellus uberrima messes
 In commune parit ; rigidis nec sentibus horret ,
 Nec sterilis novit glacialia frigora Brumæ ;
 Perpetuo sed vere fruens , se gramine vestit ,
 Arboreasque comas pomis & floribus ornat ,

Non Lopus infidiis , non fallax herbâ veneno
 Pascenti metuenda gregi est : hinc subdola Vulpes ,
 Hinc rabidae Tigres absunt : in amore fideles
 Milvius immitti non sauciat ungue Columbas ;
 Non blandos avium cantus fallacibus Auceps
 Abrumpit laqueis , neque tristes ulla querelas
 Sylva sonat , nisi cum viduus super arbore longos
 Exercet gemitus , amissio compare , Turtur.

Nubila nulla diem foedant : lætissima cæli

Lætior est hominum facies , & aperta loquendi
 Copia : pugnantes atro nec in aëre venti
 Horrida bella movent , altis nec in urbibus iræ.
 Rura colit Pax alma , viros lis nulla quietos
 Sollicitat , nullumque ciet discordia motum.
 Livor enim procul omnis abest , aurique cupido
 Improba : concordes animos , concordia dulci
 Fædere regna fovent amor & pax candida , mentis
 Simplicitas , & nuda fides , sine lege voluntas
 Juris amans , & quæ dominatur in omnia virtus.

Dulcis amicitiae novi felicia regna ,
 Quæ mihi sopito falsa sub imagine , somnus
 Finixerat : his vitam placuit traducere terris :
 Sed brevis heu ! fugit , & fortunatissima secum
 Regna rapit sopor , & tenues dispergit in auras.
 Evigilo ; mecumque putans quam fluxa fuere
 Gaudia quæ carus quondam mihi fecit Amyntas
 O ! similes , aio , qui per mendacia ludunt .

Eij

Quique levi rumpuntur amor somnisque susurro.
Decipitur, vigilansque sibi mera somnia fingit,
Quisquis in humano firmas fore pectore demens
Sperat amicitias: nihil est incertius illis;
Et si dulce frui, veterem quam triste sodalem
Amisisse putas, alium ne rursus Amyntam
Sester amans, hoc Mopse metu deterreor uno.
M. Durius esse nihil video, quam rumpere priscos
Dulcis amicitiae nexus, socioque carere
Qui placuit, quem vix mutatum absolvere possis,
Ipse nisi videare reus. Quos ferre molestum est,
Fas in amicitiis tristes prævertere casus;
Si patienteramas; nec (quæ mortalis egestas)
Innubes in amore dies tibi semper ituros
Credideris; sed, qui pareit tibi multa, vicissim
Peccanti bonus ignoscas: nec plura sodalem
Ipse roges, quam tute tibi præscribis amando;
Nec jubeas ut & ille tuos commuuiter hostes
Oderit, & tecum socias exerceat iras;
Sed medium quondam servet se pacis alendæ,
Si quis erit, qui se contemni credat, iniquus
Ipse suî judex, hunc obseruare memento,
Et blandis humilem dictis attollere mentem.
Tristia præsentim sociæ fuge tædia vitæ;
Et nimirum nec abesse diu, nec semper amico
Præsens esse velis. Mensam ut conviva, sodalem
Desere non plenus; saturum ne forte benignæ

Et dapis & socii fastidia lenta sequantur.

Cuique suum insevit vitium Natura, quod usu
Continuo cæcâ quasi tabe venenat amorem.
Rarior inde viri cum conjugè gratia, fratrum
Hinc amor haud constans. Lycidas & Titirus, olim
Unanimes, teſto (memini) voluere iub uno
Vivere; finitimos hodie vix ambo per agros
Pascentes agitant turpi sine lite Capellas.
His occurre malis, comitisque frequentior usus
Si placeat, cognosce tuis an & ille vicissim
Gaudeat alloquiis: tibi nec sis commodus uni.

Ne facilem linguis aperi liventibus aurem:
Teque licet nequam ficto qui criminè terret
Perjuris ausit monitis prætendere sacrum
Nomen amicitiae: diram procul effuge pestem.
In veterem fellis quidquid rabiosa sodalem
Ora vomant, hosti ne plus accrede, fideli
Quàm socio: sed apud te causam absentis amici
Defendant amor atque fides; expertaque virtus
Plus valeat, mala quàm diræ mendacia linguae.
Hoc tibi da, comiti caro si fortè negabis.
Detracto pudeat ne dein errore, tenacem
Accusasse fidem: rumores sperne, tuisque
Vix oculis usum contra moresque probatos
Crede, sed ad veniam pronus, levioribus ultrœ
Peccatis ignosce, graves & discute culpas.
Ne scelus incertum propter, malefatus amorema

Dissue non dubium ; nec , si bene pœnitet , omnes
Ad redditum præclude vias : peccasse fatentem
Si placidus recipis socium ; dulcedine mirâ
Inter utrumque novis coit exin gratia vinclis.
Solvit amicitias quoque dira cupidio , suîque
Cæcus amor : licet ipse suam quodcumque sodalis
Adjicit ad famam , nostro succrescat honori ;
Hoc hominis vitium tamen est , ut diligit ipsum
Se magis , & trutinâ nunquam suspendat cädem
Alterius res atque suas : hinc plura rogamus
Quâm facimus ; socio vix cedimus ; atque tenaces
Consilii , nunquam patimur certamine vinci.
Dividit hinc ipsas discors sententia mentes ;
Dissidiumque frequens , quanquam leve , sëpe ruinam
Ducit amicitie , quam mens alit una duorum.
T. Non aliam ob causam jam nunc aversor Amyntam ;
Meque ipsum satis haud miror , qui nuper amorem
Abruptum dolui , quem conjunxisse dolendum est:
Quidquid enim facerem carpebat acerbior : agros
Si sequerer , pecus ad sylvas agitabat opacas.
Ingrederer siquando nemus , jam tum arva placebant
Pulverulenta viro , desideriisque faventem
Vix habui , nisi cùm simulatâ mente locutus ,
Orabam tacitis animi contraria votis.
Si canerem , nostro nil carmine tristius unquam
Audierat ; vastoque dabat si gutture cantus ,
Hos ego ni plaudens laudarem effusius , hostis

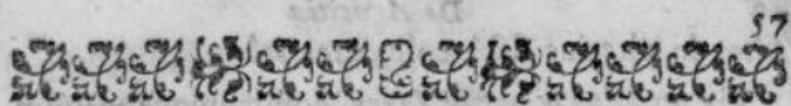
Invidiosus eram , vel judex vocis ineptus.
 Illius è nutu pendens , vix nobilis ipsum
 Nomen amicitiae noram : non ille sodalem
Quæsierar , vilem sed amici nomine servum.
 M. Parciùs hæc comiti tamen objicienda remoto,
 Si nescis , sua sunt rupo quoque fædere prisci
 Jura sodalitii : non infamandus apertis
 Opprobriis , olim te judice dignus amari.
 Hæc capiti ingrato si non debetur , at ipsi
 Debita amicitiae est reverentia , debita famæ :
 Carpit enim graviore leves rumore malignum
 Vulgus amicorum rixas , quæm maxima fratrum
 Jurgia , quod natos uno de sanguine fatum
 Junxit , & addictos ratio delegit amicos.
 T. Mene reo turpique jubes hærere sodali ,
 Nec vitare palam notæ contagia labis ?
 M Effuge , teque ipsum serua ; sed consule famæ
 Illius atque tui : nec quod dissolvere possis ,
 Vulnera scinde novo : fatis extinctus inquis
 Non oppressus amor videatur : idemque , soluto
 Fædere , præsidium coram , sermoque benignus ,
 Idem perstet adhuc alio sub pectora vultus ,
 Officiique tenor : mutata negotia vulgus
 Non animos credat ; dum longo assueverit usu .
 Jam neque mordaces acuant divortia linguas.
 Inprimis commissa tace secreta : tabellas ,
 Si quæ forte manent scriptas quas nollet amicus ,

Redde; nec ex illis memori quid pectore serva;
Præter amicitiam testantia verba priorem.

Si comitis scelus erupit, ne fortè redundet
In mores famamque tuam; polluta reatu
Fœdera rumpe palam; sed amici turpe perosus
Crimen, amicitiæ memor esto; nec omne negetur
Auxilium misero, si clam succurrere possis:
Hic veteri supremus honos debetur amori.

T. Ergo etiam ingratu bonus auxiliabor amico,
Qui mihi dives opum sese subduxit egenti?
M. Vix potes ulcisci melius, quam rebus in artis
Indignum si fortè juves; doceasque merendo,
Quid tibi debuerat, quæ jura fecellit avarus;
Excidit & cuius demens ab amore sodalis:
Illiultrici poenas & crimina menti
Permittens, odisse cave, quem nuper amabas:
Nil gravius, veteres nil turpius inter amicos,
Quam quod inardescit bellum: discede, nec audi
Amplius ingratum, priscae quamcumque per artem
Rursus amicitiæ fallax adrepere tentet.

Jam medium prope Sol orbem concendit; opacas
Hinc pecus ad fluvii ripas agitemus, ut umbras
Succedat, riguisque sitim deponat in undis.

ECLOGA SEPTIMA.

Officia erga amicum levem & ab
amicitia discedentem.

M O P S V S.

UNANIMES vixere diu cum Daphnide Mopsus :
Par erat his artas, paribusque exercita curis
Vita per umbrosas ibat lœtissima valles.

Manè pecus stabulis prima cum luce reclusis
Roscida ducebant ad pascua : quæque per artus
Insinuant sese blando dulcissima sensu
Frigora captabant & Oves Oviumque magistri.
Sole sub ardentí cùm jam gressus languidus astu
Colligeret sese pressum conjunctus in orbem,
Carperet aut sparsim summas gnavius herbas,
Fervida mutabant nemorosis arva tenebris :
Et viridi Quercus sub tegmine carmen agresti
Vel modulabantur calamo, vel fessa sopori
Membra dabant. Utriusque canes per opaca va-
gantem
Communi statione gregem servare solebant.
Hos quoque jam longus conjunxerat usus ; herisque
Certabant in amore suis : nec seria morsu
Bella lassessebant , facto licet impete , collum

Alter in alterius fictâ colludetet irâ.

Vix proprias & pastor Oves, dominumque vicissim
 Vix norat grex ipse suum: discrimine nullo
 Alter ab alterius mollem vel ovilibus Agnum
 Vel niveum lac hospitibus ponebat amicis.

Nec commune pecus tantum, sed & abdita mentis
 Consilia & sensus imo sub corde repositos
 Communes habuere; graves audire parati
 Inque vicem nudo depromere pectora curas,
 Atque per hæc fidæ commercia mentis, opumque
 Auxilia, & rebus magis exultare secundis,
 Adversisque dolere minus, rurique quieto
 Mutua felices per gaudia condere soles.

Nulla per æstivos fuerat sibi visa calores
 Longior ire dies: nullum tristissima casum
 Vita tulit, qui non mitesceret illico blandis
 Alloquii vicibus: fortunæ nulla faventis
 Munera contigerant, comiri quæ cognita fido
 Non magis afficerent: amor heu? pastoribus ipsis
 Notior emoritur: multos connexa per annos
 Vincula rumpuntur: quid jam speremus amantes.

Primus amicitiam cœpit dissolvere Daphnis:
 Ignarumque rei Mopsum vitare, nec ultra
 Quidquam dulce loqui, si forte occurseret illi:
 Effugiebat enim veteri loca nota sodali,
 Atque reposcentes socium balatibus agmen
 Daphnis Oves aliò procùl incomitatus agebat.

Credulus accusat fortunam Mopsus : inanes
 Accumulat causas nullamque intelligit iram.
 At certis ubi consiliis animoque volenti
 Daphnini abesse videt ; turbatus vulnera mentis ,
 Hæret , & ambiguis anceps affectibus errat.
 Ac veluti paribus pugnans cum viribus Auster
 Concurrit Boreæ ; dubium cui pareat æquor ,
 Fervet aquis : ita nunc odio , nunc rursus amore
 Fluctuat , & ponit Mopsus positasque resumit
 Spes animo , premiturque iterum formidinis æstu :
 Accenditque suas , quas ante represserat iras.

Vicit amor tandem , Daphnique absolvit : opacas
 Mentis inops valles Mopsus sylvasque peragrat ,
 Et notos inflat calamos , & Daphnida clamat ;
 Nec calamis nec voce potest revocare fugacem :
 Hunc adit , & timido blandus sermone lacefens ,
 Hortatur fari sensusque aperire latentes ,
 Egerere & tacitos ægro de corde dolores.
 Quæfitas odii causas filet ille ; tenaxque
 Consilii , vix pauca refert ; fingensque vocati
 Se procùl errantis vaga post vestigia Capri ,
 Terga dat , & presso fugit intractabilis ore.

Mopsus ubi lacrymas questusque effudit acerbos .
 Nec potuit prisco submittere Daphnini amori ,
 Sanior ipse suum neque vincere ; tristibus æger
 Se nemorum recipit latebris ; luctuque dolorem
 Exaturans , amat amissio pro Daphnide fletus.

Ac velut assiduos , erpto compare , Turtur
 Exercet gemitus , attentas Aucupis aures
 Nil metuens : neque enim refert dolor altus an Auceps
 Eripiant , quam mœstus avert deponere vitam.
 Sic dolet ; & lacrymis æger jejunia pascens ,
 Mopsus Oves macie informes , informior ipse ,
 Auspiciis sinit ire suis , rupesque per altas
 Desertosque locos nullo custode vagari.

Sæpe volens memori de corde revellere Daphnini;
 Riparumque toros linquit , veteresque recessus ,
 Quæque suo dulces fuerant cum Daphnide valles :
 Cætera cùm fugiat , se se non effugit unum ;
 Et licet abrasi Salicum de cortice tollat ,
 Non abolere potest infixum pectore Daphnini.
 Hunc vocat , & justis quos respondisse querelis
 Credidit , exorat montes ut Daphnida reddant :
 Daphnidis at nomen reddunt , non Daphnida montes.

Has inter curas , & vitæ tædia Mopsus
 Per tacitos nemorum saltus , per opaca viarum
 Ibat , & arboribus questus jactabat inanes.

Ergo fugis me , Daphni ? mei nil perfide fletus ,
 Nil potuere preces : insontem audire recusas :
 Et quod amica manus possit sanare , tegendo
 Vulnus alis : non invidiam , non ficta malignè
 Crimina , non falsæ sentis convicia linguae ,
 Nec spretum meminisse potes , te propter , Alexin .
 Quid queror invidiam ! se se malus audiit unum
 Daphnis

Daphnis, & ipse suo me criminè perfidus odit.
Oderit, & vecors al'um sibi querat amicum :
Nil moror ; haud deerit spreto Deus ulti amoris :
Experiere novi fastidia lenta sodalis :
Nolentemque voles ad prisca reducere Mopsum
Vincula ; sed redeas ne senior, en age, Daphni,
Consilia in melius refer ; & sanabile donec
Vulnus hiat, læso prompti medeamur amori.

Quæ te vana tenet spes, quæ fiducia, Mopse ?
An quòd amicorum mundi numeratur ab ortu
Par aliquod constans ; tibi tempus in omne sodalem
Credule sperasti fidum fore : scilicet illud
Instabilis Fortuna tibi servavit ; ut ipsa
Non levior vitæ comes adsit ; & hunc dabit ævi
Terminus angusti , quem vix ter dena tulere
Secula , vel mendax quem fabula finxit amicum :
Dejice spes animo vanas , sociumque fidelem
Desine sectari : licet hunc adamantina tecum
Vincla ligent , vinclis tamen excidet ille solutiss.
Et longo mōrore breves mercabere fructus
Dulcis amicitiae : mortalibus invidet ægris
Hoc Fortuna bonum , quod si concederet ultro ,
Non foret ipsa satis jam nunc habitura malorum,
Alternis ut consiliis , & amore fideli
Munitos solida quateret de mente sodales.
Me miserum ! ne posse quidem sperare , quod unum
Vitæ præsidium , tenerisque levamen ab annis

Quæsieram : quid enim toties deceptus amores
 Profuerit captare novos : vale , Daphni meique
 (Sic quoniam placitum) per me licet , immemor esto.
 Cum gregibus , Cane cum fido stat vivere solum ,
 Et gaudere minus leviisque dolere , vicesque
 Effugere alternas odii , & nascentis amoris.

Huc ades , & mecum Canis , obliviscere Daphnū
 Ingratum si fortè vides , latratibus insta ,
 Et quâ voce potes , mutabilis objice crimen
 Ingenii : veteris tamen haud oblitus amoris ,
 Parce (licet meritum) scelerato invadere morsu.

Ergo tibi , Canis , unus ero , quem deinde sequaris:
 Unus eris quem semper amem : non Daphnida mecum
 Amplius aspicies ; tibi nec jam mellea dicet
 Nec mihi verba bonus ; neque te stimulabit in acres
 Mortator clamore Lupos ; nec fortia plaudens
 Dulci colla manu , victum gratabitur hostem.

Æternū vale: Daphni , vale : tu sola mearum
 Fistula curarum jam conscientia , sola levamen
 Et vita comes esto meæ , requiesque laborum.

Hæc ait ; & cantu quærens finire dolores ,
 Multiforem digitis Mopsus percurrit avenam ;
 Flebilibus sed & ipsa modis , nil prater amorem
 Prater & amissum cecinit nil fistula Daphnū,

ÆGONIS AMICUS ROLLOMUS ELOGIUM DE MORTUO AMICO ÆGONI

ECLOGA OCTAVA.

Officia erga demortuum Amicum.

ARGUMENTUM.

Hanc Eclogam è qua emanarunt cetera , scripsit post obitum amicissimi mihi , dum viveret , R P. Aribat è Societate jesu : tam dulces ab ejus amicitia fructus collegeram , ut cum ab eis avocare animum vix possem , statuerim de amicitia ipsa scribere ; & quem ab amici morte dolorem ceperam , ipsius amicitia recordatione consolari . Pro veris itaque habeto , Lector , quacumque in hac ultima Ecloga de carissimo sodali sub Ægonis nomine commemoravi : in reliquis designare neminem volui ; sed fictis dumtaxat exemplis Eclogas adornare , & tadia præceptionum levare .

MOPSUS , LYCIDAS.

Alter ab Ægonis jam funere fluxerat annus ;
Ac veluti jam tum veteri caruisset amico
Mopsus , inexhausto fletu mœrebat ademptum ;
Illiū & circa tumulum velut umbra peterrans ,
Aut gelidos lacrymis cineres rorabat amaris ;
Vel nemorum per opaca latens sine testibus ullis
Has dabat assiduo mœstissimus ore querelas .

Ergo mihi neque te gemitus nec vota redonant ;
Æternūmque tuos , Ægon suavissime , vultus
Abstulit , & tristi mors condidit atra sepulchros ;
Omnia visa mihi tecum interiisse ; frequentes

Per vicos vagus exul agor ; desertaque nostris
 Apparent oculis quæ te quærentibus unum
 Oppida non reddunt : animi solatia quondam ,
 Rura meas renovant , sine te jam sordida , curas ;
 Quæque meos fletus abstergere Musa solebat ,
 Nullius auxilii est : nam quos carissimus Ægon
 Non audire potest , jam non vacat edere versus :
 Nec si forte velim , mentis tamen inter opaca
 Nubila proferrem , quæ deducenda sereno
 Carmina sunt animo : Mens tristior omnia tristi
 Suffundit nigrore : mihi nec candida surgit
 Cynthia , nec tenebras oriens sol discutit atras.
 Nil Vitis me culta , nihil pendentia ramis
 Poma juvant , blando jam non carpenda sodali.

Quò me cumque trahant , à funere pallidus Ægon
 Semper adest lateri , comes indivisus ; adhæret
 Et dolor amissi comitis ; præstoque recursant
 Illius expirans facies , obitumque sub ipsum
 In nostros conversa tulit quæ lumina vultus ,
 Supremumque vale , tenui quod murmure dixit ,
 Dextraque quam moriens , & jam sine voce tetendit.

Nox mihi sola placet , quæ fallit imagine dulci ,
 Absentem referens per somnia vana sodalem ,
 Festivosque sales , atque aurea dicta redonans.

Sed breve colloquium nimis heu velocibus horis
 Amputat orta dies : torpentia lumina somnus
 Effugit ; & mecum dolor eygilatus , acerbos

Mæores curasque refert & tædia rerum.

Quo sine te ferar, ô comitum suavissime? vita
 Te sine sors quâm dura mæ? tristissimus olim,
 Afflitoque jacens animo, recreabar amicis
 Alloquiis: tecum, quidquid grave contigit, æquâ
 Mente tuli: jam nulla mihi fomenta dolorum.
 Nulla quies operum, dux nullus & author agendi
 Qui regat ancipiti certos in tramite gressus.
 O! ubi felices unâ quos duximus olim
 Rure dies! ubi candor! ubi secura loquendi
 Libertas! ubi sacra fides, & amica voluntas!

Arbitrio quondam, memini, te propter amabam
 Rus urbemque tuo: soles umbræque placebant,
 Sol ubi posthabit is placuit tibi candidus umbris,
 Aut ubi sylvestres iterum placuere recessus.
 Jam sine te nemorum me territat umbra; nec ipsi
 Dulcè nitent soles: te nunc absente voluptas
 Nulla movet: nullo recreor sermone, dolorem
 Ni foveat, nomenque tuum laudesque sequatur.
 Ipsa adeo quam mittit Arabs, gratissima tecum
 Non redoler gratos, uni faba pota, sapores:
 Nec sua vis, nec honor suus est Sinensibus herbis,
 Quas tua dextra mæ non amplius injicit olla.

Quò vertam me deinde? tuî assuetudine longâ
 Jam nullo potero nec vivere solus amico,
 Nec sperare tuî similes. Ab amoribus idem
 Absterres, idem invitas me rursus ad usum

Dulcis amicitiae; desideriumque sodalis
 Das adimisque novi: neque enim, felicia qualem
 Fata mihi dederant, potero reperire, benignos
 Cujus amem simul & mores, & mirer acutæ
 Mentis opes, facilesque jocos, fœcundaque sanis
 Pectora consiliis, & avaræ nescia fraudis.

Nullus es, at nostro vives in corde; tibique
 Solvere quæ vitam potuit, non solvet amorem
 Mors inimica meum: defuncto vivus amico,
 Non oculis, sed mente fruar; memorique resumens
 Pectore quos olim tecum miscere solebam
 Sermones; absens, etiam post fatâ, juvabis
 Consiliis, speciemque tuî viventis amabo.

Audiit, & tantos quarens abrumpere fletus
 His sese Mopso Lycidas cum vocibus offert.

Lyc. Mopse quid indomito juvat indulgere dolori?
 Occidit & nobis Ægon, spes maxima ruris,
 Pastorumque decus: mœstos cùm tempora luctus
 Ipsa levent; præstet ratio quod seriū annis
 Consequimur; socium lacrymis nec pluribus urge.

Sed quoniam procul hinc aberam, cum finiit Ægon
 Morte dies; quæ fata tibi rapuere sodalem,
 Dic age, & exonera nostras grave pectus in aures.
M. Parebo, Lycida, neque me narrare pigebit
 Quæ meminisse juvat: tractari vulnera possunt,
 Cruda cicatricem nullo quæ tempore ducent.

Vicinos extrema fames invaserat agros;

Et diræ nisi pestis opus tibi nuntia fama

Detulerit, potes ex vacuis cognoscere Pagis.

Confectum macie miserabile vulgus agrestes

Deseruit casulas: inculta per arva, per urbes

Nuda virum simulachra; situ sordentia fœdo;

Exanimes artus deformiaque ora trahebant.

Sacra Tolosa greges inopum miserata vagantes

Colligit admissosque piæ sub mœnibus urbis

Excipit hospitio; sed frugis inania tostæ

Munera dant: os torpet iners; desuetaque vesci

Membra gravat, morbosque cibus molitur acerbos.

Credite venturi retro post secla nepotes,

Credite: nam testis mihi tota Tolosa, reique

Fama recens: hominum tot millibus, omnium egenus;

Et solâ pietate potens animisque, vir unus

Auxiliî genus omne tulit; sed vicit amicam

Morbus opem: gliscit tabes; & corpora paßim

Sistrata jacent, redduntque animas: hoc actius Ægori

Incumbens operi, quò plus videt esse pericli,

Serius heu! vires animis ingentibus aquas

Non fore præsentit: vitæ tamen immemor, ægris

Indefessus adest, ægerimus ipse, Colonis;

Et super assurgens generosâ mente dolores,

Instat, & admonitu nostro nil cautor urgens

Propositum, diræ tandem contagia labis

Indubitate trahit, lectoque affigitur, author

Funeris ipse sui nostrique; perire volentem.

Auxilio cari capitis ; nisi fata tot inter
Me pulchri comitem sors respuat invida lethi.

Me sine solus obit : morientibus oscula labris
Vana dedi ; nec in ora meam transfundere vitam ,
Nec cum pestifero potui deducere flatu
Illiū è gremio quæsitæ semina mortis.
Egregiæ duxisse utinam virtutis amorem ;
Inque meum fusos ab amici pectori pectus
Ultimus afflasset divinos halitus ignes.
Ultimus errat enim morientis in ore sodalis
Spiritus ; & circùm stans sedula turba medentum ,
Quam non sperat opem , flenti promittit amico.

Nec tamen in tanto discrimine promere cessat
Quidquid in arte sua est , ignara mihi dolenti
An morienti illi magis auxilietur ; utervis
Et nostrum doleat magis , an cui vita , sodalis
An cui tam carus fato tollendus acerbo est.
Tollitur , herbarum neque vis , nec dextra medentum ,
Commodiora mihi neque vota precesque morantur
Numen ab exilio properans accersere lucis
Contempricem animam ; lato super æthera plausu
Hanc pia gens inopum Cælo præmissa , recepit.
Illiū auxilio salvi , pia vota precesque
Concipiunt ; vestesque sibi quas contulit Ægon
Ostentant , & pacta Deum promissa reposcunt.

Lyc. Et potes hunc deftere ! tibi vel credis ademp-
tum ,

Cujus inextincta est virtus ; quem secla loquentur
 Postera : quique tibi magnis hortamen in ausis
 Dein erit exemplo , precibusque adjutor amicis.

Ambiguos obitus , vulgaria fata sequantur
 Pletus , amansque suū dolor : inclyta funera tristis
 Dedecorat luctus : cælo data viētima questus
 Improbat ; & vitæ qui prodigus obvia letho
 Pectora fert , sacra pro relligione , tuendis
 Pro populis , illum non tam amisisse dolendum est ,
Quām caros inter gaudendum habuisse sodales.

Una duobus erat , dum vixit uterque , voluntas ;
Hæc ubi nunc animi concordia ? kætior Ægon
Quæ subiit , tu fata doles ? nec mortis acerbos ,
Quos gaulens tulit ille , potes meminisse labores ,
Te memorem mortis juvat illius esse , piisque
Exemplis animum ad vitæ melioris amorem
Etigere ; injusto sed non absunere fletu
Quam debes animam socio servare ; tuisque
Si superesse malis , desiderioque fideli
Tam cari capit is vix dum potes ; illius ergo
Vivere rursus ama ; te sospire vivat ut Ægon
Quà licet ; atque suū cum parte superstite , totus
Ne pereat , tantos animo defende dolores .
M. Alterius nunquam defunt solatia fatis :
Et quæcumque doces , Lycida facunde , loquebar
Hæc eadem mecum : sed quem convincit iniquum ,
Non humana valet ratio compescere luctum .

Certè ego tam carum nisi flevero semper amicum;
 Immemor haud usquam vivam; nec pectore labi
 Posse putem, quem cuncta monent mihi deesse
 sodalem.

Hæc ait, & Lycida nequicquam hortante, tumenti
 Suspensos oculo fletus effundit; & agrâ
 Mente jacens, querulis iterum loca questibus implet,

B E A T O R E G I O
 V O T U M S O L U T U M
 D E A M O R E D I V I N O.
E C L O G A S A C R A.

ERGO per infidas hominum ne, Musa, vagemur
 Rursus amicitias; aliumque sequamur amorem,
 Quem neque mens ingrata virum nec funera rumpant.
 Tu modò divinas, quibus olim Regius arsit,
 Humanâ si voce licet, da dicere flamas.

Non ignota loquar: testis sociisque laborum
 Sæpe renarravit teneris mihi (a) Bassus in annis
 Sermones cupidâ quos clam sublegerat aure,
 Cùm placidum naclus loca per montana recessum,
 Regius hæc in verba sacros effunderet ignes.

(a) P. Baissen Societas Jesu, B. Regii comes in Gehennis
 Missionibus, à quo puer qm mira audiebant de pietate ejusdem
 B. Regii.

O Deus ! humanæ custos O gentis ! amari
Tene jubes , preioque meos accendis amores ?
Num sacer est amor ipse sibi pulcherrima merces ?
An pelagi possim tractus , terraisque jacentes ,
Cælestesque plagas oculis lustrare , nec orbis
Artificem te nosse Deum , nec amare ? tuarum
Stelliferi laudum narrant præconia cæli
Teque bonum , Deus , humanæ te gentis amantem
Prædicat omniparens tellus ; id in aëre passim
Alitum genus omne ca it ; nec Piscis in unda ,
Herbosos nec muta silent armenta per agros .

Omnia namque mihi , Deus optime , nata ; tuosque
Nec parit almus ager , neque Sol , fons lucis , in usus
Exoritur : vitæ dederis cùm multa tuendæ ,
Plurima deliciis ornamentoque dedisti .
Nec tamen hæ propriæ sedes & patria tellus ,
Triste sed exilium cursusque , brevissimus ævi .
Quo cælesti solum petimus . Quæ copia rerum
Nos à morte manet , cùm te præsente fruemur ;
Æthereosque inter Proceres secura bibemus
Gaudia , quæ casu nullo peritura , nec ullis
Temporibus minutenda , novis sine fine beabunt
Deliciis oculos & inexaturabile pectus .

Hæc tu per lacrymas mihi gaudia , christe , parasti ,
Æternamque tuo meruisti funere vitam :
Nam postquam primævus homo genus omne suorum
Perdidit heu ! demersa malis iunctuque jacebat

Infernis gens tota virūm transcripta tenebris;
 Antiquum neque pœna nefas satis ulla piabat.
 Te tibi concilias Deus; humanamque ruinam,
 Immortale tegens mortali corpore Numen,
 Interitu reparas; & nos in jura reponis
 Pristina, nativas abstergens sanguine noxas.

Nec satis est nostros quòd captaturus amores,
 Indueris hominem: fis illius esca; novoque
 Prodigio præsens ades idem millibus aris:
 Et vesca sub fruge latens, mortalia gaedes
 Ora subire: Deum nec dona tot inter amabo,
Qui levibus tangor meritis hominumque favore?

Munus an imminuit majestas dantis! amori
 An nocet esse Deum? tibi sufficis ipse, tuarum
 Dives opum: conferre tibi mortalis egestas
 Nil potis est: sterilem tamen, arbiter orbis, amando
Quæris amicitiam; & cùm possis cogere, nostri
 Heu nimis arbitrii reverens, hortaris amare:
 Et nisi diligimus, tristissima fata minaris;
 Si tamen irato contingere Numinе possit
Quid gravius, sacri vacuum quām pectus amoris?

O! cæcas hominum mentes, quas fulmina terrent,
 Nec pariter divina movent benefacta! paterno
 Tu nobis animo invigilas: tibi carior ipsi
 Quām mihi sum: duce te, licet æquore jacter in alto;
 Non timet adversam spes, anchora firma, procellam
 Verax atque potens uno Deus omnia nutu

Efficis:

Efficis : occultas supplex ad grandia vires,
Et caliganti fulgens lux intima menti ,
Per dubios incerta regis vestigia calles.

Si quis aberravit recto de tramite , blandâ
Voce vocas , intusque mones , monitisque severas
Sæpe minas , sed non hostiliter addis , amorem
Exercens curasque patris , non judicis iram.

At neque destituis quos per discrimina rerum
Emendare placet : comes adjutorque laborum
Tu mihi semper ades ; nisi te prior ipse relinquam :
Quod cæcâ si mente velim temerarius ; ausis
Tu pater & custos hominum fatalibus obstas :
Non secus ac teneris Natum complectitur ulnis
Alma Parens ; quanvis imbellibus ille lacertis
Divelli gremio tentet , moriturus ; amicam
Obsequiosa manum si laxet ; humique volentem
Crudeli pietate finat procumbere mater.

Te sine , summe Deus , nequeo qui vivere , tecum
Vivere cur fugiam ! meque ad terrena , capacem
Numinis , abjiciam ; nec amem te , solus amorem
Qui satiare potes. Peritura per omnia pacem
Non reperit tibi natus homo ; sed ab arbore lapsæ
Ut volitant frondes rapidis ludibria ventis ;
Pectora flagranti sic nostra cupidine rerum
Usquæ novâ jactantur : amant & amata relinquunt ;
Et nocitura sibi nequicquam gaudia prensant :
Torquet enim sperata , magis sed capta , voluptas ;

Innumeris quæ fœta malis, in viscera gliscit.

Quanta quies hominis contrà qui diligit unum
Te Deus, & tecum gaudens habitare sub alto
 Pectore, nil populi Regumque negotia curat.
 Altius humanis caput erigit; atque dolores
 Inter, & adversos casus immobilis hæret,
 Firma procelloso qualis stat in æquore rupes,
 Quæ scopuli se mole tenet, cælique tumultum
 Atque lacercentem magno cum murmure pontum
 Excipit, & longè fluctus immota remittit.

Proh! quantis bonus exoneras mea pectora curis,
Christe, jubens spretis ut amem cælestia terris.
Cœnosas cur septer aquas, haurire liquores
Cui puros è fonte datur? mihi numen amicum
 Esse potest; hominumque pati fastidia malleum,
 Vel grave servitium! si spes, si gratia tangunt;
 Nil habeo quod non dederis: nil spero, datus
Qquam quod eris: si forma placet; quo sidera fulgent,
Quo mare, quo tellus, à te decor effluit omnis.
 Barbara movit amor si pectora; primus amasti
 Nos Deus immeritos; & amoris certa tenemus
 Pignora, quæ remanent obitæ vestigia mortis.

Præsidii causa turpisque cupidine lucri
 Diligimur; tu solus amas, ut amore beatum
 Me facias; das ut dites; & munera tantum
 Si tua ferre velim, videor tibi gratus abunde.
 Non, hominum de more, vices in amore molestas

Exerces; neque momento mihi deperit omnis
Fructus amicitiae longo jam tempore junctæ.
Si volo, semper amas; alio si captus amore
Te fugiam, revocas; & me si pœnitet ausi,
Placari facilis, nec jam memor amplius iræ,
Non recipis tantum; sed consolare dolentem
Acrius, & dulces etiam das fundere fletus:
At neque compositos quod acerbius urit amantes,
Indubitas reducis fidei, Deus intima præfens
Pectora cùm videas, nec sit te fallere quemquam.

Exitus acta probat mortales inter: amorem
Expendunt illi meritis: tibi sola voluntas
In pretio est; nostros neque res effecta labores
Commendat, sed amor, sed mens sibi conscientia recti,
Infidos adversa fugat Fortuna sodales:
Rebus in afflictis non deseris unus egentem:
Das faciles aditus: te quâ placet alloquor horâ;
Te rogo, nec surdas precibus bonus obstruis aures.

Non plures amat unus homo, nec pluribus idem
Diligitur: tu summe Deus, satis omnibus unus,
Nos & amas omnes, & in omnibus unus amaris;
Et nostrî cum nil egeas, dulcedine dandi
Ne careamus, opum partem dator ipse requiris,
Acceptumque refers quidquid largimut egenis.
Grandia mendicæ plebis patrimonia, Christi
Si quis amor, si quæ tangat nos cura salutis.

Felicem, qui castra sequor tua nudus, opumque

Utilitate fruor , quanvis accepta redonem ;
 Perque meas aliena manus se munera fundant ;
 Non sua per cæcos veluti fluit unda canales.

Cùm caderet plebs ima fame morboque , rogatu
 Sape meo cælestè dabas mortalibus ægris
 Auxilium , fractis succurrentis rebus , humique
 Triticeas anni quas inclemètia fruges
 Abstulerat , sub egena bonus clam tecta reponens.

Hæc tua laus , operum viles adhibere ministros ;
 Humentique luto velut olim luminis orbos
 Sanabas oculos : nostrâ sic voce manuque
 Aut animo tenebras abigis vel corpore morbos.

Si quid adhuc hominum possim servire saluti ,
 Pœnitentia quanquam nimium vixisse , laborem
 Accipio vitamque ; tuî nec amore gravabor
 Te caruisse diu , cælestib[us] exul ab oris.
 Sed cùm nostra tuis delicta salubribus obsint
 Consiliis ; absens à te quid inutile pondus
 Demoror in terris ? rerum Deus arbiter , omnes
 Rumpe moras , animamque suis hanc exime vincis.

Quando erit ut clarâ videam te luce micantem;
Teque , mei securus , amem ! dum vita manebit
Excidere , ac gravibus possim succumbere culpis ;
Et faciam , nisi te defenderis ipse potenti
Præsidio ; firmetque gradus divina labantes
Numinis aura tui. Quoties heu , Christe , fefelli
Bollicitus meliora , fidem. Peccasse fatentem

Respice me , sed Christe tuo me sanguine tintum
Respice ; nec tantos pro me subiisse labores
Pœnitentia : meritas poscunt si crimina pœnas
Exorant veniam clementia , quæque subisti
Vulnera sœva. Pater , scelerum rigidissimus olim
Cognitor & vindex , te judice teque patrono
Parcere vult : neque enim tanti quod constitit , ultro
Abjicies , servare potens. Ignosce ; tuisque
Suppliciis nostram si vis accedere pœnam ;
Nil moror ; emenlo Japones da visere Ponto ;
Dira tuis infert aris ubi bella ; meosque
In fratres ferro gens barbara sœvit & igne.
Crimine quo potui meruisse tot inter ut unus
Non fuerim , qui morte suum testantur amorem ,
Affixique cruci flammis felicibus ardent.

Sed quis ego , cui tantus honos servetur ; ut ignes
Inter & hostiles gladios , jam certus amandi ,
Vitam , Christe , tibi per vulnera mille repandam.

Hactenus ore loqui poterat ; sed barbara postquam
Obtulerant animo se regna , cruceisque paratae ;
Tum desideriis rotas laxabat habenas
Regius ; & Christum lacrymis sine voce lacefens ,
Orabat Japonum flamas , ensesque cruentos ;
Vel glaciem Canadensis humi , finemque laborum ,
Audierat qualem socios habuisse ; rubenti
Crate super prunis rostos crudeliter artus
Qui dederant , horrenda feræ convivia genti.

ECLOGÆ VARIÆ.

ECLOGA PRIMA.

AD SERENISSIMOS.

BURGUNDIÆ

ET BITURIGUM DUCES,

Cum Tolosâ iter agerent, post deductum
in Hispaniam PHILIPPUM REGEM.

MENALCAS, TITIRUS, CORIDON.

M. REGIA progenies, fratrum par nobile,
Regni

Spes & amor, lœtæ muros subiere Tolosæ.
 Millia multa virûm fulgentibus ire sub armis
 Vidimus, & dites auro splendescere currus,
 Ornataisque nitere vias, pedibusque verendis
 Octoviros simul advolvi, sanctumque Senatum.
 Urbani pretiosa ferent dum munera cives
 Nostrane principibus doni nihil arva remittent?
 T. Hortorum populabor opes; & mollia mensis
 (a) Fraga dabo; pedibusque Rosas & Lilia fundam;
 Accipiam nidis geminas utrique Columbas;
 Et Vinum lectosque ferens de Vite racemos,

(a) Olius, columbae, vites, vinum, quatuor Authoris poë
mata Serenissimis Principibus data.

Rustica Borboniae faciam munuscula proli.

C. Sed quoniam Musis gaudent, & Apollinis artem
Nobilitant fratres, ornabis munera versu.

T. Qui placidos tranquilla greges per pascua ducunt,
Pastores gracili meditentur arundine carmen:

Depulsos (*a*) ego qui caris à matribus Agnos
Indefessus ago; nocteisque diesque tenellis
Invigilo gregibus; vetiti ne graminis herba,
Ne sitis atque fames, ne ludus & ipse perulcis
Officiat, mutas suspendi pariete cannas:
Irrequietus enim mea grex tener otia turbat;
Carminaque & medios cogens abrumpere cantus,
Suadet in hac rerum cura dedisce Musas.

Sed vos, Damata nuper quos judice vidi
Alternis cantare, novos deponite versus.

C. Non animos ea percussit spes laudis, ut inter
Delicias urbis calamos admittat agrestes
Progenies Regum: digressos urbe viaque
In media fratres telluris ab aggere versu

Aggrediemur; & haec pro tempore pauca canemus;

Quorum aliquid, venti, placidas referetis ad aures.

M. Gallia supremum peperit sibi laudis honorem;
Borbonio queruntur enim de sanguine Reges;
Non secus ac felici Oleæ de stipite proles.
Eruitur, vacuis regnet quaë junior agris.

C. Dives opum sub utroque potens Hispania sole,

(a) Convictorum Tolosatum Primarius.

Antiquis jam nostram odiis incessere gentem
Desine: quas dudum victoribus intulit armis
Gallia, Borbonio reparavit principe clades.
M. Nos neque sollicitos timor anxius urat; avitam
Hoc licet in laudem consurgat Iberia Rege;
Ingenii fratres & sanguinis unius, iisdem
Auspiciis, animisque regent concordibus orbem.
C. Prævidet, ac geminæ secum dum gaudia gentes
Blanda fovent, reliquos acuens Discordia Reges
Concitat; & taciti passim jacit horrida belli
Semina, communem populis paritura ruinam.
M. Dira tubæ cùm bella canent; Hispania vanos
Pone metus, nostris jam viribus aucta: nec auro
Gallia nec vitæ parcet, quæ prodiga Regum.
Hesperiis potuit sceptris donare Philippum.
C. Visendos Lodoix nostris vos urbibus offert,
Extremosque jubet Regni percurrere fines:
Acrius amissio doleat ne Gallia fratre,
Borbonia spectans sibi quid de stirpe supersit.
M. Non satis est vidisse semel: Sol lumina Mundo
Dividit, & curru recreat propiore quotannis
Alternas hinc inde plagas. Nova gaudia vistro
Sæpius hæc utinam ducat Provincia vultu.
C. Hispanis quem faustus Hymen huc duxit ab oris,
Tectosages laudarat Avus, nec deinde revisit:
Nosque sub extremis heu! fortè dolebimus annis
Non vidisse virum, quem postera secla loquentur,

M. Vedit eum senior Lycidas; qualemque fuisse
Tunc memorat, tales animo vultuque Nepotes
Aspicimus: virtute pares mirabimur olim
Et meritis; ubi, deest quæ sola, accesserit ætas.
T. Parcite, Pastores, meditari plura: volabit
Currus; & ex oculis cùm jam procul auferet alta
Borbonidum de gente satos; vox ipsa canentum
Faucibus hæredit; peccusque premente dolore,
Destituet tacitas spirabilis aura cicutas.

ECLOGA SECUNDA. AD ILLUSTRISSIMUM VIRUM D. D E B O N.

Principem supremæ Monspeliensium
Curiæ, cum ei Cistulam author
dono mitteret.

M E N A L C A S.

Missa sibi nuper Pesulo de monte Menalcas
Dona recognoscens oculis; animoque reponens
Verba memor, quibus ornarat sua munera Daphnis;
O! mihi paupertas, inquit, jam dura! suisne
Me toties meritis impleverit ille; nec unquam
Mutua perpetuis referatur gratia donis!
Non ita; namque domi si res angusta, voluntas

Larga mihi , Daphnisque animum non grandia curat
 Dona , Deum similis , vitæ queis debitor offert
 Fumosis pia thura focis , & gratus abunde est.

Ast age , quid demum referam ? mihi mollior
 Agnus ,

Aurea sunt & Mala ; mei sed Daphnidis hortos
 Vidimus excultos mirâ feliciter arte ;
Quos latè Regio nunc prædicat omnis , aquarum
 Fontibus irriguos & terræ munere dites.

Non Pyra , non molles Ficus , non aurea desunt
 Mala , nec apricis dulces in collibus uvæ.

Dives alit tot lata greges per pascua Daphnis,
 Illius ut qui credat opes augere , Capellas
 Dans centum , totidemque suis cum matribus Agnos ;
 Donis ille suis gauderet ineptius , undæ
Quàm qui rivos inops vano cùm murmure fertur ,
 Et vasto fore magna putat sua munera Ponto.

Ars manuumque labor rebus succurrat egenis ;
 Et tenuem lento texamus vimine cistam ,
 Quâ flores legat ille suos , & poma reponat.

Clara domo Phyllis , sed clarior arte , Menalcam
 Audiit hæc secum vano sermone moventem ;
 Et miserata virum , corbes messoribus , inquit ,
 Texe tuis : dignam sed Daphnide fingere cistam ,
 Me labor ille manet , dulcis te propter , & ipsum
 Daphnida , quem totâ passim regione loquuntur
 Musarum celebrem studiis & Apollinis arte ,

Hæc effata, domum repetit, gemmasque latenti
 Stamine, sic conjunxit acu, variisque colores
 Miscevit; ut calatho Phœbum, doctasque Sorores
 Addiderit: medius stat Apollo, chelique remissâ
 Musarum gaudet modulis: sua quamque Sororum
 Inscriptis facies, habitusque vel ore canentis
 Aut citharâ, recto vel grandius ære sonantis.
 Mollibus ars oculis sic insidiatur, ut aure
 Protinus arrestâ quæras audire silentis
 Carmina docta chori: Phyllis gemmata Menalcæ
 Texta dedit, misitque brevi cum carmine cistam.
En tibi quo possit donari munere Daphnis:
Huic meritas tu redde vices; ego præmia longi
Magna feram, si te si nos amat ille, laboris.

Luminibus legit hæc avidis; donoque superbis
 Sic Phœbum & Musas compellat voce Menalcas.
Ite mei memores & Phyllidis, ite Camœnæ:
 Alter apud Daphnini, Vatum quem turba frequentat,
 Vos Pindus manet; & Pesulo non monte pigebit
 Aonium mutasse jugum: clementia cæli
 Par utriusque loco; paribus viget æmula laudum
 Urbs studiis; cui, vel formâ vel Palladis arte
 Insignes, priscum (a) nomen fecere puellæ.
Ite, meus vos Daphnis amat, claroque tuetur
Præsidio: vestros non diffona fila movebit

(a) *Monspelium dicitur apud priscos autores Mons Puel-*
Larum.

Ille chorus inter, cytharam cùm tanget eburnam.

Ne tacitus vos livor edat, si pulchrior offert
 Sese Nympha, toro cum Daphnide vincita jugali:
 Hinc Dryades formæ decus, huic cessere Napææ
 Naïadumque decens chorus; & vos cedite Musæ
 Cedite; vestra satis victoria laudis habebit,
 Vos quoque blandiloquo si non superaverit ore.

At tu Phœbe pater mirabere Daphnida, leges
 Cùm feret; atque brevi longas sermone recidet
 Pastorum lites inimicaque jurgia; quorum
 Arbiter unus eras, agitans per pinguiæ quondam
 Aiva greges. Rerum qui diceris esse (a) repertor,
 Invidus adductam rugis ne contrahe frontem;
 Si cupidâ Daphnis pastores aure bibentes
 Plura docet, quam te quondam didicere magistro.

Scis, ne cuncta loquar, famâ vulgata recenti
 Humanos inventa sagax quæ Daphnis in usus
 Extudit; & magnâ nuper spectante (b) coronâ
 Protulit in medium, spretæ novus ultor (c) Arachnes:

(a) *Phæbus de se ipso apud Ovidium. Inventum Medicina
 meum est, rerumque repertor Dicor.*

(b) *D. BON de Aranearum opificio, à se excogitato, ser-
 monem habuit; quem opere ipso confirmavit, vestem proferens
 novo Aranearum filo contextam, eamque Bombycinâ præstan-
 tiorem, neque operosorem, si reperiatur cibus facile parabilis
 quo alantur Araneæ.*

(c) *Arachne lanifæ artis clara Palladem ipsam in certamen
 vocavit: nec nimis superbè, quod textura ipsa probavit. Irata
 Pallas Arachnem in Araneam mutavit, ut pluribus narrat
 Quid. 6. Metamorphos.*

Hæc utero damnata putres evolvere telas,
 Hactenus invisum clam per laquearia filum
 Neverat, implicitis retinacula tristia Muscis.
 Daphnis ad antiquas laudes revocavit Arachnem;
 Jussit & artifici profundere vellus ab alvo,
 Divitibus nitcant queis alta palatia telis.
 Illius en spreto Serum jam munere (a) Reges
 Stamine membra tegunt, oculis quod rursus iniquis
 Invida nequicquam spectabit ab æthere Pallas.

(b) Castaneas alio quas India miserat orbe,
 Munus inane, meus jussit mitescere Daphnis;
 Arteque Naturam sic emendavit, ut unâ
Quæ virides umbrâ decoraverat hactenus hortos,
 Nunc vescis etiam sit fructibus utilis Arbor;
 Castanæque nuces, quas vidimus antè caducas
 Sordentesque solo, medicos querantur in usus.

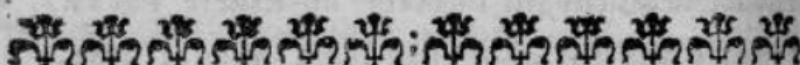
Ornamenta mei vos denique muneris, ite
 Candidulae, viridesque, & tinctæ murice Gemmæ:
 Daphnidis ite domum, & vestras cognoscite conchas,
 (c) Mille inter maris exuvias, pretiosaque terræ
 Munera, reliquias inter, monumentaque prisci

(a) Vestem Aranciarum filo texram, recentis inventi primitias, Regi dono dedit Dominus de B O N.

(b) Idem Castaneas Indicas vestas & medicinales fecit:

(c) Dominus de BON concharum genus omne, aliquæ maris pretiosissima spolia collegit, de quorum mira varietate & usâ crêbros in Academia Monspeliensi sermones habuit. Congessit & lapillorum marmorumque genus omne, multas Deorum statuas, aliaque vetustatis insignia monumenta, pretiosam imprimis numismatum seriem ex auro, argento, & are utrusque modulis.

Temporis , effigies & ahenea signa Deorum ,
 Inter & ora virûm rubris insculpta lapillis ,
 Cæsareos inter vultus , nummosque vetustos ,
 Æris & argenti ductos aurique metallo.
 O ! ego quantus ero ! nostri leve pignus amoris
 Si quando , tot opes inter vos tenuia , Gemmæ ,
 Munera conspiciam ! quâm fortunatior ! unâ
 Si liceat comes ire , meumque revisere Daphnîn .

● ECLOGA TERTIA.

Cum Lugduno Tolosam rediisset
 Author.

T I T I R U S , M O P S U S .

T. E xpectatus ades : sed quæ mora tanta tenebat ;
 M. I gnoscenda quidem mora , Titire : miror ab
 illis

A velli potuisse locis ; lacrymasque rogantum
 Atque preces , & qui magis hortabatur , amorem
 Non audisse meum : nihil his felicius oris .

Nobilis effræno Rhodanus quâ flumine lentum
 Excipiens Ararim , violentior urget ; (a) & infest
 In mare & in naves bellum socialibus undis :
 Arva jacent & amœna siti , blandoque colentum
 Ingenio : dulces huc convenere magistri ,

(a) Ostium Rhodani naufragii infame .

Quos Ovium conjunxit amor : cum matribus Agnos
In commune regunt ; gregibus nec pinguia desunt
Pascua ; nec tuto Lupus insidiatur Ovili.

Atque habilis quanquam possit sibi quisque , suoquæ
Imperitare gregi ; juvenum gens tota senumque
Unius è nutu penderet : majoribus (a) ille
Imperiis natus , pastores inter egenos
Maluit occultum traducere leniter ævum ,
Quam vel jura foro dare ; vel cum fratribus arma
Militiamque sequi : quos præcipit ille labores ,
Exemplo verbisque bonus solatur : agendo
Corrigit & monitis , ac lege potentior omnī
Vita Ducas mores format , culpasque recidit .
Me veteres inter non dignatus amicos ,
Fecit ut à patriis absens vix crederet agris :
Illiū & studio reliqui favere volentes.

(b) *Sylvius* in primis toto me pectore cepit.
T. Vidimus aureolos versus , quos *Sylvius* olim ,
Nescio quis , dulci fertur cecinisse cicutā.
M. *Sylvius* hic meus est , sua sunt quæ carmina
laudas ;
Et si non alias* sese retulisset ad artes ,
Non alios nemorum saltus , non antra sonarent ;
Quam quos ille suâ lusisset arundine versus .
Nunc animo spretis agitat cælestia terris ,

(a) *R. P. Dortan Rector Collegii Lugdunensis.*

(b) *P. Dubois Theologie Professor.*

Et Superum cultus : sed non tamen ille severis
 Horridus in studiis dediscit Apollinis artes ,
 Sed levat interdum graviores carmine curas :
 Nec semel æstivos , inter Saliceta , canendo
 Condidimus simul ambo dies ad fluminis oras.
 Tertius alloquiis aderat quandoque (a) Menalcas ,
 Amborum communis amor ; quo latus alymno ,
 Agrestes illi calamos artemque reliqui :
 His & amicitiam cecinit , vultumque latentis
 Indicium mentis : defunctum nuper Alexim ,
Quem flevere pii , calamis deflevit eisdem :
 Addidit & tumulo carmen , quod morte vel ipsa ,
 { Si Manes laus tangit }`emi bene credat Alexis .

Hunc adeo vidi , nostras quem fama per oras
 Prædicat insignem studiis , timidumque videri :
 Ille suâ sese involvens virtute , latere
 Gaudet ; & in sylvis habitans , animoque profundum
 Æthera percurrentes , ac sidera mensus olympi ,
 Rimatur tacitus cælestia , totus in illis.
 Nomen erat Coridon ; (b) Aquilum dixere vocantes ;
 Arduæ ab æthereo vel mentis in astra volatu ,
 Subfusco vel ab ore : mihi communia secum
 Omnia qui voluit , communem fecit amicum
 Sylvius , insigni cumulans sua munera dono .

(a) P. Bimet professor Grammaticæ , qui de amicitia & phisica mia scripsérat ; Eclogamque cecinerat in obitu D. de Puget .

(b) P. Brun Theologiae professor alter & insignis Mathematicus .

Egregios ambo juvenes, spem gentis, ad artes
Erudiunt sacras; & munere perstat in uno
Rivales inter concordia rara magistros.
Deficerent vox atque dies, tot clara virorum
Nomina si vellem meritasque expromere laudes:
Non tamen insignis pietate filebitur (*a*) Ægon,
Non (*b*) Lycidas fandi doctissimus atque canendi,
Non operum socius (*c*) Thyrsis, cui saepe relictum
Cum dederim pecus & calamos; nec sensit abesse
Me sibi grex; alios fudit neque fistula cantus.
Non (*d*) Jovius, cui nil blandis de moribus ætas
Pronior abstulerat; non grandior (*e*) Alpheusibæus?
Regibus auditæ olim modulamine sacro
Cujus adhuc cannas animabat cruda senectus.

(a) *Pater Cani.*

(b) *P. de Colonia.*

(c) *P. Valoris qui me absente editionis Dictionarii mei poëticæ curam in se susceperebat. Ignosce Lester, si laudis ejus magis quam modestie memerit, edam que ille lectis hisce carminibus gallicè rescripsit.*

*Quelques momens d'un temps, jusqu'ici fort sterile,
Employez à revoir ce qu'ent l'antiquité
De plus choisi de plus utile
M'ont heureusement merité
D'avoir part aux chansons du rival de Virgile;
Croiroit-on qu'il fut si facile
D'obtenir l'immortalité.*

(d) *P. Foubert.*

(e) *P. Lombard concionator Regius.*

Ecloga varia.

(a) Te quoque faginei nemoris qui cultor , ab illo
Nomen habes , iterum nec segnius aure bibebam ,
Quam cum noster eras , & adhuc florente juventâ
Inlyta ponebas tantæ fundamina laudis.

Ingratus fileam , (b) qui me discedere flevit ,
Daphnida : formosos olim cum pasceret Agnos ,
Molle pecus calamo recreans ; quæ culmina cantu
Personuere suo , Montem dixere Placentem :
Horrida nunc tristes inter vepreta novales
Heu colit ; & pecus & calamos sibi miceret ademptos :
Mcerent & socii solatia rapta laborum.
Is natale meum cecinit ; votisque fructur
Ipse suis , si fata dabunt quos voverat annos.
T. Mops redonatum nobis te gaudeo ; seros
Nec redditus queror : at mores hominumque locutus
Ingenium , cæli faciem cultusque locorum
Edoce ; & alterutro dic orbe libentiū ævum
Dein agites , Rhodanum propter , nostrumve Ga-
rumnam.

M. Formosos , scis ipse , magis metimur amico
Candidiore dies , læto quam sole ; locorum
Nec situs & facies , comitum sed amica beatam
Ora mihi vitam faciunt ; & sive Garumnam
Sive bibam Rhodanum , non est quod munera Divos

(a) P. Dufai qui Tolose quadragesimales conciones jam ter
habuerat summo cum civium plausu.

(b) P. de Montplaisant Philosophicis studiis addicetus , author
Elegie de discessu meo in convictu recitata.

Ubiiora rōgem, quām quæ tribuere benigni.

Non favet hæc Oleis regio; sed amica Lyæo
Et Cereri est; nec habet dominâ quid clarius urbe,
Quò teneros Ovium fœtus deferre solebam.
Huc ab utroque mari revolubile confluit aurum;
Alternoque manus inter dum fluctuat æstu,
Crescit in immensum. Nullo discrimine cives
Urbs habet una suos, totum quicumque per orbem
Mutandis patrias opulentant mercibus oras.
Hos populum sacrata fides conjungit in unum;
Absentumque procùl res atque negotia tractat;
Et nullo licet ære gravis, ditissimus omnem
Circumeas, si scripta feras hinc nomina, terram.

Sollicitâ vel lite carent, vel si qua suborta est,
Dædaleis non illa viis implexa perennes
Et rixas odiumque facit; nec utrinque recisis
Stant opibus magno jus & victoria damno.
His ego judicibus rabidas, o Titire, tantum
Curabam lites, mihi quas exercitus hostis
Intonuit, quantum formidat inerme Leporum
Fallaces pecus insidias, ubi sedula circum
Invigilat vis fida Canum, pectorisque magister.
T. An potuit quisquam lites intendere Mopsos.
M. Quid non sacra potest auri sitis: ô mihi faustum
Diffidium! si non aliter te nosse, tuumque
Conciliare mihi potui (a) Brossette, favorem;

(a) *D. de Brossette causarum Patronus Lugduni.*

Quem pluris facio quām quidquid lite sequebar.
 Hunc ego quo causæ me defensore tuebar,
 Juris amatores non nescivere : Clientes
 Namque suos non una foro facundia victrix,
 Consiliumque domi juvat ; at quō laius orbi
 Profit ; & implexas etiam post funera lites
 Expediat, voluit victuris tradere chartis
 Explicitos legum sensus & (a) gallica jura.
 (b) Urbis & alta suæ, mundi rimatus ab ortu
 Principia, & veterum scripsit monumenta laborum,
 Insignesque viros, quibus ipse videbitur olim
 Permixtus : parat in lucem nunc edere quidquid
 Nobilis implicuit verborum ambage (c) Bolæus.
 (d) Concilium est cœtusque virūm, quō totius urb's
 Confluxere sales, lepor., & facundia : tantos
 Mene putas homines inter sedisse canentem ?
 T. Ergone sylvestri lætantur & oppida cantu ?
 M. Ipsius & gaudent imitamine ruris in urbe ;
 Et magno mercantur opes & munera , nobis
 Quæ dat humus nullo passim ditissima cultu :
 Nam memini quā lentus Arar , Rhodanusque volentes
 Ire simul , torquent flexos ad mœnia cursus ;

(a) Procès verbal des Conférences tenués par ordre du Roi pour l'examen des articles de l'Ordonnance civile & de l'Ordonnance criminelle.

(b) Histoire abbreviée ou Eloge historique de la Ville de Lyon.

(c) Eclaircissements Historiques sur les Satires &c autres œuvres de Mr. Boileau Despreaux.

(d) Academia Lugdunensis.

Extremamque premunt utrinque angustius urbem,
Aurea conspicuis surgunt (a) palatia tectis,
Non ignota mihi sedes : hac dicitur unâ
Explicuisse domo totos ars prodiga luxus.
Rus imitata merum tamen est : nos (b) rustica truncis
Culmina marmoreis , illi sua tecta columnis
Suspendunt , saxisque trabes imitantur acernas:
Imus enim pes & fastigia summa columnæ
Arboream referunt stirpem ramosque recisos.
Ut nostras vigil ante fores Canis excubat , illi
Ante suas Pario Catulos è marmore ponunt.

Pūpureo vel flore nitet , vel cæspite circùm
Vernat humus , densâ tegitur vel opacior umbrâ
Augustæque domûs intra penetralia pictis
Applicitam muris sylvam mirabar , avesque
Arboreos inter ramos confidere jussas ,
Et procul inde gregem per pascua lœta vagantem.
Sese aperit mediâ nudum testudine cælum ,
Arte nisi magicâ Lunæ jubar , atque refixa
Transtulerint illuc laquearibus astra sub altis.
Ne ruris quid desit , eo sub fornice , nostris
Rarior in sylvis , latet Echo plurima ; dulci
Voce lacescitam quam vidi saxe canoris

(a) *Domus clarissimi viri de la Frasse.*

(b) *Primam edificandi rationem , quam natura ipsa edocuit
recens hominum genus in sylvis degentium , ars imitando per-
fecit adornavitque : ut observarunt pluribusque demonstrant Ar-
chitectura periti.*

Se miscere choris , numerumque augere canentum.
 Sylvestri recinunt Galatæam & Phyllida versu ;
 Fistulaque urbanos pastoria dicit amores.

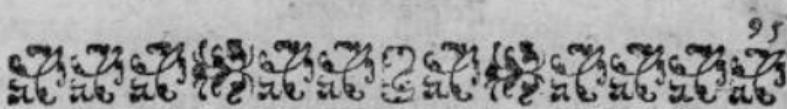
Rivus abest quem Nympha sui studiosa decoris
 Consulat ; at puri glacies pellucida rivi ,
 Nescio queis æstum contra solidata venenis ,
 Hinc illinc vultusque refert nutusque loquentum.

Has ego cum colerem Domini prædivitis ædes
 (Fingere quale solent , cùm formosissima sensus
 Somnia deludunt) mihi rus habitare videbar :
 Oblitam sedenim præsens me Frassius urbem
 Motibus urbanis cultoque lepore monebat.

Nunc quæ sollicitant me plurima , fare vicissim
 tire : rumoris nostras afflavit ad aures
 nescio quid , tacito pungit quod corda dolore.

Hæc alias : multi res est sermonis ; & alto
 umniferos jam Phœbus Equos in gurgite mersit.

ECLOGA QUARTA. AD D. DE CAMPISTRON.

ARGUMENTUM.

Emerat ille predium, cui nomen est mons Paphius
Kariaco fundo suo vicinum. Cum in adornanda
Kariaca villa totus esset, Paphiumque montem ne-
gligeret prorsus; pro prædio illo studiis & recessui
opportuno scripsit ad illum carissimus Frater Lud.
Campistron è Societate Jesu. Hanc author litteris
illius adjunxit Eclogam.

AMYNTAS.

Kæriacæ prope tecta domūs cum nuper Amynta,
Errantes egisset Oves; jam sole tepenti
Decedens campis, Paphiani montis opacum
Ingreditur nemus; atque Ovium securus, in herba
Dum jacet, & molles proflat de pectore somnos,
Visa sibi coram mœstos attollere vultus
Nympha loci, non qualis erat cùm mater Amorum
Ipsa Venus juvenem quondam cultuque superbam
Communi secum Paphiæ de nomine dixit.
Ac prior informes, inquit, miraris Amynta
Fœdarit quæ causa genas? en aspice luctus
Argumenta mei? viden ut propioribus agris
Creverit in nostram rivalis Nympha ruinam.
Has ut ego capiti turres consurgere vidi,

Ornatosque sinus halare recentibus usquæ
 Floribus , & miro totam splendescere cultu ;
 Huic fateor volui demens me tradere , tantos
 Kæriacæ fastus Nymphæ qui dives alebat :
 Speravi decus inde meum famamque tueri ,
 Illius & magnum de nomine condere nomen.
 O spes vana ! meos en ut fastidit honores ,
 Meque fugit , patiturque situ sordere relictam ;
 Et si quæ superant populatæ pristina formæ
 Adjumenta , rapit ; Nymphamque , quod acriùs urit ,
 Kæriacam spoliis studiosior ornat ademptis.
 Nonne fuit satiùs domino servire priori .

Hæc ubi dicta , Deam consolaturus Amyntas ,
 Cælestum quoque pectus , ait , si noster adurit
 Livor , & humanæ tangunt contagia labis ;
 Difficilis quanquam morbi medicina , docebo
 Quas animum nuper solers Amaryllis ad artes
 Verterit ; instabiles ad se nova Phyllis amores
 Cum traheret , totis caneretur & unica sylvis .
 Continuò rimata novos Amaryllis honores ,
 Corde tegit tacito vulnus ; faciemque modestam
 Induit , austeros mores imitata ; choreasque
 Et risus , facileisque jocos , studiumque placendi
 Respuit ; atque leves , quos non revocasset , Amores
 Ipsa fugans , alio querit præconia fastu .

Tuque adeo vanos aude contemnere cultus :
 Majestate places felicique indole , fucum

Sperne volens , luxumque tuæ permitte sodali :
 Jamque salutantum refluxos exosa tumultus ,
 Nympharum sectare choros ; nemorumque recessu
 Pierisque modis gaudens (uberrima laudum
 Unde seges) sociam te dulcibus insere Musis :
 Namque , quod invideat rivalis Nympha , feremus
 Nomen ad astra tuum ; neque fons Heliconius alter
 Dein erit , ex isto quam qui purissimus humor
 Colle fluit : non alter erit nobis quoque Pindus ,
 Quam tuus hic sylvis qui mons vestitus in auras
 Erigitur : sius & monti non deerit Apollo ;
 Mox ubi fraterni monitus dulcedine cantus
 Ipse Capistronides studia evigilata resumeret ;
 Tiridatemque suum tragicō devolvet ab ore ,
 Quem post Andromachen Cinnamque Lutetia gaudens
 Audiit , & scenis orat plausura reponi .

Dixit & assensu Nymphæ latatus Amyntas ,
 Fallaces rupit somnos ; & lumina tergens ,
 Oravit Superos ut somnia pondus haberent .

~~~~~ ~~~~~ ~~~~~ ~~~~~ ~~~~~ , ~~~~~ ~~~~~ ~~~~~ ~~~~~ ~~~~~

ECLOGA QUINTA.

*Post assignatam in Occitania Comitiis Astronomo
 pensionem annuam , quam Authori dandam
 censuerant nonnulli Praesules .*

DAPHNIS LYCIDAS.

D. V Erane prædixi , Lycida , quod fistula surdis
 Non caneret tua ; nec sterilem tibi carmen
 honorem ,

Sed magnas quoque ferret opes : quām prospera risit
 Nascenti fortuna tibi ! qui latus in umbra
 Versibus assequeris quod nos sudore paramus.

L. Exiguæ sunt, Daphni , meo nec carmine partæ,
 Quas miraris opes ; labor improbus extudit illas :
 Pastoralis enim jam non auditur avena

Horribiles inter lituos , qui tristia mundo
 Bella canunt: nostris quondam promissa Camœnis
 Amplius haud emitur versu , sed sanguine merces

D. Audieram populi Patres de more vocatos
 Præmia magra quidem , sed quæ majora virorum
 Majestas faceret , studii irritamen agrestis ,
 Proposuisse ; tibi quæ debita dona putabam.

L. Speravi fateor ; sed spes elusit hiantem :
 Aurea dona tulit Mopsus , cui sidera parent
 Utiliūs quām rura mihi : ram prædia versu
 Dum celebro, terrasque humilis consecutor inertes ,

Arva gregesque docens avido patere colono ;
 Ille per æthereas sublimis obambulat arces ;
 Et maculas in sole novas , nova sidera cælo

Monstrat , opes populo magnas , & grandia vitæ
 Auxilia ! hoc Aries , hoc lucida Capra magistro
 Cælestes novere plagas : temone Eootem ,
 (Nescio quo cæli sulcantem jugera fructu)

Donat ; & æthereos agit ignea plastra per orbes.
D. Utiliora vagis deportans Mopsus ab astris ,
 Fata legit stellis inscripta , virosque futurum

Præmonet, ac fausto dubias beat omine mentes,
 Quæ via divitiis magis opportuna parandis.
 L. Et sua sunt, nec certa minùs, prælagia Vati.
 Post Oleas, Brumæ scelus exitiale, peremptas,
 Inspecto ciadem Mopslus solatur olymbo:
 Augurio meliore tuus mihi, pectoris index,
 Lamonide inspicitur vultus; rerumque potenti
 Bercherio, finem jubeo sperare malorum.
 D. Solis ament Lunæque vias & sidera nosse,
 Ingenio quorum in terris res invia nulla est:
 Muneribus cumulent Mopsum, queis dignior alter
 Nullus erat: sed te miris quem laudibus ornant,
 Tene indonatum poruere relinquere, cuius
 Versibus oblectant se: nam teste Menalca
 Urbs canit agresti quidquid modularis avenâ.
 L. Dixerat & Coridon: ego stultè credulus illi
 Gaudebam tacitus tecum, magnumque putabam
 Præmia sylvestri decus allatura Camœnæ.
 Excidit illa mei spes nominis; atque Poëtâ
 Despecto, placuisse parum quoque carmina novi.
 D. Parce tamen, Lycida, despectos credere versus:
 Sunt in honore Rosæ, neglecta rosaria quanquam
 Saepè solo videas nullo sordescere cultu.
 Patria vilesunt nobis bona: pluris habemus
 Quæque loco distant & tempore longius absunt;
 Fœda peregrino si bellua venit ab orbe,
 Visendi studio totâ decurritur urbe;

Et clarum meritis civem vix noscere curant.

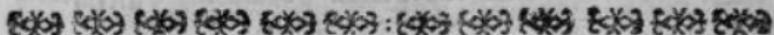
Si qua fides , emitur magni trans æquora , nostris
Eruitur paſſim quæ Salvia crassa sepulchris :
Quærimus & multo nos hinc procul ære vicissim
Despectas illic gregibus paſcentibus herbas.

Titirus in sylvis tacitos inglorius annos
Egerat ; & plures inter nunc excita pagos
Bella vides , tanto dum quisque superbit alumnos :
Carmina nunc adeo quæruntur , cortice quondam
Quæ vel in arboreo , vel per salebrosa locorum
Semirutis vivus saxis inscripta reliquit :
Illiū est hæc fama tuae prænuntia laudis.
Exemplo , Lycida , tristem solare repulsam :
Ætas ipsa feret laudem ; tua quamque regarunt
Tempora , carminibus famam ventura rependent.
L. Scilicet humanas curem post funera laudes !
D. Fama quidem stygias ultra non permeat undas ;
Sed vivus fruitur venturo nomine Vates.
L. Non ea spes animum pascit ; nec laudis amore,
Ipsius at versūs tacitā dulcedine ducor.
Qualiacumque placent mihi carmina ; gaudet &
Ægon

Ipse suis , læſā Pagus quæ respuit aure.

Quid tum si nostrūm fibi plaudat uterque ; suisque
Contentus vivat calamis , & tædia fallat ?

Hæc potior merces , hæc præmia certa laborum,

ECLOGA SEXTA.

ARGUMENTUM.

Cursonia nobilissima puella (hodie D. de Maupou) apud avum suum Lamonium Bavillaum Monspeliē faustis sub penetralibus enutrita, latinas litteras insciis parentibus didicit; eosque progressus fecit, ut dum Provincia Comitia haberentur, coram augustissimo cœtu Virgilium Horatiumque publicè interpretata sit; selectioraque Poëtarum loca memoriter recitarit.

MENALCAS TITIRUS.

M. *T*ire quid studiis juvat insenuisse? cicutas
Quid trivisse leves? exercita pectora versu
Proh pudor! & calamis & voce Puellula vincit.
Nuper inexhausto vidi cum funderet ore
Quidquid in Ausonia veteres luere Poëtæ.

Qui Pesulo sub monte, patrum de more, quo-
tannis

Conveniunt Domini rerum, pecorumque magistri,
Præsentes aderant; & ab unius ore loquentis
Pendebant taciti; dulcis seu gratia vultus,
Seu caperet magis ingenium: nam virgine in una
Corpore cum pulchro mens formosissima pugnat.
T. Phœbeis qua Musa choris adjuncta? quis illam
Aonas in montes ausus deducere vates?
Provida cura virūm deterruit inde puellas;

Quarum visa nimis metuenda potentia , vultus
 Illecebris si par aderat facundia linguæ.
 Nobilibus satis est illas hærere Minervæ
 Alterius studiis , & acu vel pingere , filum
 Vel digitis , non mollem animo quoque ducere versum;
 M. Quam loquor , ingenuas Amaryllis junior artes
 Vel didicit per se ipsa , virum nihil indiga curæ ,
 Vel teneram fandi doctissima Musa puellam
 Edocuit : notæ Musis Amaryllidis ædes :
 Non alio magis hospitio lætantur ; avosque
 Et proavos coluere Dex ; Pindoque relicto
 Nunc quoque Lamonios gaudent habitare penates.

Ingenium & mores Amaryllidis una Sororum
 Demirata magis , quin virgine , dixit , in illa
 Fœmineam adstruimus laudem ; Pindique potentes ,
 Virgineos haustus sacro de fonte rigamus ;
 Ne minus apta choris videatur fœmina nostris.

Hæc effata , novas Amaryllida vertit ad artes ;
 Pieriique jugi monstrans iter , inserit illam
 Vatum conciliis ; ut per commercia linguæ
 Nomen Apollino faciat sibi nobile versu.

Non latuere diu cultæ data semina menti :
 Sed veluti stupet attonitus novitate Colonus ,
 Spectat ubi pulchrum terris emergere florem ,
 Quem non ipse manu coluit ; sic inclyta virgo
 Ingenii cum prima sui tentamina fecit ,
 Mirabatur Ayus , demirabantur & ipsa

Custodes Ovium : minus haec miracula quamquam
Lamonia moveant in gente , domoque Bavilla ;
Obstupere tamen Musarum arcana puellæ
Credita , & ingenium teneris velocius annis.

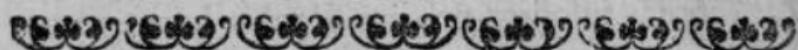
T. Virginis insolitos non invideamus honores :
Addet enim nostris decus artibus : ecce juventus
Jam nunc omnis amat calamos inflare ; suoque
Jam soror exemplo stimulat par nobile fratum.
Ipse nec erubuit , positâ gravitate , canenti
(a) Nuper avus cum nepte suam conjungere vocem ,
Fœtoque imperii rebus de pectore versus
Concinere ; ut tristi morbo recreatus haberet
(Quas fuerat nostrum Superis persolvere) grates .
Vivit enim nobis plus quam sibi ; fractaque bellis
Pendet ab unius Provincia tota salute.

Vatibus ergo novum decus addita virgo , Camenæ
Semper ama ; neque te nostri fastidia ruris
Accipiant : nam sive vagi te fluminis oræ ,
Seu nemorum tenebræ , vel florida prata tenebunt ;
Purpureos passim tibi flores ubere fundet
Terra sinu ; pedibusque tuis calcata resurget
Mollior herba gregi ; blando tibi murmure rivus
Obstrepet ; & pennis Zephyrus mulcet odoris :
Teque adeo visâ , veteres oblita dolores ,
Ora modis jam non querulis Philomela resolvet :

(a) Lamoniæ recuperatâ valetudine Latinis versibus Deo
gratias egit.

Sed tenui lætos fundet de gutture cantus.

Nos & avum toties sylvestri carmine Vates
Qui canimus, junctâ te laude feremus ad astra
Et celebrem studiis & avito sanguine dignam.

ECLOGA SEPTIMA.

MOPSUS, THYRSIS.

- M.** **T**Une meæ quondam spes & solatia vitæ
Thyrsis ades ? que causa viæ ? num tu
quoque rerum
Inscius, his mecum speras consistere terris ?
T. Audieram creuisse gregem, redeuntibus ulcro
Ad veteres caulas Ovibus, quas mollior olim
Traxerat herba procul per devia rura vagantes :
Vestrorum socius veni testisque laborum.
M. Auxilium, quo tempus eget, gens arbitra rerum
Abnegat ; atque gregem diris infecta venenis,
Unde revulsus erat, rursum per pascua ducit.
T. O pecus infelix si tempus in omne magistros
Amisit veteres, queis nota salubrior herba,
Quos neque vi superet, vafro neque luserit astu,
Seu clam circumeat Lupus insidiator, ovinâ
Dissimulans se pelle, palam seu dente minetur.
M. Quos memoras, ô Thys, Lupi (genus antè
perosum)
His dominantur agris ; quem non sperare dolorem

Debueras: unum dominus gregis alta domorum
Intra septa foyet , qui pro Cane limina servans ,
Invigilat secum , custos insignis , ovili.

O tibi si referam clausas cum matribus Agnas
Ut duris regit imperiis ; undaque cibique
Expertes ut habet , cute pinguior ipse nitenti !
Infrendens oculis ut nos deterret iniquis ,
Si quem sepositi gregis interdicta subire
Claustra videt, manibusque dapes removere nocentes.
T. Extremos hominum neque vos hinc ibitis Indos :
Quò socii patriam fortes contemnere terram ,
Quò res ipsa vocat , fortunatusque laborum
Exitus : incultos quod enim pecus antè per agros
Errabat sine lege , feros deponere mores
Incipit , hostiles illâ regione locorum
Nec timet insidias : nam si Lopus acrior illuc
Deveniat ; famis impatiens cælique flagrantis ,
Mox reddit ; atque alio stimulatos orbe furores
Huc referens , rabidis ululatibus omnia complet.
M. Quod nos (Thyrſi) mones alias inquirere terras ,
Illud id est totâ dudum quod mente requirunt ;
Sed stat amore gregis durare pericula contra :
Pastorum vel muta Lupos præsentia terret ;
Atque eadem solatur Oves , Agnosque tenellos ,
Quos unâ querulis nostras balatibus audis
Et fremere ad caulas , veteremque reposcere curam .
T. Sed quæ causa novas vobis intendere lites ?

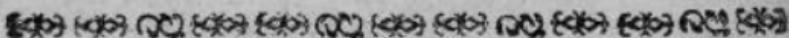
M. Una mali labes gregis invigilasse salutē,
 Illius in tristem nec conjurasse ruinam :
 Ecce docentur Oves priscas contemnere caulas,
 Et campis errare novis ; ubi pascua carpent
 Allatura necem , spretā nisi segrege turmā
 Pastorū audierint vocem , & reddantur ovili.
 Pabula nata gregis vitam defendere , duri
 Vel prohibent , raro ve jubent contingere mortuū.
 Ipsos crediderim tentant quoque claudere fontes ,
Quæ pecus immissum contractā sorde lavatur ;
 Et sitis & fervens venis extinguitur ardor.
 Sunt & Oves , aiunt , inimico Numine natæ ,
Quas Deus ipse neci vel ab ipso destinat ortu.
 T. Perderet ille volens quas vitæ prodigus olim
 Incolumes servavit Oves ! infixa sub alo
 Corde manent moriens quæ verba novissima dixit ,
Nostrī si quis amor , si que mihi cura placendi ,
Et studia & nostro curas impendat ovili.
 Ipse vagas olim totos , scis Mopse , per agros
 Ut quærebat Oves : loca per deserta , per altos
 Errabunda sequens pecoris vestigia montes ,
 Ibat inexpletum clamans ; & si qua vocanti
 Responderet Ovis , quæ vox audita , volabat ;
 Et blando subiens oneri , cervice ferebat ,
 Exultansque animis passim magalia circum
 Ostentabat ovans servatam à morte Bidentem ,
 Cujus erat gaudere magis custode recepto.

M. Præcepti memores , ea nos exempla secuti ,
 Nos humeris soliti fessas gestare Bidentes ,
 Dicimur usque malo nimis indulgere favori ,
 Nec veteres ritus & pristina secula nosse.

Scilicet insistunt illi vestigia patrum ,
 Molliter in tenero recubant qui gramine , durisque
 Ire vias hortantur Oves ; & in alta propellunt
 Culmina ; dum molles captant in vallibus umbras .
 Voce minas vultuque gerunt ; nec blanda loquuntur ,
 Lac nisi , vel dextrâ rapiendum vellus avarâ :
 Nam tunc blanditias adhibent ; siccanda tenella
 Prolis ut immemores ultro dent ubera matres ,
 Et pretiosa sibi patientur vellera demi .
 Sed quid ego hæc ingrata loquor ; nec ad hospita duco
 Tecta fatigatum ; nostros , en ecce , penates
 Ingredere ; & patiens quanquam cupidusque laborum .
 Nobiscum positis aude requiescere curis ;
 Non inhonora quies operum , quæ prona voluntas
 Amplectatur amans ; nisi vis humana resistat .

Tu tamen hos inter motus & bella , futuri
 Pone metus , ô Thyrſi : gregis si quando magister
 Consilijs regat ipſe ſuis ; atque iſita menti
 Judicia , errorefque malos , odiumque reponat ;
 Atque Lupos ſciat à Canibus diſtinguere , toto
 Nullus erit nobis jucundior angulus orbe .
 Murmure ventosus non infremit usque minaci
 Pontus ; ubi ſylvas fabris vexavit iniquis

Considit Boreas ; hyemem ver excipit ; herba ,
Visa perisse gelu , nascente repullulat anno.

ECLOGA OCTAVA.

V E R.

TITIRUS MENALCAS.

T. Ollicita quid triste moves sub fronte Menalca ?

S. Cur loca sola petis ? nec quos formosior annus
Invitat , nos inter amas depromere cantus ?

H.ic viridi , rivum propter , sed eamus in herba ;
Atque renascentis modulemur arundine Veris
Delicias : quod enim terras cælumque serenat ,
Ver animo tristes poterit depellere nubes.

M. Hoc neque Veris opus nec carminis : unus Amyntas
Si redeat , latoe poterit mihi reddere soles.

Parebo tamen ; & quales fas edere versus
Vere super , gracili tecum meditabor avenâ.

T. Ridet humus Veris gratâ vice : pulchrior almâ
Luce micat , neque tam præceps Sol claudit olympum.
Gemmea prata virent : teneris se frondibus arbor
Induit : Alituum ferveret concentus in auris ,
Herbosâ gressus ludit agro : communia mundi
Gaudia flebilibus scelus est fœdare querelis.

M. Purpurei redeunt flores , & gramina campis ,
Arboribusque comæ : mihi Ver non incipit uni :
Nec reduci cum Sole , redux affulget Amyntas :
Hoc absente , mihi facies tristissima rerum

Semper

Semper erit ; tepido frigescunt omnia calo ;

Et producta dies luctus producet amaros.

T. Ponit Hyems ; gradioque novas de palmita gemmas
Vitis agit : quid adhuc flores dubitatis odoras

Pandere Veris opes ? Zephiros audire vocantes ;
Purpureosque sinus tunicis evolvite laxis.

M. Explicuit quæ manè comas , Rosa vespere languet :
Et pro flore rigens spinis rubus horret acutis :
Humanæ fugitiva volant sic gaudia vitæ ;
Et spinas læso pariter sub corde relinquunt.

T. Non alios habuere dies primordia mundi ,
Quām quos Vere novo Sol aureus explicat : orbis
Hæc facies nascentis erat ; par nubibus actis
Temperies , sudique fuit clementia cæli ;
Par habitus terræ ; prima sic messis in herba
Luxuriabat agris : oculorum gaudia , flores
Humida non alio pingebant prata colore.

M. Inter odoratos flores ; quæ gutture cantus
Exercetis Aves , Zephiro laxata tepenti
Terra renascentis vos fallit imagine mundi :
Nulla parabantur vobis tunc vincula ; nullas
Aurea secla virūm fraudes & crimina norant.
Omnia nunc sunt plena metūs : fallacibus auceps
Vos sequitur laqueis , nos insidiosa voluptas.

T. Læta per arva placet rivum spectare fluentem ,
Seu placidas molitur aquas , & imagine fidâ
Exhibit humanos vultus ; per prona viarum

Irrato seu saxa moram facientia fluctu
Verberat increpitans ; & iniquum murmure rauco
Eluctatus iter , querulis circumgemit undis.

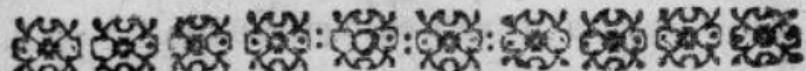
M. Inter amœna fluens ô rivule prata , querelas
Siste : dolere virūm est , quorum fluit inter acerbos
Vita metus : fatis nos obluctamur inquis ;
Tu pronas evolvis aquas ; cursuque peracto
Te rursum mare reddit agris : nos hospita tellus
Obruit æterno post ultima fata sepulchro.

T. Tu vegetos herbis animos , tu rivule vescas
Et pecori Salices alis , & pastoribus umbram :
Quam fecere sitim calidissima tempora lymphis
Excutis , & facilem rauco das murmure somnum ,
M. Rivule conspicuas fundum qui purus ad imum
Volvis aquas , aperisque sinus crystalline nudos ;
Hei mihi ! cur oculis non sunt ita pervia nostris
Corda virūm ! non me fallax lusisset Amyntas.

T. Vos quoque præcipites altis de montibus amnes ,
Quos vernis alit imber aquis , audire sonantes ,
Atque oculis per aperta sequi juvat æquora ; longo
Ad mare circuitu celeres cùm volvitis undas.

M. Imbre tumens , altisque cadens torrentior amnis
Culminibus , montem circumtonat , horrida miscens
Murmura ; nec vastos tamen obmutescit aquarum
Ad sonitus , qui corde mihi dolor astuat imo.

T. Sint hæc Daphni salis , si quos finire canendo
Debueras , ægros alis ipso carmine luctus .

E P I S T O L Æ.

AD ILLUSTRISSIMUM

VIRUM DOMINUM
DE LA BERCHERE,
ARCHIEPISCOPUM
NARBONENSEM.

è gravi morbo convalescentem.

BIBLIOTHECAE SUÆ EPISTOLA.

HINC procul in domina dum temora longior urbe
Detinet absentem ; vacuis deserta dolemus
Turba locis ; & ut afflitos tristissima quæque
Incursat species animos ; fera Mortis imago
Sollicitat nos , jura trucis qui vicimus Orci.
Nec vano terrore quatit Mors nuper iniquum
Ausa scelus. Nobis inconsolabile vulnus ,
At tibi dulce , polo terras mutare volenti ,
Pene tulit : stantem ante fores manifesta Deorum
Vis repulit ; sed quæ te sospite Numina templis
Consuluere suis , demum tibi debita reddent
Præmia , & ad cæli splendentia tecta vocabunt.
Ergo , quam populi mæsto sub pectori versant ;
Nos quoque cura premit , cui nos post fata relinquens.

Kij

Exitii sexcenta movnet exempla futuri;
 Jamque adeò turpes præconum horrescimus hastas,
 Blattarumque feros morsus, aut pulveris atri
 Congeriem, putresque situs, fœdasque latebras.

Quos emis heu tanti, quos auro divite tectos
 Exornas, vel luce procul claudemur, opaco
 Carcere detenti; Tineis mordacibus esca
 Vel dabimur; neque nos defendent arma, tuumque
 Frontibus inscriptum nostris venerabile nomen.

Quæ levior fortuna manet, spargemur in orbem;
 Ac veluti sparsis acies divisa maniplis
 Despicitur, quæ densa viris armisque placebat,
 Cum steterat campis, numero spectabilis ipso;
 Sic quos dulce fuit positos simul ordine pulchro
 Visere, venales nullo per compita plausu
 { Reliquæ tristes, disjectaque membra } feremur,

Si tangit te laudis amor, si gratia, nostris
 Si partum meritis decus; hæc opprobria præsens
 Anteveni: leviora tuz solatia mortis
 Nos habeat, quæ te vivo Provincia nostrâ
 Vix eget; unius cùm possit ab ore loquentis
 Discere, doctrinæ quidquid complectimur omnes.

Quare age nos manibus committe fidelibus: urbea
 Elige florentem studiis, & in urbe virorum
 Immortale genus, quod amans nostrique tuique;
 Non sinat immemores Domini nos esse prioris;
 Unanimes sublimè tuum sed in ardua nomen

Astra ferant, laudent tua dona, fruantur & illis;
 Nosque revolentes, animum non lumina pascant
 Sola; nec aulæis tanquam pictisque tabellis
 Usuri, torpere situ patiantur inerti.

Pensabunt cuncti numero quod solus obibas;
 Et nostris, quæ sola movent nos gaudia, tantum
 Ditescent opibus, quantum tibi contulit uni
 Ingenium solers, nostrique frequentior usus.
 Cecropiis similes Apibus, quæ florea passim
 Arva petunt, & Veris opes populantur odori,
 Mellaque per blandos cogunt operosa labores,
 Nos avidis relegent oculis, succumque trahentes;
 Exuvias dulces referent; & opuscula fингent
 Profectura Deum templis hominumque saluti.

Agminis en nostri bona pars in luminis auras
 Prodiit hac è gente hominum, queis nota feremus
 Nomina: fraternalis acies tot millibus addent;
 Ac numero crescente, tui quoque gloria doni
 Crescit; & utilius nihil hac in sede Minervæ,
 Grandius aut magna mirabitur hospes in urbe,
 Quam nobis quæ tecta domus augusta parabunt.
 Nam Capitolinas posthac quis visere turres
 Curet; ut illorum mutos è marmore (a) vultus
 Contempletur hians, quos hic audire loquentes
 Fas erit, & dubiis responsa requirere rebus.

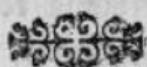
At neque paucorum dabitur cognoscere mentem

(a) Illustrissimum Tolosatum Statua in Capitolio Tolosano posita.

Ingeniumque virum : studiis quos Græcia florens
 Romaque , quos sero quoque protulit æmula partu
 Gallia , quos orbis reliquus , quos cuncta tulerunt
 Secla repertores rerum , fandique magistros ,
 Hos tectis voluisti omnes habitare sub unis.

Proh ! quantum genti decus auxiliumque peritæ !
 Qualia sufficiens bellantibus arma ; rebelles
 Queis animosa phalanx pro te consurgat in hostes.
 Cùm nequeas artes usumque relinquere belli ;
 Hæc tua tutandis armamentaria templis
 Cede viris , quorum rebus tua gratia , Præsul ,
 Nunquam pigra fuit : quotquot te dante tulere ,
 Dulcius hoc uno cumulabis munera dono :
 Ad seros æterna tuū monumenta Nepotes
 Transmittes ; & , quod mavis , Patriæque Deoque
 Egregiam perges operam navare ; Tolosæ
 (Quod petimus) si nos in publica commoda dones .
 Et quam vivus amas studiis formare juventam ,
 Hac ope divinas , etiam post funus , ad artes
 Erudias , cælique vias & sidera monstres.

Fortunatissima huic Epistola debetur Bibliotheca quam
 Illustrissimus D. de la Berchere Narbonensis Archiepiscopus dedit Collegio Tolosano Societatis Jesu.

E A D E M B I B L I O T H E C A D A T A
Collegio Tolosano Societatis Jesu , & post
obitum Illusterrimi Archiepiscopi D. DE
LA BERCHERE Narbone in Arcis
detenta.

R E G I .

BORBONIDUM sate Rex alto de sanguine,
 Regni
 Spes & deliciæ , quo sceptra tenente beati
 Jam nec avum Galli neque patrem atavumquæ re-
 quirunt.

Imperii quâ luce tui molitus habenas ,
 Cœpisti dare jura viris ; ne tristia festam
 Polluerent lamenta diem , fatalia solvens
 Vincla reis , faustæ geminasti gaudia lucis.
 (a) Nos & amor tuus , & nullius conscientia culpas
 Turba , latebroso retinemur carcere , passim
 Festivo dum cuncta sonant te Principe plausu.

Cum generi data , sed meritis mage debita , nuper
 Sceptra manu caperes , teneris maturior annis ,
 Nos quoque jussisses ad publica gaudia lætas
 Ostentare palam frontes , vinclisque resolvi ,
 Si tibi (cui miseros satis est cognoscere , finem
 Ærumnis bonus ut statuas) fors nota fuisset ,

(a) Bibliotheca ipsa Regem alloquitur.

Quæ duo nos jam lustra nigro sub fornice clausos
Detinet; obsessam quām longo tempore Trojam
Atridæ tenuit Ducas implacabilis ira.

Muta sed & fandi sumus infacia turba, disertos

Qui facimus nos quotquot amant; (a) Vascoque
Poëta,

Votorum fuerat qui quondam interpres, in usus
Grande tuos (b) opus approporans; longique laboris
Jussa sequens, hunc ante diem se posse negavit
Ad solium regale preces deferre rogantum.

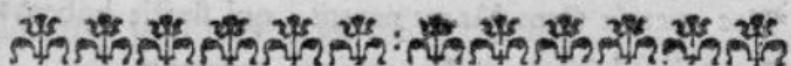
Illi⁹ auxilium non cassa vocavimus olim
Iugentes in vota, facri cūm Præfulis annos
BERCHERI pronos in fata novissima, mœsti
Vidimus; &, magni solatia tenuia luctūs,
Permutare lares placuit, mittique Tolosam.
Exoratus enim felici carmine Præful,
Nec, cūm despiceret mortalia cætera, nostrī
Immemor, ipsum etiam sub fundus, habebitis inquit
Quos à me dominos voluistis habere secundos.
Quid prodest valuisse preces, si tristibus arcis
Clardimur, illuvie, Tineisque, situque pereſi.

Untis es, ô Regum Rex optime, jurgia finem
Non habitura, potes verbis qui solvere paucis.
Proh! quis in Aonio dabitur tibi culmine plausus?
Gaudia quanta viris, quos dudum copia nostrī

(a) Jac. Vaniere è Societate Jesu author superioris Epistolas

(b) Dictionarium Gallico latinum quod Regis jussu elaborabat.

Desperata gravat ! precibus , Rex , annue justis ;
 Et qui digna cani jam nunc facis , incipe Musas
 Præsidio munire : cadit cum Regibus ipsis
 Gloria , sit totum quanquam vulgata per orbem ;
 Postera Mæonidæ si non in secula mittant.

PRO EADEM BIBLIOTHECA
 AD EMINENTISSIMUM
 CARDINALEM
 DE FLEURY,

Cum ei librum de Apibus dedicaret author.

INCLYTE Romano fulges qui murice Praeful ,
 Nobilitasque tuis clarum virtutibus ostrum ;
 Si tibi fausta placent æqui moderamina Regni ,
 Sacra Fides , amor in Regem , reverentia legum ,
 Gens operum studiofa , sagax & strenua ; nostras
 Praeful amabis Apes , quas Conditor orbis in usus ;
 Sed magis ad populi Regumque exempla creavit ,
 Aspice tranquillos ut certâ lege labores
 Exercent , mitique dies sub Principe condunt ;
 Illius ut vitæ plebs excubat , ille saluti
 Plebis ; acerba vocent seu bella ; domive regenda

Sint opera , aut Hyemi primo jam Vere cavendum.
 Felices illâ Gallos in imagine , rerum
 Te duce , cognosces : nullis æraria Fucis
 Expilanda patent : in publica commoda cedit
 Quidquid opum confert populus ; nec bella laceſſit ,
 Nec metuit Gens Marte potens : qui flectit habenas
 Imperii , docilem te Præceptore juventam
 Sic coluit Princeps , ut quo vix tempore norunt
 Imperitare suis alii ; maturior annis
 Arbiter Europæ ſedeat ; belloque tumente
 Suadeat armatos pacem componere Reges.

O ! ſi dum releges per florea rura vagantum
 Agmen Apum , ſubeat mentem studioſa juventus
 Pervolitans libros & mella Poëtica condens ;
 Te noſtri misereſcet ; Apes ut Vere recenti
 Si videas blandâ ſubitò ſpe melliſ opimæ
 Deſtitui , floresque ſibi quos aura Favoni
 Mollior ediderat , Boreæ ſubeuntis acerbo
 Flamine vel perdi penitus , clauſosve teneri.
 Grex miſerandus Apum , quibus irreparabile melliſ
 Tempus abit , ſtrepitus & inania murmura miſcet ;
 Dum ſibi Veris opes Sol luce recludat amicâ.

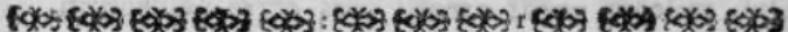
Hæc eadem nos fata premunt : ſcis , optime Præſul ,
 Millia Bercherius ſelecta volumina dono
 Quot dederit : nobis hæc interdicta librorum
 Copia ; quos dudum clauſos fatalibus arcis
 Viſ inimica tenet : Lodoïco Judice cauſam

Vicimus: huic tantum placidas fac commodet aures.
Ecce vides per acerba sequor (*a*) vadimonia
(*b*) versu

Quæ facili tuleram ditissima munera Vates.
Litibus implicitum Musis me redde; nec ultra
Indigno patiare situ putrescere, rodi
Vel Tineis monumenta, tui (dum vita manebat)
Ultima quæ mittent in secula nomen amici;
Nostraque sit tandem nobis donata, novemque
Decertata (nefas) jam Bibliotheca per annos;
Teque favente meæ rursum sit debita Musæ.

(a) *Procurator ad hanc Bibliothecæ causam constitutus à Re
P. Generali Soc. Jesu.*

(b) *Superiori epistolâ Bibliothecæ ad illustrissimum. D. de la
Berchere.*

AD ILLUSTRISSIMUM VIRUM
GABRIELEM DE LAGORRE'E,
IN SUPREMA TOLOSATUM CURIA
P R A E S I D E M.

Cum ei carmen de Columbis dedicaret Author.

L AGORRÆE novum Themidis decus, inclyta
Pindi

Gloria, quo Musæ, quo gaudent Praeside leges;
In lucem vis ergo meas prodire Columbas,
Atque renitentes dubio se credere cælo.

(a) Audaces nidis nuper voluere relictis,
 Ante diem, prope tecta, breves celerare volatus;
 Invalidâ sedenim pennâ juvenilibus ausis
 Exciderant: sortem miserans in claustra vocavi,
 Rura revisuras nunquam; nisi fortè vel ætas,
 Vel major firmas daret experientia vires.

Ecquid inexpertis per tot discrimina pennis
 Insuetas tentare vias, æquissime Judex,
 Præcipis? Ecce vides, rostris mordacibus adstant
 Accipitres Milyique, immania fata minantes;
 Attamen ire jubes, tutamque relinquere sedem.

Ite ergo carum domino pecus, ite Volucres
 Dumque Tolosanam circumvolabitatis urbem,
 Si quis erit telis qui vos petat invidus, ite
 Quò miseros vocat auxilii spes certa: Clientum
 Turba docebit iter: vos Lagorræus amico
 Excipiet profugas, mitissimus hospes, asylo:
 Sin urbe in mediâ rerum sub mole laboret,
 Nec pretiosa velit dare vilibus otia nugis,
 Ite, Tolosanæ quâ proximus imminet urbi
 Collis aquæ scatebris opulentus, & ubere glebæ,
 Hic domus est, decore & cultu visenda superbo,
 Contiguis ridens hortis ac fontibus, agro
 Dives, amœna situ, sed amœnior hospite, rerum
 Grandia si quando deponens pondera, sese

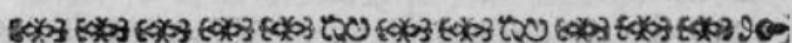
(a) Recitatum publicè carmen de columbis in solenni studiorum
 inauguratione.

Musarum

Musarum alloquio , & fidis permittit amicis;
Hic vobis locus : hic læto vos lumine lata
 Excipiet dominus , nec dignabitur ultro
 Blandiri , & vestri curam committere Nato.

Da studiis , da blande puer , melioribus annos ;
 Ne patri caras tamen aspernare Columbas :
 Has modò parvus ama ; tutabere grandior olim.

Cresce , Columbinos crescens nec despice mores :
 Nil formæ , nil ingenio ; virtutibus una
 Dœst ætas : cresces , & tecum utriusque Parentis
 Crescit amor , crescit virtus , & nomen avorum.

J A C O B U S V A N I E R I U S A D C O L U M B A S S U A S .

Cùm iterum in lucem prodirent , Gallicis
 Versibus redditæ ab illustrissimo
 Senatore Tolosano.

ITE meæ rursus , grex auctior , ite Volucres :
 Ecce * Parisiacâ vobis è gente Columbas
 Adjunxit comites , qui nomine clarus avito
 Daphnis avos patriamque novo commendat honore.

Proh ! quis fñest decor Alitibus , quas ille peritis
 Excoluit manibus ! quam major gratia ! blandos

* Eas Tolose Columbas Parisinas nominamus , quibus gubernaz
 pedes restrinque.

Ut referunt domini mores! ut & ipsa decoras
 Ornat Aves eadem Daphnī quæ * purpura vestit
 Has avidis ego luminibus dum pētlego; vestram
 Si qua fuit, timeo, mea maxima cura Volucres,
 Ne minuat fulgente novus grex agmine famam;
 Et solæ teneant oculos, animumque videntum.
 Si tamen ire simul Daphnis jubet, ite Columbæ;
 Et dominos qui junxit, Aves utriusque fidelis
 Jungat amicitiæ nexus; nec pectora tristis
 Livor edat, socium quoties laudabitur agmen;
 Egregii si quid tangat vos gratia facti.

His etenim ducibus per & oppida magna licebit
 Ire palam, matrumque manus volitare per ipsas.
 Illius in primis tibi quæ, suavissime Daphni,
 Junctior est animo, socii quām fœdere lecti.
 Illa tuas & amabit aves aviumque benignum
 Ingenium; similique lares in imagine vestros
 Conspiciet, placidas spectans sine felle, sine ira,
 Atque maritali fidis in amore Columbas.

Nec satis est, ô turba mihi carissima, matrum
 Conciliis quòd amica cohors vos inserat, alti
 Fas erit & dominas Capitoli invisere turrem,
 Quòd (a) Latia sub veste nefas intrare; Tolosam
 Roma licet quondam sibi dixerit esse (b) sororem;

(a) Academia Tolosana Gallicos jam tantum Scripores diffimis acuit præmis.

(b) Hæc erat inscriptio Litterarum quas ad Tolosates misserat Senatus Romanus, Roma Tolosæ sorori.

Epistola.

123

Auspiciisque diu paribus Capitolia totum
Utraque frærarint armis concordibus orbem.

Insignes habitu patrio , sacraria Phœbi
Si placeat penetrare , loci dominator amico ,
Ut solet , accipiet vos Daphnis amabilis ore ;
Privatisque potens meritis ac laude paternâ
Proteger imbellies : & quos loca plena pericli
Incutiunt , abiget præsens è corde pavores ;
Vosque suas ultro dabit intersidere Lauros.

AD ILLUSTRISSIMUM
ECCLESIAE PRINCIPEM
JOANNEM ARMANDUM
DE ROTONDI DE BISCARAS
EPISCOPUM BITERRENSEM,
Cum ei de Vitibus carmen dedicaret Author.

VINEA repit humi superas se ferre sub auras
Nescia, conjunctam secum nisi grandior Ulmus
In sublime ferat, cæloque ostendat aperto:
Et mea ne jaceat quoque pulvere Vitis in alto,
Hanc, Armande, volens amplectere: fulta potenti
Præsidio, poterit latè per inania frondes
Ferre suas, rabiemque trucis contemnere venti:

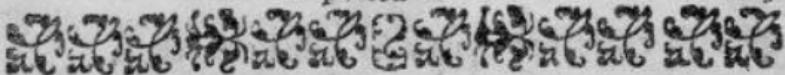
Sed dum mollis adhuc primo juveniliter ævo
Luxuriat; tu, si quid habet deforme, peritâ
Finge manu, reseca malè nata, jacentia tolle;

Effusasque , sciens artis , compescet severa
 Falce tomas , dignamque tuo fac nomine Vitem :
 Nec te operi pigeat tenues impendere curas.

Aspice proceram si quando amplectitur Ulmum
 Vinea ; quanquam ingens alienæ haud indiga laudis
 Surgat , & excelsos ferat arbor in aëra ramos ;
 Frondosam non indecoris tamen implicat Ulmum
 Vitis : at ex socio crescit laus mutua nexu.

Et tibi fortè aliquam pariet mea Vinea famam:
 Hanc adeo patiare tuo cum nomine laudes
 Circunferre tuas , serisque docere Nepotes
 Ut Bliteram regis exemplis , & moribus ornas ;
 Felices ut amas populos , & amabilis illis
 Mutua tranquillos condit per gaudia soles ;
 Ut duce te Romana recens in castra receptæ
 Vivunt concordes animis , & ritibus urbes ;
 Et debellatae vestigia nulla supersunt
 Hærescos , clari nisi conscientia marmora facti.

Dum reget hos pulchri mens hospita corporis artus
 Nil equidem præconis eges , & sanguine clarus
 Et meritis : possunt & in altera mittere nomen
 Secla tuum , quæ templa paras , quas ponis , & auro
 Egregiisque magis decoras virtutibus aras.
 Communi sed & ipsa ruent altaria casu ;
 Marinoraque & titulos edet invidiosa vetustas :
 Carmina sola vetant fatis succumbere : nullum
 Jus habet in sacros mors imperiosa Poëtas.

**AD ILLUSTRISSIMUM
VIRUM DOMINUM
DEVIC,
SENATORREM
TOLOSANUM,
DOM. DE CLERMONT,**

*Cum ei Author recens editum de re rustica
Librum rus mitteret.*

I Libet , & Clario dictum de monte revise
 Musarum hospitium , loca fortunata , tibique
 Pene solum natale , sacri tibi culminis instar .
 Huc te ruris amans , sed amantior hospitis author
 Sæpe tulit secum , facilique labore polivit :
 Nam faciles veniunt , cùm mens lætissima , versus ;
 Ingeniumque juvant oculi , cùm carminis ipsa
 Materies placet ; & coram , quæ scribimus , adsunt .
 Seu gravidas sequerer messes , nemorumque vi-
 rentum
 Delicias , & curva gravi pomaria fructu ;
 Urbibus aut canerem spretis quam dulce quietos
 Rure dies agitare , mihi quodcumque videbam
L iiij

Carmen erat; nec opus visis affingere rebus;
 O mea si Clarios referatis prædia colles,
 Si nemora & valles atque autumnalia ruris
 Otia! quam læto relegat vos lumine lector.
 I tamen, i liber, hospitii securus; amicâ
 Excipiere manu; tibi seu pater obvius ibit,
 Occurratve prior, Themidis spes altera, Natus.

Belligeras altis imitantia turribus arces
 Tecta recognosces & propugnacula quondam
 Præsidiumque, domûs nunc ornamenta superbae:
 Pulcher enim & ventis à quatuor, ordine longo
 Arboribus cinctus, campos utrinque patentes
 Se super attollit spatiantibus agger amicis
 Utilis, arcendos olim congestus in hostes.

Defensores non fossa lares quæ cingit, ahenis
 Non te porta seris terrebit imagine belli:
 Scis etenim, bona si toto pax exulet orbe,
 Si pietas, si sacra fides & plena lepôrum
 Gratia, non alios habituras esse penates.

Ingedere, & nostro patrem natumque saluta
 Nomine: tum Latio quanquam sermone loquaris,
 Ne dubita matri te sistere: multa precantem
 Invenies sacras intra quas condidit ædes,
 Conjugis atque viri testes pietatis opumque.
 Vota precesque Deo dum solverit illa, manebis
 Ante fores: mora longa; moræ sed magna sequentur
 Præmia, si faciles aditus & commoda captes

Tempora, cùm Matrum fortunatissima Natas
Inter, acu pinget: nam te suavissima dulci
Excipiet quā voce solet; Natoque legendū
Tradet; & ille magis jussu te matris amabit.

At neque nobilibus quæ nata parentibus ipsum
Nobilitat meritis genus, obliviscere Neptem.
Omnibus incolumi firmas in corpore vires,
Atque pios Aviæ sensus, annosque precare.
Post ubi per cunctos mea vota meamque salutem
Attuleris; tum posce domūs hac parte locari,
Authoris quæ nomen habet: servare memento
Quos in fronte tua properantior exaro versus;
Ut mancant testes, animique perennia grati
Pignora: nam quanvis meritorum haud immemor
unquam
Ipse futurus ero; te fortè superstite nobis,
Longius ad seros veniet mea gratia Natos.

S E R E N I S S I M I
D E L P H I N I
B U R G U N D I A E D U C I S
T U M U L U S ,

*Ad Reverendum Patrem LE TELIER,
Ludovico Magno à Confessionibus.*

ALTA quies animo nuper cùm fortè referret
Delphini exequias , & quæ præconia passim
Unanimes linguâ celebrant utrâque Poëtæ ;
Meme incusabam solis quòd fletibus urnam
Illiis abluerem ; tumulo nec funebre carmen
Adjiciens , gratas testarer & ipse Camœnas.

Talia volventi sese mihi Thracius Orpheus
Obtulit in somnis , cytharam dare visus eburnam.
Hanc digitis ut pulso , movent sese omnia circùm ;
Inquæ meam revocant mentem deducta cavaris
Saxa jugis , structamque sono testudinis urbem.

Quæc ego prodigiis & amico munere latus
Ponere constituo facili monumenta labore ,

LE TOMBEAU
DE LOUIS
DAUPHIN
DE FRANCE

AUPARAVANT
DUC DE BOURGOGNE
*Traduit du Latin du R. P. VANIERE
Fesuite,*
PAR M. DE R*** CONSEILLER
au Parlement de Toulouse.

D^u cercueil de LOUIS l'ingenieux sommeil
Me retragoit un jour le lugubre appareil :
Les Muses à l'envi déplorant leur disgrâce
Remplissoient de son nom l'un & l'autre Parnasse :
je rougis que content de mes steriles pleurs
Mon amour sur son corps ne jettât point de fleurs.
Ce reproche secret m'afflige & me tourmente,
Quand le Chantre de Thrace à mes yeux se présente :
Son luth harmonieux qu'il place sous mes doigts,
Fait mouvoir à l'entour les rochers & les bois.
Mon esprit attentif à ce soudain prestige
Pense que d'Amphion rappellant le prodige,

Duratura magis , levibus quam tradita chartis
 Carmina , communi quæ saepe cadentia fato
 Post aliquot pereunt ipsis cum Vatis annos.

Continuo gravior fuscis amplectitur alis ,
 Et procul hinc Parias sifit me somnus ad oras.
 Threicias impello fides ; auritaque parent
 Marmora , & ex altis descendunt rupibus ultro ,
 In quascumque vocem subito conversa figuras.

Aëreum feco rursus iter ; Liparenque caminis
 Ardentem somno subiens vectore , canoræ
 Fila lyræ moveo liquidis audita metallis :
 Et jubeo , Delphine , tuos æs fusile vultus
 Induere , ac fidâ morientis imagine sacros
 Reddere quos ori virtus afflarat honores.
 Dilectam thalami sociam Natumque , Parentes
 Heu ! brevibus nimiū spatiis ad busta secutum ,
 Impero spiranti quoque vivere rursus in ære.

Æthereis vehor inde plagis ; & ahenea signa ,
 Atque suis avulsa jugis , cytharæque potenti
 Marmora ducta sono mecum per inane feruntur .
 Omnia quæ vasto procul hinc sub fornice tem-
 pli

Les pierres à mon gré quittent le haut des monts,
Et vont pour bârir Thebe obéir à mes sons.

Charmé de mon pouvoir & du présent d'Orphée,
Je destine au Dauphin un superbe trophée,
Plus sûr que nos chansons, dont l'impuissant secours
Ne peut toujours des ans braver l'injuste cours.

D'abord le Dieu m'enleve, & fendant les nuages
J'apperçois de Paros les célèbres rivages.

Là du luth Thracien reconnoissant la loy,
Le marbre à gros monceaux s'assemble au tour de moy,
Et cet amas confus qui soudain m'environne,
Prend au premier signal la forme que j'ordonne.

Le Dieu m'amene ensuite auprès de ces fourneaux
D'où Vulcain nuit & jour fait couler les metaux.
A mes puissants accords le Bronze rend hommage ;
je vois, LOUIS, je vois se former ton image.
Envain l'affreuse mort efface tes attraitz,
De tes vertus encor j'y reconnois les traits.
Ma lyre au gré d'un cœur de ton honneur avide,
Fait revivre avec toi ta chere Adelaïde,
Et ce Fils moissonné dans la fleur de ses ans
Que la Parque en trois jours a joint à ses parents.

Aussi-tôt le sommeil à mes désirs fidelle
Pour sortir de ces lieux me p'ète encor son aile,
Et le marbre & l'airain transformez par mes airs
Sont portez avec moi dans la vague des airs.
Un climat éloigné voit terminer ma route,

Stare jubens , solido tumulum de marmore pone.

Eruitur per se tellus : fundamina molis
 Infabricata solo conduntur ; mixtaque nigris
 In tumuli faciem se candida marmora tollunt.

Delphinum sociamque tori , quos fœdere dulci
 Vita brevis , quos & fato mors junxit acerbo ,
 Communi feretro simulatos ære reponens ;
 Te quoque , parve puer , quem mors avidissima luctus
 Pene simul rapuit , medium inter utrosque Parentes
 Constituo ; nostri quæ pompa doloris amaros
 Gentibus eliciat fletus ; serisque Nepotes
 Humanis doceat quæ sit fiducia rebus.

Hæc ubi facta , novum placuit decus addere busto ;
 Et quas Delphinus coluit , simulachra Dearum
 Erigere , ac mœstos è marmore fingere vultus.

Relligio sparsos humeris effusa capillos ,
 Ereptum decus & columen pietatis avitæ
 Multa dolens , justos detergit pollice fletus .
 Tartareæ facies & quæ devincta catenis
 Sub pede monstra tenet , quo Principis omnia lan-
 guent

Interitu , vires hinc sumere , visa , dolorem

j'ordonna

J'ordonne & tout se rend sous une immense voute :
 J'y trace le tombeau de l'auguste Dauphin
 Où son nom glorieux bravera le destin.

Déjà des fondemens la place se découvre :
 La terre dont le sein à mon ordre s'entrouvre,
 Des marbres entassés engloutit le monceau :
 Au même instant s'éleve un superbe tombeau.

Unis, mais peu de tems, par l'amour le plus rare
 Mais trop unis helas ! par un destin barbare,
 On y voit ces Epoux dans un même cercueil,
 Et ce Fils dont la mort, monstre avide de deuil,
 Coupa presqu'au berceau la précieuse trame,
 Paroît au milieu d'eux, monument de leur flamme.
 O Princes ! ô François ! que ce spectacle affreux
 Puisse à jamais instruire & toucher nos neveux.

Je voulus du Dauphin orner le Mausolée,
 Et placer à l'entour la troupe desolée
 Des saintes Déitez qui fixoient ses regards.

La Religion triste & les cheveux épars
 Sur ce digne soutien de la foi de nos peres
 Verse des pleurs garants de ses douleurs amères.
 Tandis que tout s'afflige à la mort de LOUIS,
 Elle voit sous ses pieds les Dèmons réjouis,
 Qui prenant dans leurs fers une audace nouvelle,
 Aigrissent de son cœur la tristesse mortelle ;
 Et par leurs fiers regards rappellent à ses yeux
 Les perils dont jadis tremblerent nos ayeux.

Illi exacuant: diroque minantia vulta
Pristina sollicitas revocant in secula curas.

Ubertim lacrymans inconsolabile vulnus,
Regum fida comes, sapientia mœret, alumnum
Non habitura parem, qui rerum expendere casus
Norit; & editis sceleri proclivia frænet
Ingenia; exemplisque magis quam legibus usus,
Imperet ipse sibi primum; plebisque parentem
Non dominum referens, tunc se putet esse bea-
turn,

Cum fuerit populus felix: revolubilis auri
Prodigus, accipiat maris instar opesque refundat;
Congestis neque divitiis, sed amore suorum
Estimet instanti possit quid patria bello:
Ec pietas, hic summus honos: hac lege viros
vir.

rmis regit imperiis, ut serviat unus
nnibus; atque unum tucatur ametque vicissim
ibdita plebs, vitamque velit pro Rege pacisci.
ias propior sceptris ab Avo monstrante pro-
batas

gnandi sibi Delphinus præscriperat artes,
tius infixas animis & in ore frequentes.

Sians alia de parte, comas evincta Cupressu;

La sagesse, des Rois compagne inseparable,
 A son tour pleure ici la perte irreparable
 D'un nourrisson cheri, qui fidelle à sa voix
 Auroit su se montrer le modèle des Rois.
 A regler l'avenir employer sa prudence,
 Par ses sages Edits reprimer la licence,
 S'assujettir lui-même aux rigueurs de sa loi,
 Meriter son Empire en l'essayant sur soi,
 Gouverner ses sujets moins en maître qu'en père,
 N'être heureux qu'en chassant la publique misere.
 Sur ce sage Dauphin, Princes, reglez vos mœurs;
 Ecoutez ses leçons, gravez les dans vos cœurs.
 Ainsi que l'Océan reçoit sans violence
 Les ondes qu'il répend d'une égale abondance;
 Qui prompt à prodiguer de fragiles trésors
 Exigez à regret, amassez sans efforts,
 Un Monarque insensible à leur flatteuse amorce
 Dans l'amour des sujets se cache mettre sa force,
 Que du commun bonheur occupant tous ses soins,
 De ses peuples son œil observe les besoins:
 Alors pour conserver cette tête cherie,
 Ils sauront immoler leur repos & leur vie.
 Qu'aux mortels un mortel fasse craindre à ce prix
 Le Sceptre que les Dieux en ses mains ont remis.
 Ainsi sur les leçons que son Ayeul enseigne,
 LOUIS avoit formé le projet de son Règne.
 La France vers le Ciel levant ses tristes yeux

Gallia mœrentes oculos ad fidera tollit ;
 Vifa queri , quòd vel Delphinum viderit unquam ,
 Seriùs æthereis vel non transmiserit astris.

Una mihi tumuli facies , ab imagine , nuda
 Cùm foret , ancipiti sese fert obvia menti
 Armorum Bellona potens ; gemituque requirit
 Delphinum , quo belligerâ præstantior alter
 Non foret arte , suî si prodigus ipse , suorum
 Non timuisset opes vitamque impendere laudi.

Sera fatigato quæ Pax affulserat orbi ,
 Ambiit effuso quoque fletu ornare sepulchrum
 Principis ; hanc primus revocaverat ; armaque
 victor
 Dum regeret , populi felicia fata triumphis
 Anteferens , bello pacem quæsivit ; & hostes
 Justitiâ , trucibus quam vincere maluit armis.

Sed neque te , Pax alma , decet profundere fletus ,
 Afferuit fausto Lodeix quam fœdere Gallis.
 Tu quoque Francigenum quam finibus expulit ,
 orbis
 Et pattiæ Delphinus amans , Dea bellica , tristes
 Hinc remove , videat quos nunquam Gallia , vultus ;

Le front ceint de Cyprez semble se plaindre aux Dieux
D'avoir vu ce Dauphin des souverains la honte,
Ou de l'avoir perdu par une mort si prompte.

Un seul côté restoit: mon esprit incertain
Consultoit pour l'orner la gloire du Dauphin ;
Lors qu'à mes yeux s'offrit la Défense des armes,
Redemandant aux Dieux par ses cris, par ses larmes
Ce generoux vainqueur l'exemple des guerriers,
Dont la main eut cueilli d'innombrables Lauriers ;
Si son cœur enyvré d'une gloire barbare
Du sang de ses sujets eut été moins avare.

La paix dont l'univers fatigué de combats
Gouloit, mais un peu tard, les renaissants appas,
Dans ce malheur commun justement consternée,
Voulloit que de ses pleurs la pompe fût ornée.
Le Dauphin le premier pour hâter son retour
Fit taire sa valeur, écouta son amour ;
Et dans les Champs de Mars ne cueillit point de Palme
Sans pousser des soupirs pour obtenir le calme,
Conquerant plus jaloux de voir ses ennemis
Vaincus par sa bonté qu'à ses armes soumis.

Mais tandis qu'un grand Roi te rend à nôtre attente,
O Paix, tu dois calmer ta douleur peu decents :
Et toy que respirant le bonheur des états,
Louïs voulut bannir en de lointains climats,
Bellonne, ne vien point par ton aspect terrible ;
De ce sage Heros troubler l'ombre paisible ;

Ingenuas quæ Diva colis tranquillior artes,
Consternata tuum est suffundere fletibus ora:
Excidit omne tibi decus; & quo Principis annos
Mors inimica tuas uno spes abscedit ictu.
Quando erit ut blandas alius florente juventâ
Delicias spernat; volvendis otia libris
Conferat; & tantum ingenii præcellat acuti
Robore, regali quantum supereminet ortu.

Inclyta Delphino summos laus inter honores
Obtigit, ut Legum Regnique peritior, ipsas
Audierit Musas; Naturæ arcana sagaci
Ingenio extuderit; terras cælumque profundum
Et Solis Lunæque vias, ac pristina norit
Tempora, primævos neque religionis avitæ
Nescierit ritus; quos, cum non sanguine possit,
Confignat moriens scriptis; pestemque lacepsit,
Quâ nunquam stygio, se judice, prodiit Orco
Regibus aut populis damnosior; intima regni
Occultis licet illa viis in viscera serpat.

Et long-tems déchiré par tes cruels forfaits
Puise son peuple heureux ne te revoir jamais.

Vien plutôt des beaux arts toi qui tiens la balance ;
C'est à toi de gemir dans un humble silence :
Les destins d'un seul coup renversent aujourd'hui
Et l'espoir de la France & son plus ferme appui.
Quel siecle te rendra , dès l'âge le plus tendre
Un Prince des plaisirs habile à se défendre ,
Jaloux sur les savans de s'affûrer un rang
Que sur de grands Etats lui destine son sang.

Tel fut de mon Dauphin l'auguste caractère :
Du grand scavoir des Rois il connut le mystère ,
Ecoutea de Themis les severes leçons ,
Daigna même du Pinde entendre les chansons :
Il sonda la Nature ; & ses doutes celebres
Pour son esprit subtil n'eurent point de tenebres :
Il mesura les Cieux , apprit par quels ressorts
A nos yeux étonnez se meuvent ces grands corps :
D'un œil docte suivit leurs routes inégales.
Clio lui deploya ses immenses annales :
Il connut d'un esprit penetrant & soumis
Le dépôt qu'en nos cœurs nos peres ont transmis ,
S'il ne put à sa foi sacrifier sa vie ,
Il la scèle en mourant ; sa plume le publie :
Plein d'une ardeur chrétienne il attaqua cent fois
Un monstre la terreur des peuples & des Rois ,
D'autant plus dangereux que cette horrible Peste

Stabant jam perfecta mei monumenta doloris;
 Nec satis esse ratus mutas posuisse figuras,
 Inscribo tumulo versus; ut & ipsa perennem
 Marmora Delphini famam nomenque loquantur.

Ac primū quā parte sedet sapientia, saxum
 Exaro, pauca notis incidens altius aureis.

Hic jacet augustas Regni qui natus ad artes,
 Parendo didicit dominari, Regibus ipsis
 Exemplar morum quondam, vitaque futurus;
 Quanquam obiit primis, calo maturus, in annis.

Hinc aliam tumuli faciem, quam Pallas obor-
 tis

Tristior irrorat lacrymis, hoc carmine signo.
 Qui scripsit laudanda pius, celebrandaque fortis
 Praestitit, ingenio vivet Vatumque, suoque.

Relligio quoque carmen habet; venturaque
 retro
 Secla docet, sanctam mancant quæ præmia vitam.
 Delphini patrio quæ condimus offa sepulchro
 Posteritas sacris olim venerabitur aris.

Ipsa adeò cineri persolvit grata sepulto
 Gallia, quæ seri repeatant pia vota Nepotes.

Nous infecte en secret de son venin funeste.

Enfin de ma douleur l'ouvrage étoit parfait :
Mais malgré tant de soins mon cœur peu satisfait
D'expliquer ses regrets par un muet symbole,
Veut aux divinités ajouter la parole ;
Et bien-tôt du Dauphin sur le marbre gravez
Le nom & les vertus vont être conservez.

D'abord sur le côté qu'occupe la sagesse,
Ces vers en lettres d'or expriment sa tristesse.
Ci gît qui pour le thrône en naissant élevé
En apprit le grand Art par un respect fidèle ;
Qui des vertus aux Rois donnera le modèle,
Bien qu'en ses premiers ans le Ciel l'ait enlevé.

Minerve forme aussi des plaintes dont je grave
Le marbre que de pleurs cette Déesse lave.
Grand Prince, des Autels ta plume est le soutien :
Tes exploits celebrez vont embélir l'histoire.
Ton nom peut s'affûrer d'une longue memoire
Par le secours d'autrui, plus encore par le tien.

La Religion montre à la future race
Quel prix ce saint Heros nous promet sur sa trace.

Respectez d'un Prince pieux
Les ossemens cachez sous ce marbre fidèle :
Placez sur mes Autels par le plus juste zèle
De l'Univers un jour ils recevront les vœux.

Par des vers à son tour la France gemissante
Exprime sa douleur vive & reconnoissante ;

Quām dulci regere imperium ditione parabat,
Illiūs hoc tumulo tam molliter ossa quiescant.

Ornamenta volens structo majora sepulchro
Adjicere, & Divūm donis præsentibus uti,
Destituor somno: volat ille nigrantibus alis,
Atque leves unā tumulus vanescit in auras.

Qualis inest memori defixus mente, recentem
Hunc tibi transmitto, Teleri rigidissime Veri
Cultor, & hæreticæ pesti Regisque favore,
Et scriptis metuende tuis: si sacra profanis
Miscuerim; species scis fingere somnia vanas,
Et caput atque pedes uni malè reddere formæ,

Et ces vœux qu'à jamais formera l'avenir
Consacrent de Louis l'éternel souvenir.

Puissent de mon Dauphin les heureuses reliques
Goûter sous cette tombe une éternelle paix,
Telle que dans mon sein ses vertus pacifiques
La promettoient à mes sujets,

Mon zèle alloit encore employer l'art d'Orphée,
Quand je vis tout à coup le volage Morphée
D'un vol prompt & léger vers les Cieux s'échaper,
Et mon frestle tombeau dans l'air se dissiper.

Telle qu'il m'en souvient je t'en offre l'idée,
Le Telser, toy par qui l'erreur intimidée
Voit ses Temples deserts & son culte interdit,
Qui consacres à Dieu ta plume & ton credit.
Si par un attentat que ta vertu condamne,
J'ai mêlé dans mes vers le saint & le profane,
Souviens toy que toujours nos songes imparfaits,
Ferment dans notre esprit de bizarres portraits,

AD PRÆDIUM RUSTICUM ,
 Cum illud Author dono daret
 ILLUSTRISSIMO
D. JACOBO DE VERTAMON
 CONSERANENSIMUM EPISCOPO ,
 Parisios proficiscenti.

ERGO tuo liber ah ! domino felicior , urkem ,
 Quâ nihil est toto majus in orbe , petes .
 Non equidem in video quæ regia tecta videbis ;
 Quanquam sint oculos digna tenere meos .
 Ibis , id in video , claro comes ibis amico ,
 Quo melior , quo non alter amabilior .
 Extremos illo penetrem duce latus ad Indos ;
 Nec longæ metuam tædia lenta viæ :
 Namque vel emenso , fandi doctissimus , orbe ,
 Mentis inexhaustas usque refundat opes .
 I liber , & lingue quanvis utriusque peritum
 Virgilius metuat Mæonidesque virum ;
 Itamen ; & vacuus si te legat inter eundum ,
 Ad nos è domina cultior urbe redi .

AD ILLUSTRISSIMUM
VIRUM
DOM. JOANNEM
DE RESSEGUIER
SENATOREM TOLOSANUM,

*Cum ille DAPHNIDIS nomine ad
Authorem ruri commorantem
scripsisset.*

DAPHNI quid insano me ruris amore teneri
Scribis, & annosas arguis usquè moras.
Visa quidem mora longa, tui quam rara levavit
Colloquii supplens littera scripta vices :
Nam quanquam mihi rura placent ; hoc displicet
unum ,
Quòd tibi non possim dicere , rura placent ;
Teque nisi præsentem oculis quoque videro ruri ,
Non satis est memori mente quòd usquè fruar.
Huc ades : atque tuis urbem mihi devehe totam
Curribus : unus enim tota Tolosa mihi es :
Rumoris non illa vagi , non plena tumultus ,
Sed pia , sed doctis fœta Tolosa viris.
Hei mihi ! quid volui demens ! an & ipsa Senatūs ,

Visere amant humiles Numina magna casas !
 Nectaris an blandi saturo tibi , rusticus hospes ,
 Ova Philemoniâ simplicitate dabo.
 Si tamen urbanos audes contemnere fastus ,
 Quò vocat Aonidum te chorus omnis , ades .
 Experiere iterum , nemora inter frondea , versus
 Quām faciles animo liberiore fluant.
 Tutiūs hīc scribes ; neque te pudor arguet intus ,
 Ad cœptum quoties Musa vocabit opus .
 Scis etenim , & mecum doluisti sæpe , Poëtas
 Livor in urbe malo carpere dente solet.
 Dat veniam censura , fori si tædia solvit
 Et tenet assiduas alea jacta manus ;
 Mutatis animus studiis si fortè levatur ,
 Semine ut alterno fœta quiescit humus ;
 Negligere & causas Vates , & jura Clientum ,
 Unius & versus dicitur esse sciens :
 Hæc moveat gravior nos indignatio : vulgo
 Parcere tu debes , invidiamque pati .
 Nam veluti qui culta legit tua carmina , solos
     Aonidum credit te celebrasse choros ;
 Sic ubi jus dicis , stupet ipse Senatus , & unis
     Te legum studiis insenuisse putat.
 Perge nec alternos Phœbi Themidisque labores
     Abjice , par gemina nomen ab arte feres .
 Si non illa satis venturi nominis olim
     Ingenium stimulat gloria sera tuum .

Scribendi moveat non impermissa voluptas :

Unus enim est per se qui juvat , ille labor.

In reliquis plus fama potest quam gratia rerum ;

Unus & ad studium nominis urget amor :

Qui terit historiae sumosa volumina , non tam

Dicere vult lector , quam nova posse loqui.

Nomen amat , sciri que magis quam scire laborat ,

Qui sequitur docti somnia vana Sophi :

Sed veluti nemorum Volucris per inhospita , dulces

Fundit ab ore sonos , & sibi sola canit ;

Sic animo Vates indulget , seque beatum

Esse putat , soli si placet ipse sibi.

Cetera cum socios adjutoresque requirant :

Unica Musa suas inter abundat opes.

Hæc dubios vitæ casus duroisque labores

Temperat , hæc tristi nubila mente fugat.

Si libet in villam secedere , ruris amantem

Tædia non capient , si tibi Musa comes ;

Et si solus eas , via non lassabit euntem ,

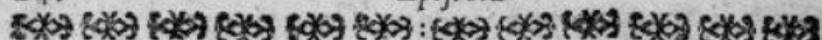
Uno si tecum Musa vehatur Equo.

Cum decus adjiciant ad commoda tanta Camœnæ.

Te non immemorem muneris esse decet.

Officium referes gratisque videbere ; nostrum

Carmine si pergis nobilitare gregem.

A D E U N D E M
D O M I N U M
D E R E S S E G U I E R ,
S E N A T O R E M T O L O S A N U M .

CUM nuper studiis & urbe fessus
Amoenissima rura cogitarem :
Unis omnia congerens in agris
Ornamenta soli feracioris ;
Valles , & juga montium virentum ,
Declivem fluvium , vagique rivi
Laetos per tacitum nemus susurros ,
Pulchrum floribus utilemque pomis
Hortum , prataque , consitasque rectis
Ulmos ordinibus brevi locorum
Ponebam spatio ; dies ut omnes
Nunc in valle latens , mihi meisque
Vacarem studiis ; apertiori
Nunc in colle sedens , vagos utrinque
Circunferrem oculos ; vel ambulando
Nunc flexus sequerer feracis horti ,
Nunc excas nemorum vias , canoris
Ferventes Avibus ; sopore blando
Nunc fontis caput ad strepentis , horam

Furarer studio severiori.

Agris divitibus laboriosæ
Quæis Natura nihil relinquat arti ,
Dabam consimilem facillimique
Convictū dominum , mihi vetusto
Junctum fædere ; cujus esset ulro
Fidelique patens amore pectus ,
Et gratâ domus hospitalitate.

Hæc cùm somnia vana somniasset ,
Me rus ire suum jubet Senator
Et Phœbo & Themidi perinde carus :
Euntēm sequor ; obstupensque villæ
Situm , divitias , amoenitatem ;
Miror non potuisse me Poëtam
Fingendo decus assequi , beato
Quod Natura dedit benigna ruri.

Ulmorum series triplex , verenda
Truncis , & juveniliter comanti
Ramo luxurians , proterviorem
Defendit Boream domi , modestum
Quæ tollit caput ; ac superbiores
Villas increpat , & magistra morum ,
Effrænos docet amputare luxus.

Subest , dives aquâ , novoque semper
Hortus flore nitens olusculisque :
Hinc fluctu piger errat amnis ; illinc
Jacent stagna vago patata pisce :

Nij

Stat à fronte silens nemus , quod altis
 Caput nubibus inserit ; suâque
 Rivum fronde tegit , novisque ditat
 Aquis , quas parit inter iliceta.

Planum nunc iter ambulationi
 Sternit sylva patens ; supina mollem
 Suadet nunc viridi toro soporem ;
 Nunc obscurior & profunda , dulces
 Latebras Lepori , canentibusque
 Ramos Alitibus dat hospitales.

Tum quâ præcipitem quietus amnis
 Rivum cæruleo sinu receptat ,
 Se dorso nemus erigit supino :
 Hinc sub Quercubus assidens (tueri
 Quantùm fas oculis) aperta campi
 Vides æquora mæstibus vel albis ,
 Baccho consita vel feraciore :
 Vides nunc placidum , pigrâque rursus
 Indignans lapidum morâ teneri ,
 Se se evolvere cum sonore flumen.
 Amni contiguam vides & urbem ;
 Quâ viâ magis otium quieti
 Tecum ruris ames ; tumultuosâ
 Securus strepitûs , maleque famæ.

O ! blandæ mihi rusticationis
 Indivise comes , sodaliumque
 Jucundissime , solitudo tecum

Horrens & fera si placere possit;
Quā me sorte putas beatiorem,
Quām cūm deliciis tot affluentī
Hoc & rure simul tuoque gaudens
Conspēctu recreor, locis amoenis
Sodalique fruens amoeniori.

A D D O M I N U M
C H A R L E S,
M E D I C U M B I T E R R E N S E M,

Cūm ē morbo gravissimo ejus ope con-
valescens Author Prædium suum
rusticum ei mitteret.

A U X I L I I S , ô Carle , tuis revocatus ab
Orco ,
Quæ tibi pro vita munere dona feram ?
Cætera cūm spernas opulentior , accipe versus ,
Qui tibi sint animi pignora grata mei.
Hoc ubi quis laudabit opus ; qui condidit illud
Si vivat , dices , muneris omne mei est.
Et tibi vivit adhuc , vivit mihi (a) Clericus ,
olim

(a) Biterrensis Poëta;

Vindice te , misero sospes ab interitu :
 Qui contra morbos & ineluctabile lethum
 Fautor Apollineos , Carle , tuere viros ;
 Non miror si te Medicinæ & carminis author ,
 Phœbeā clarum reddidit arte Deus.

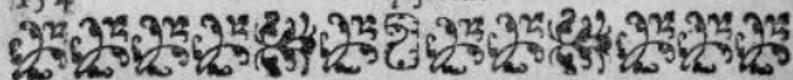

AD ILLUSTRISSIMUM
 VIRUM DOMINUM
 JOSEPHUM DE CAULET,
 IN SENATU TOLOSANO
 PRÆSIDEM INFULATUM.

NATALIS tuus est ; novoque Præses
 Me sacras monet infulas quotannis
 Serto cingere : sed meis in hortis
 Cùm nil proveniat satis venustum ,
 Ad te mittere muneri quod ausim ;
 Flores accipe , queis Poëta Vasco
 Henrici gelidum tegebat olim
 Multis non sine lacrymis sepulchrum :
 Illis priscus inest honos ; nec ullo
 Jam partum decus interibit ævo.
 Opportuus erat locus precandi
 Ut quam ferta diu Godeliana
 Durabunt , totidem tui per annos

Flos ævi maneat : sed infulatæ
Ver ætatis agens , gradus honorum
Cùm summos teneas ; & in Senatu
Ægrè jam tibi se verenda Patrum
Subdat canities ; rotâ fugaces
Soles ire velim citationi ;
Ut si non animo licebit , ævo
Sis maturior ; & labore nullo
Emendes , etiamque dormiendo ,
Unum quod tibi deesse criminantur.

GODELINI TOLOSANI
F L O R E S.
D E M O R T E
HENRICI MAGNI.
O D E

Latinis Versibus redditā.

PASTRORUM formosa cohors , qui membra sub
altis
Ilicibus strati , solem frigentibus umbris
Frangitis , arguo Volucres dum gutture vernant ,
Sopitosque crient modulamine vocis amores.

Vos adeo rivi tenues , argentea quorum
Lympha pigro furtim serpit per gramina lapsu ,
Vos & inescatos quæ prata tenetis ocellos
Flore novo decorata , meas audite querelas.

Clade virūm malefœta , polo cùm nuper opaco
Intonuit nubes , & Gallum lurida Solem
Condidit , ac tenebras Mors indepresa per atras
Henricum & nostras uno spes abscidit iictu.

LE
RAMELET MOUNDI,
PRUMIERO FLOURETO.
A L'HUROUSO MEMORIO
D'HENRIC LE GRAND
Invincible Rey de Franço & de
Nabarro.

STAN C. OS.

*Antis Pastourelets que dejoux las oumbretos
Sentéts apazima le calimas del jour ,
Tant que les Auzelets per saluda l'Amour .
Ufion le gargaillol de milo cansounetos.*

Petits Rius doun l'argen besi abdomen gourrino,
Pradets oun le plaze nous enbesco les els,
Quand la joüeno sasou bons cargo de raméls,
Augéts coussi se plang uno Nymphe moundino.

Quand del coumu malheur uno niboul escur
Entrumic la clartat de mon astre plus bel,
Teu disi quand la mort dan le tail d'un couteil
Crouzéc le Grand H E N R I C sul libre de Nature.

Tristior, & lucem fugiens, sub rupe cavata
 Delitui, nostris ut quo non pulchrior agris
 Alter erat, Lachesis demessum forcipe florem,
 Et raptos mecum gemerem telluris honores.

Nunc calamos Vates animamque recolligo, Regis
 Ut sequar extincti laudes, & carmina dicam
 Non ingrata tibi Lodoix: nam Vitis ut uvam
 Nobilitat, Patrum clarat sic gloria Natos.

Ergo Cæsareis aures obtundere factis
 Desinat, insignem bello neque narret Achillem,
 H E N R I C I quicumque decus partosque triumphos
 Norit, & impletum meritis audiverit orbem.

Illius invictos inter Regesque Ducesque
 Fama micat, circumpositos ut grandior inter
 Chrysolitos, Adamas vultus tenet unus hiantes,
 Atque suo gemmas hebetat fulgore minores.

Horruit armatum tellus, rerumque potenti
 Procubuit supplex: exemplar nobile Regum
 Protulerat Deus; inque virum congesserat unum
 Egregii quidquid decoris partitur in omnes.

Oppida seu quateret bello, seu pace bearet:
 Semper amica fides, æquum & clementia sacrum
 Principis in gremium sic confluxere, secundo
 Præcipites fluvii tendunt ut in æquora cursu,
Debita

De roumecs de doulou moun armo randurado
 Fugic del gran Soulel la pamparrugo d'or,
 Per ana dins un roc ploura d'el é de cor
 Del parterro Frances la belo flou toumbado.

Oney tourni prene bent per ufla ma muſeto
 Que del Rey ta plangut entouno une canſou,
 Sur le brabe LOUIS regitara le ſou :
 Car al rafin reben l'aunou de la ſouqueto.

Que nou nous bengon plus brounzi per las aureilloſ
 Ni Cesar, ni le Grec que mouric pel talou ,
 Per deſſus le boulum des Princes de balou
 Un HENRIC a clauſit le mounde de merbeilloſ.

Les fourtunables Reys doun le mounde faſéto
 Soun coumo de roubis paufats en roſo d'or ,
 Oun le balent HENRIC tout brasses & tout cor
 Ero le diaman qu-oundrao tout le reſto.

La térrer en tremoulan al brut de ſas armados
 Li dounao la boux per ſoun prumié Seignou :
 Taber per le plaſa dins le temple d'Aunou
 Le Cel l'abio fourmat à bertuts rapourtados.

O flouriſſo la pax, ô touquéſſo l'alarmo ,
 La Juſtico, la Fe, la Forço, la Bontat ,
 E' tout fo que le Cel douno per raretat
 Coumo l'ayguo à la mar ſe randion à ſous armes.

Debita , sed longo tamen empta labore , corona
 Sedit ubi merito capiti ; formidine belli
 Discussâ , rediit Pax alma ; suaque , futuri
 Provida , Bellonæ Lauris insevit Olivas.

Vicerat ut fractos manus insuperabilis hostes ;
 Irignui nostrum sic expugnabat amorem
 Oris honos , & quæ moderatrix sedula linguae
 Prætulit usque facem falsis Prudentia dictis.

Noverat æquatâ justum suspendere lance ;
 Quæque vagos alterna pedes per castra feriebat ,
 Fortunam prensare manu , clavoque trabali
 Multa relunctantem Gallis affigere sceptris.

Quod furor armorum Martisque pericla vocabant
 Ancipitis , spectandus erat , cùm fulmine missio
 Sanguineos latè rivos immitteret agris ;
 Et quateret diro capitum quasi grandine terram.

Nequicquam coëunt hostes ; & totus in unum ,
 Invidiâ stimulante , ruit furialiter orbis :
 Nam vel Atlantæ mundum cervice labantem
 Sustinet , Herculeo domitum vel robore vincit.

Ac veluti trepidâ pulsus formidine Cervus
 Diffugit exanimis fera cùm sonuere profundas
 Cornua per sylvas ; sic territus evolat hostis ,
 Bellantis venit Henrici cùm nomen ad aures.

Taléu que sur son froun se pauséc la courouno,
 L'englazi se neguéc al riu del debrembié.
 La pax y ba beni, que de soun Oulibié
 T fec un bel empent sul Laurié de Bellouno.

De sas milo bertuts la pretiouso richeso
 Croumpao d'un cadun le cor, é l'affecciu,
 Soun cos se fasio beze un Cel de perfeccieu
 Al lum de soun esprit, esclaire de sagesso.

Aoc's el que sul fi remettio la balanço,
 Taleu que la raison se plaigno d'un affroun :
 Aco's el que prenio la fourtuno pel froun,
 Que clabelao pey sul scéptre de la Franço.

A la fiero des trucs el caillo qu'on le bïso,
 Dan le foulse del bras esclafa le fer blanc,
 Foulse que fasio courre un labassi de sang,
 E' regita de caps uno groþo graniſſo.

D'enemics animats un mounde se bandao
 - Per fa rebés del dret, que de dret li benio:
 Més el ero l'Atlas que tout au soustenio,
 E' peyſoun l'Herculet que tout au englandao.

Coumo s'embalaufis la Bicho pel boutcatge,
 Quand le son del cournet dins l'aureillo li bat,
 Al noun del grand H E N R I C l'ennemic eyſſourbat
 Fugio marrit de poou, é beouze de couratge.

Oij

Nec vani per castra metus inimica vagantur;
 Alter enim duro costas dolet ense revulsas;
 Sanguineâ jacet alter humo; jam non sua circum
 Membra videns, nec habens supplex quæ brachia
 tendat.

Non aliter ferus inter Oves Oviumque magistros,
 Latratusque Canum, medius Leo sœvit; & irâ
 Terribilis, stantes contrâ vel fauci at ungues;
 Dissipat aut solo victos terrore Molossoes.

Felix qui prædæ quam laudis amantior, agros
 Lustrabat procùl; aut positis sapientior armis
 Dediderat sese Regi; Briareïa centum
 Jam neque prætulerat Cervinis brachia plantis.

Non aliâ cecidere hominum tot millia dextrâ:
 Non tantum, sub clade latens, humus hauserat
 unquam.

Sanguinis; errantes nec avari portitor Orci
 Fervere tot circum sua littora viderat umbras.

Ursis ergo feris & Tygride sœvior Afrâ
Quod ruis heu! Erebi quæ te vis effera cogit
 Sacrilegas armare manus, & fallere ferro
 Secla redonantem terris Saturnia Regem.

Quæ rabies, quæ tanta tuam fiducia dextram
 Fulcierat, trepidus quam non dejecerit horror
 Instantis sceleris? tibi barbara tota futenti
 Adfuit in nostram Styx conjurata ruinam.

L'un sentio d'un estoc desclaba las coustelos,
 Per ou s'estourrissio le sang à bel rajol:
 L'autre , que milo pics aloungao pel sol.
 Besio soun paure cos despartit en estelos.

Atal dedins un parc le Lion se boulégo
 Al mitan des Moustis , del Pastre & deys Aignels.
 Atal à cops de dents , de coïzo , d'urpos , é d'els
 Les espauris , esquiffo , endoulomo , mouséglo.

Hurons le que labex ero à la picourée ,
 O que sero mudat dan las armes à bas.
 Per biuye nou caillo que cambos sense mas ,
 E' se moustra puleu Cerbi que Briaréo.

Jamay cap d'autre Rey nou fec talo soulado ,
 De coſes de souldats esquitats en la mort ;
 E' Caron jamay plus nou troubec à soun port
 Desperits desouſſats ta rabento menado.

Donc , ô Tigre cruel , piri que l'Ours salbarge ,
 Pla r'abion pouſedit las Feramios d'ifer ,
 Quand ta scarioto ma s'anec arma de fer ,
 { Seigneur Diu } contr'un Rey que daurao nostr'atge.

Qui te piegéc le bras de tant d'asseguranço ,
 Que nou fibleſſo pas j'oux l'ourrou d'un tal cop ,
 Sampa l'Esprit de neit que li trigao trop
 Que bisſo reboundut le soulel de la Franço .

Otia pacato voluisti tollere mundo ;
 Bellorumque novam Gallis inducere nubem :
 Sed viden ut motos compescuit illico fluctus
 Turbida Neptuni Delphinus regna capescens.

Te malè Dī perdant : cujus manus impia sacrum ↓
 Virtuti pectus gladio temeravit iniquo.
 Peccavit Ieviūs qui quondam augusta Dianæ
 Sacrilegâ face templa petens , dedit ignibus aras.

Siccine terra suum , quo se jactabat , alumnum
 Perdidit ; & toti quæ fax illuxerat orbi
 In cineres dilapsa jacet : cum plebe Potentes
 Siccine Mōrs nullo Reges discrimine tollit.

Nos dubio miseri jactamur in æquore ; portum
 Dum tenet , & Superūm felicibus appulit oris
 Henricus ; nubesque vagas & lucida mundi
 Sub pedibus videt astra suis , novus hospes Olympi.

Le l'auratge emmalit d'uno guerro commun
Tu boulios treboula le calme de la pax,
Més tous cops en nou re foureguen dissipats
Taleu que d'un Dalphi Diu fazec un Neptuno.

Abalisco le gus de qui la ma prouphano,
Ben de ronça pel sol l'auta de la bertut:
Soun cop paſo le cop d'aquel autre perduſ
Que fec un fougairou del Temple de Diana.

Eſcantit es le lum, uſat es le bel mobile
De qui la terro fec l'aunou de soun ouſtal.
La deſcarado mort un cop tout à bel tal
Endrom dedins le clot le pages & le noble.

Le mounde es une mar,oun coumo joux de belos
L'home ſent quado joun quelque bent d'afflicciu:
Més noſtre Rey coumoul de toute perfecciu,
Hurous hoſte del Cel trepejo las eſtelos.

Επιστολή Καρόλου Δεσαρλίσ στον Επίσκοπο Καρόλο Ρουσέτ

AD ILLUSTRISSIMUM
CAROLUM DES ARLIS
DE ROUSSET
EPISCOPUM ET DOMINUM
BITERRENSEM.

Cum ei Predium Rusticum mitteret Author.

EN & ego fractis tecum succurrere rebus
Aggredior, Bliteræ columnen, quo fospite nostræ
Numina magna Deum sat providere saluti;
Ruris opes licet in multos amisimus annos.

Tu populis ades, atque Oleas solaris ademptas,
Consiliis auroque juvans; ego prædia versu
(a) Desolata sequens, doceo quâ Rusticus agros
Arte colat, cultuque Hyemes emendet iniquas.

Obris ad umbrosum littus, villaque nitentis.
Delicias inter, nostrum Rus accipe Praeful;
Liniacique tui celsis de turribus aude
Sordida non duro lustrare mapalia visu.

Tristia non Oleris moveat fastidia nostri,
Qui tibi formosis ridet flos multus in hortis;
Aurea nec Citri nemora inter, glande feraces

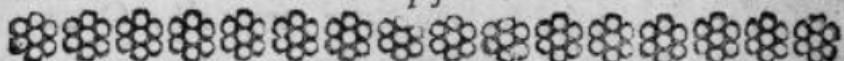
(a) Extinctis Oleis anno 1702.

Despice quas colui sylvas ; nec amantior Obris
Rivos sperne meos , humili qui gramina lapsu
Lambentes , inopem volvunt sine murmure Lym-
pham.

Dulcè quidem fluit , ex altis qui montibus Obris
Descendens , jam Linaco clementior agre ,
Læta moras ultro quærit prope tecta ; tuique
Vel desiderio tactus , vel amore locorum ,
Immemores labi sternit tibi molliter undas ;
Et juga qui fluctu circum vicina tonabat ,
Jam placidâ , Domini mores imitatus , aquarum
Majestate , tuas & vim strepitudine remittit
Ante fores , ubi fræta virûm quoque detumet ira.

Nostri etiam blando plaudunt tibi murmure rivi ,
Ingeniumque tuum referunt : nam lenè fluentes
Prata rigant , nudosque sinus ostendere gaudent ;
Et quocumque pedem tulerint , morientibus herbis
Languentes revocant animas ; opulentaque fructu
Arva beant ; strepitu jactant nec munus inani.

AD ILLUSTRISSIMUM
LAMONIUM
BAVILLÆUM.
VENTORUM
IN ÆSCULUM CONJURATIO.

GRANDIOR & veteri sacra Religione, virum-
que

Publica vota gerens ramis pendentia, Quercus,
Frugifero stabat feliciter edita campo;
Brachiaque huc illuc latè frondentia tendens,
Servabat tutas Aquilonis ab impete messes.

Maturis jam tempus erat supponere falcem
Frugibus; infernis cum Styx afflavit ab antris
Juratum sata læta solo prosternere ventum;
Fecissetque, suâ Quercus nisi fronde tumentes
Opportuna minas & iniquam frangeret iram.

Impatiens vinci Boreas furit acrius; ipsam
Sed prius in segetem quam vi bacchetur apertâ,
Cogitat obstantem sine more laceffere Quercum,
Dilacerare comas, & qui jactantior effert
In sublime caput, de stirpe recidere truncum.
Nec mora, ventorum vocat auxiliaria fratrum

Agmina; & ipse suis pluvios Aquilonibus imbres
Asperat in glaciem, quâ grandine vapulet arbor.

Qui Sinas Indosque furens vexaverat Eurus,
Afflat ab Eoo quidquid tulit orbe veneni:
Caurus ab hesperio venit axe; comasque per altas
Sibilat insultans; & adacto pulvere segnis
Denigrat æsculeas, nequeat si stringere, frondes,

Non intellecto sceleri bonus ipse maligno
Serviit afflatu Zephyrus: qui lenè susurrans
Hactenus Iliceis assuerat frondibus ultro
Blandiri, lenique favens alludere flatu,
Mutatâ jam mente, comas quassare, novisque
Nititur antiquos odiis æquare favores.
Hos inter motus ventorum & prælia, Quercus
Colligit hinc illinc fusos ac fortè fluentes
Liberius ramos: & cedere visa, Notorum
Vim frangit patiens; ac salvis messibus iras
Et conjuratos fert indejecta tumultus.

Ergone in superas quibus est permissa potestas
Insanire domos, Boreas ait; ardua passim
Qui subito Regum obruiimus palatia casu,
Oceanumque patrem totasque à sedibus imis
Conturbamus aquas, motosque ad sidera fluctus
Tollimus, unâ omnes superabimur arbore venti?
Non ita: ramorum subeamus in intima; versaque
Indefessus agat furor in contraria frondes:
Cedet enim Quercus si dissociata; suisque

Ipsa flagellabit se frondibus , horrida secum
Bella gerens , foliisque malum discordibus augens.

Hæc quoque ventorum cessit vis irrita : concors
Æsculus auxilio vires fraternalaque junxit
Brachia. Jactatam cælo miseratus ab alto
Jupiter , insanos motus , ait , atque procellas
Despiciat , primo quas pertulit arbor ab ortu ,
Et quibus ad superas generosior exiit auras.
Præscia fatidicis fundens oracula ramis ,
Usque virum votis , & religionis honori
Serviat ; ac firmis hærens radicibus , uni
Semper sacra Jovi , durando secula vincat.

Quercus amica tibi , Lamoni , cujus ad um-
bram

Sæpe levas animum studiis , en aspice quantis
Oppugnata malis secum gemat anxia ! quanto
Præ reliquis immane furens circumfremat Eurus
Murmure ! quam rabida Boreas deserviat irâ.

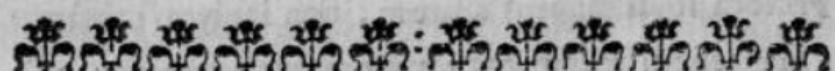
Afflictis ubi querit opem Provincia rebus ;
(a) Quam loquor , & ficto quam tu sub nomine
nosti ;

Æsculus inde suam speravit & ipsa salutem.
Sæpe fatigatam repetito flamine præsens
Solabare , docens finem sperare malorum.

Perge , novis actam jam tempestatibus , aude
Subsidiis fulcire novis : quasi fulmine tactam

(a) *Societas Jesu.*

Ne fuge; quæque potest tibi gratia sola rependi,
 Æsculeæ flectent se per tua tempora frondes:
 Civica Quercus enim frontem decet illius, unum
 Non modò qui civem servavit ab hoste, sed urbes
 Præstítit incolumes à flamma & cæde Gebenni
 Cùm subito montes nuper sonuere tumultu.

AD R. P A T R E M
 D E L I N I E R E S ,
 R E G I
 A C O N F E S S I O N I B U S .

*Cum ei Eclogas de Amicitia Author mitteret
 post datum eidem munusculum, quale se in
 posterum non accepturum scripserat.*

Non placuere tibi quæ misi dona; meæque
 Artis opus malles: en accipe, quale petebas
 Munus, amicitiam. Librum loquor: absit amore
 Affectare tuum, quanquam cupidissimus, ausim:
 Ne (a) legum videar nimis immemor esse mearum;
 Oblitusque meî; si cordis inania tantum
 Vota sequar, virtutis amans morumque; nec alto's

(a) Secunda de Amicitia Ecloga argumentum. Pares amicitiae
 conciliandæ.

Respiciam , quò te virtus evexit , honores.

Adde quòd æquali tecum si fœdere jungar ;
 Deberet par esse pares amor inter : at extra
 Versalias quid amare potes , qui Princeps in uno
 Regni delicias , & quidquid amabile totus
 Orbis habet , proprius spectas ; & ad intima Regis
 Pectora solus habens aditum , non inclyta tantum
 Quæ reliqui tecum pariter mirantur amantque
 Facta vides ; sed qua manant ab origine nosti ,
 Præcipuum decus unde nitet : revereris in illo
 Christicolam mage quam Dominum rerumque po-
 tentem.

Fortunate nimis , qui dudum assuetus olympi
 Sublimes monstrare vias ; quas (a) Fœmina Princeps
 Te duce virtutes canis exercuit annis ,
 Has folio super , & primævo in flore juventæ
 Aspicias ; & primo Regem mirare sub ævo
 Jam Patris atque Atavi vestigia sacra tenentem :
 Votorum quæ summa fuit : nam legibus æquis
 Imperat ille , Deo qui paret ; amantior idem
 Est populi , majore colit qui Nūmen amore.

Proh ! quanti facienda , tuli quæ dona rogatu
 Auspiciisque tuis , meus ut de fratre secutus
 Arma Nepos , sacri stipator corporis , uni
 Non homini , sed fortunæ regnique saluti

(a) Uxor Philippi Ducis Aurelianensis , fratrisque Ludovici
 Magni , cui fœmina Principi à Confessiobus erat R. Pater De-
 Linieres .

Invigilet, discatque pios à Principe mores.

Vulgus enim jam non canit amplius (a) *exeat aulā*
Qui vult esse pius: cùm religionis avitæ
Aula sit & fidei custos, morumque magistra.

Quem tibi commisi juvenem tutare, tuoque
Redde patrocinio dignum; Patruusque Nepotem
Non aliis acuam stimulis, quām sāpe monendo
Ut memor esse velit quos inter, & Auspice quali,
Excubet & quanto, custos ad limina, Regi.

(a) *Lucanus.*

AMICO CARISSIMO
R. P. C L E R I C
è Societate Jesu.

CALENDIS JANUARII.

AN^I quid voveam tibi calendis?
Cūm jam cætera vel manu benignā
Donarint Superi, vel ipse fausto
Pararis studio; ut fruare longūm,
Vivas Nestoream precor senectam:
Et felicia quandiu per arva
Volvet præcipites Garumna fluctus;
Evolvat tibi tandiu beatos
Pleno Parca dies amica fuso.

Ver flores breve quandiu nitentes
 Redonabit agris, onusque sylvis
 Laborantibus eximet nivale;
 Primævum tua tandiu senectus
 In florem redeat: nivesque cani
 Detergat capitis redux juventa.

Finem temporibus modumque votis
 Ut nullum statuam, tot annuente
 Vivas Numine, posteros quot inter
 Vivent secula, quos paras libelli.

VIRO CLARISSIMO
 ET ADM. REVERENDO
D. JACOBO DUPONT,
 DOCTORI,
 ET MONASTERII B. MARIÆ
 BERDONARUM
 ORDINIS CISTERCIENSIS
 PRIORI.

Cum Crucifixi Christi imaginem ab authore
 petiisset, post obitum fratris carissimi belli-
 cisque laudibus cumulatissimi.

PONTIADUM decus, atque tui laus ordinis, altas
 Urbano procul à strepitu qui transfuga mundi

Et sylvas colis, & tecum caelestia solus
Rimaris, volvisque pio sub pectore Christi
Supremos obitus; consolarisque dolores
Ipse tuos, visa morientis imagine Jesu.

Quem tulit interitus fratribus, compescere lactum
Ipsa potest; quæ saepe viro quaesita per hostes,
Mors est visa Ducem fera per discrimina belli
Effugisse, Deo positis dum viveret armis.
A Cruce summa tamen solatia ducis; & imo
Sit licet illa tibi sub pectore fixa, salutis
Hoc nostræ gaudes oculos quoque pascere signo.

Quam petis, o veteres mihi carior int̄ amicos,
Haud opis est nostræ Pario de marmore fictam,
Aut ebore antiquo liquidove colore tabellam
Mittere; sed calamo, quo pingimus omnia Vates,
Expressam Crucis & Christi pendentis habebis
Effigiem; quæ te nostri, divine Sacerdos,
Admoneat; sacram in primis cum stabis ad aram;
Seque tuis iterum manibus Deus hostia Patri
Offeret, humanas solvat qui criminè mentes.

CHRISTUS MORIENS.

Progenies æternae Dei, Deus ipse, virumque
Certa salus, tece Christus sub paupere, Fabri
P iiij

Jusſa sequens, jam ter denos superaverat annos,
 Seque ſui dederat monumentum & pignus amoris,
 Mortales fugiens sub panis imagine viſus,
 Sacrum, augustum, ingens, & incenarrabile donum;
 Cām majora movens, vitæ quoque prodigus, ultro
 Vincla parata ſubit: Solimam moriturus in urbem
 Ingreditur: paſſim per compita, clara triumphis
 Ante ſuis, trahitur manibus post terga revinctis.

Judicium fortisque vices adit arbiter orbis:
 Immeritā nece damnatur; turmæque procacis
 Traditur arbitrio: Regis quem nobile nomen
 Affectasse volunt, vili Rex ſcenicus oſto
 Fulget: adorandum spinis caput horret acutis:
 In ſolium lapis erigitur: fluvialis arundo
 Stat ſceptri vice p̄æ manibus; Regemque ſalutat,
 Et riſu lymphata Cohors illudit amaro.

Tum ne forteſcere veneranda modestia frontis
 Arguat immites, oculis ſceleratus opertis
 Obducit velum miles; rerumque potenti
 Serviles alapas infligit; & ore nefando
 Despuit in faciem; probrisque immanibus addens
 Verbera, dilacerat ſcuticis horrentibus artus.
 Purpureos iterum pannos & ſpinea texta
 Adjiciens, populo ſpectacula grata furenti,
 Exhibit effuso fœdatos ſanguine vultus.

Vulnera, quæ laceris ſpectant immania membris,
 Hostiles accunt iras. Tot ſecula Christum

Speratum Patribus mutatis impia votis
Odit progenies, meritorumque immemor altâ
Pendeat ut trabe vesanis clamoribus instat.

Ergo Crucis sub mole Deus per acerba locorum
Lapsantes trahit, exhausto jam corpore, gressus.
Triste solo deponit onus, duroque recumbens
Membra locat thalamo resupina; manusque pedesque
Transfixi clavis, patulo rumpuntur hiatu.

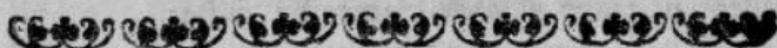
Erigitur crux alta: necis trabs hospita fossæ
Durius injicitur: medius per inane Latrones
Inter, ut horribilis sceleris, manuumque pedumque
Vulnere suspensos Christus quos sustinet artus
Dilacerat magis; & vitæ gens barbara parcit,
Illiū ut pœnis & longâ morte fruatur.

Necdum odiis iræque datum satis: audet acerbis
Insultare malis fera gens; & ne qua dolore
Membra vacent, tristi linguam contingere potu,
Ac diris temerare pias sermonibus aures.

Opprobrii satur, in media jam morte natantes
Ad cælum cum voce oculos supremaque vota
Dirigit; &, supereft quæ libera sola, potenti
Lingua patrocinio justæ Patri imperat iræ;
Atque ipsos scelerum veniam derivat in hostes.

Sol, illo moriente, suos à crimine tanto
Avertit vultus; tenebrasque inducit, & orbî
Se negat ingrato: nudi velamina templi
Scissa crepant: emota locis sensere dolorem

Marmora ; nec tangit , duras superantia cætes
Corda virum , mors humanæ decreta saluti.

SEQUENTIS FABULÆ.

ARGUMENTUM.

Sequens Fabula Gallica , cui Latinè respondei , hac occasione in Collegio Tolosano recitata est. Plures nobis in disciplinam filios tradidit D. COLOMEZ , Tolosas , meus olim Discipulus : cum Natu-maximus publicum ederet specimen studii , quale olim me Praeside dederat Pater ; gratulatus sum Nato quod jam nunc insisteret vestigia Patris , de cuius laudibus aliquid attigi. Tribus interpositis diebus , cum in publicum prodiret pariter Natu-minor , ipsumque interrogarem ; me inscio , nec suspicante quidem , responsioni præmisit sequentem Fabulam à Patre suo pene ex tempore scriptam.

L' I F ,
 LES REJETTONS ,
 ET LE JARDINIER .

F A B L E .

Dans un jardin de cette Ville
 Dont le terroir est fort vanté ,
 Un If se trouva transplanté
 Sous l'œil d'un Jardinier habile .
 De la douceur de son destin
 L'Arbuste eut bientôt connoissance :
 Le jardinier soir & matin
 L'arrosoit avec complaisance ;
 Puis avec des ciseaux que conduit la prudence ,
 Il déployoit à son égard
 Tout le mérite de son Art .

Tant fut procédé que l'Arbuste
 Parvint enfin à ce point juste
 Que le jardinier desiroit .

Un jour qu'auprès de l'If , lui-même il s'admoiroit
 Dans les beautez de son ouvrage ,
 Celui-ci lui tint ce langage .

Vos soins m'ont fait ce que je suis :
 C'est tout vous dire ; & ce prelude

Vous marque ici ma gratitude ,
 Non comme je le dois , mais autant que je puis.
 De vos bontez j'exige une nouvelle grace ?
 Vous voyez pres de moy croître mes rejettons :

Ainsi que l'Homme nous aimons

A perpetuer notre race ;
 Daignez en prendre soin . . . alors le Jardinier
 Promet d'avoir un soin particulier
 De la petite pepiniere :

Bien plus , il s'approche , & soudain
 Il la parcourt des yeux , la flate de la main ;
 Sur quoy l'If enchanté forma cette priere .

Qu'il adresse au Maître des Cieux :

Jupiter repands dans ces lieux
 Tes faveurs les plus abondantes ;
 Conserve cet Homme de bien ,
 Pas tant pour nos chetives plantes
 Qui devant toy ne sommes rien ,
 Mais pour toy-même & pour ton avantage
 Permet qu'il soit long-tems la gloire de son âge.

Quelqu'un sans doute avec raison
 Veut que j'explique cette Fable.
 En voici le sens véritable.

Le Jardin c'est cette maison :
 L'If c'est mon Pere , & moy je suis le rejetton ,
 Cela regarde aussi mes Freres ;
 Et quand au Jardinier , c'est l'illustre Vanier .

*A qui mon Pere & nous devrons,
Tout ce qu'il est, & ce que nous serons.*

JACOBUS VANIERIUS

A D D O M.

D E C O L O M E Z.

O TENERIS Arbor quondam mihi culta sub
annis

Ut te pomiferos tollentem ad sidera ramos
Latior aspicio ! superasti vota ; foverem
Spes licet eximias ; primo cum junior ævo
Luxurians , artes tamen in qualcumque vocarem
Sponte sequebaris ; fleetique facillima , cultu
Nec fingenda , comam per te sub lege tenebas .

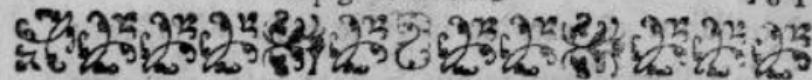
Talis eras , qualem video frondescere prolem ,
Quæ validum ramis truncum primoribus ambit.
Hanc ego , queis olim te contemplabar , eisdem
Luminibus speclo : proh quam formosa ! Parenti ,
Quam similis sese sub amica subjicit umbra !
Omnibus ut facies eadem est ! ut nulla tot inter
Degenerat , sed jam patriæ micat æmula laudis ;
Dum matura pares ætas finat edere fœtus.

Hanc quicumque videt mecum miratur ; & optat

Felici de stirpe satam decerpere plantam,
 Quâ sua nobilitet pomaria. Si bene de te
 Quid merui, quamcumque voles da tollere, nostros
Quæ decoret crescens hortos. Te propter & ipsam
 Progeniem, prisca revocans solertiùs artes,
 Natio si quid decori superaddere possim
 Experiari; studiisque coleus magis omnibus unam.
 Oblectabo senex mea dulcibus otia curis.

Me non longa satis manet eheu vita, laboris
 (Si labor est quod suadet amor) decerpere grandi
 Ut valeam quondam dulces ex Arbore fructus:
 Sed qualem te specto, tua de stirpe revulsum
 Germen in arboream faciem, non futilis augur,
 Jam creuisse putans, præsumam gaudia, vivus
 Quæis fruerer; si fata darent ut in aëra lœtam
 Aspicerem quondam plantam se ferre, tuæque
 Et nostræ magis atque magis consurgere laudi.

EPIGRAMMATA AD ILLUSTRISSIMUM EPISCOPUM N**

SI CUBI Pictori riguos Natura per agros
Pulchrior explicuit sese ; vix rure relicto
Temperat ille sibi , ne quas habet altius imis
Infixas animis , designet imagine formas.

Ut pictura poësis erit : nam me quoque , tecum
Unà quòd fuerim , fert impetus , inclyte Præful ,
Teque tuosque rudi calamo depingere mores ;
Quos norit præsens ætas , quos postera laudent
Secula , quos habeant , vitæque exempla sequantur
Optima Pontifices ; & te mirentur in uno
Partitur quod avara viros Natura per omnes.

Ingenium tibi namque sagax cultumque ; paratae
Mentis opes , & blanda tuis facundia dictis ;
Ingenuo decor & majestas nobilis ori
Insider ; & pulchros ornat mens pulchrior artus.
Sunt placidi mores , præceps ad dona voluntas ,
Par animis fortuna : satus de sanguine claro
Exuperas pietate genus ; meritisque supremos
Assequeris , quibus ipse novum decus addis , honores .
Stas ubi solennes sacrorum Antistes ad aras ,

Q

Non labor est medios inter te nosse Ministros:
 Infula Pontificem minus indicat ipsa, precantis
Quam pietas habitusque: sacris cum rite peractis
 Ad populum dicis supera de sede, potenti
 Orator sermone domas fera corda; placesque
 Vel dum terrificas animos, & acerbius urges.

Vita fidem verbis facit inculpata; tuique
 Plus mores quam dicta valent: documenta per urbes
 Non modò circunfers, sed agrestes rure Colonos
 Instruis, patiens operum; nec inhospita cursus
 Tardant saxa: vias mollit per acerba locorum
 Dux amor, & longos prohibet sentire labores.

Affertor fidei, populos in pace sub una
 Religione tenes; nec coram ostendere vultus
 Hæresis ausa, tuis cessit procùl exul ab oris.

Infirmas quam Pastor Oves, quam lege domorum
 Intra septa Pater Natos moderatur, eisdem
 Imperiis animos regis, ac delicta benignus
 Emendas; & juris amans, atque arbiter æqui,
 Extinguis veteres rabidis cum litibus iras.

Dives opum, miseris bonus auxiliare; tuosque
 Nulla magis, pannis licet obsita vilibus, ornat
 Turba fores, inopum quam quod comitatur cunctem
 Dulce satellitium: gaudes his fervore limen
 Agminibus: neque te piget, optime Präful, egentum
 Auxilio sacris operatam intendere dextram.

Das homini credisque Deo; nec divitis auri

Quidquid habes, alio fulget tibi dulcius usu.

Quæ superant studiis felicibus otia tradis ;
Linguarumque sciens, avi monumenta vetusti
Eruis, & puro repetis de fonte verendum
Antiquæ fidei decus, & virtutis amorem.

Non tamen aonias bonus aspernare Camœnass.
 Nec sterili tantum stimulas me laude Poëtam :
 Otia sed largo facis ære ; nec annua Jacus
 Tempora, Ver flores, spicas constantior Æstas
 Adducit ; tua quām referat ter dona quotannis
 Fundus, ut appellas, non mendax : utile munus
 Si doctæ quoque mentis opes transmittere possis.
 Sed, quæ dona meæ sunt optatissima Musæ,
 Materiam, & veras mihi das in carmina laudes.

Reddere cùm nequeam grates, meritisque vicissim
 Respondere tuis ; inopes imitabor Agrestes ,
 Non ingrata quibus nec inofficioſa voluntas ,
 Sed dispar animo census : non grandia ferre
 Munera conantur tenues ; sed pauperis horti
 Depopulantur opes ; & vix adaperta caducis
 Lilia Narcissis miscent ; stipantque canistris
 Obvia quæque suis, ut adornet copia munus.

Hos & ego texens tibi, vir clarissime, flores
 Festinante manu Pindi de culmine raptos ,
 Tenuia sed grata referto munuscula mentis.

INSCRIPTIONES
STATUÆ EQUESTRIS
MONSPELII POSITÆ
LUDOVICO MAGNO
HÆRESEOS DOMITORI.

Ad elaborandam hoc argumento inscriptionem Poëtas invitaverant Occitania Proceres edicto publico in Provincia Comitiis factō. Parisiis consecrata jam fuerat statua Ludovico Victori, Lugduni Ludovico Pacificatori. Par erat ut ejusdem Principis factum Regno utilissimum Posteritati commendaretur; & Ludovico Magno Hæreos domitori statua poneretur in Occitania, ubi potissimum dominata fuerat Hæresis.

Inscriptionem versibus conficiendam prascripserant Bercherius, Bavillaus, Bethunius, Flecherius aliique Provincia Proceres. Judicabant viri peritissimi pedes ipsos numerosque carminis adjuvare memoriam rerum, quas Posteritati notas esse volumus; si breviter & dilucide versu alligentur: quod cum difficillimum sit, nemini mirum videri debet maluisse Romanos, in tanta praesertim multitudine, statuas plerasque solutâ facilique oratione, quam laborioso versu inscribere. Id tamen fecisse Gracos & Romanos patet ex gratis Anthologicis & ex libro cui titulus est MUSA LAPIDARIA: & certè non video quid inscriptioni (si brevis est & dilucida) nocere possit qua.

Dignum laude virum Musa vetat mori. Hor.

INSCRIPTION STATUÆ EQUESTRIS MONSPELII POSITÆ LUDOVICO MAGNO HÆRESEOS DOMITORI.

HUIC statuas ponant (*a*) alii, quod vicerit armis,
Vel domitum faustâ quod pace beaverit orbem:
Nos animis olim discordibus ultima passi
Exitia; invisam, bellorum semina, pestem
Hæresecos, Gallis victor quod depulit oris;
Ponimus hoc nostri monumentum & pignus amoris.

ALIA.

HIC vir hic est, qui pacis amans, & magnus in
armis,
Proculit Imperii fines: Mare junxit utrumque:
Muniit & vallis & legibus oppida: mores
Ornavit: decus ingenuas adjecit ad artes:
Compressit scelus: & quæ debellanda manebant,
Monstra domans inferna, viam affectavit Olympo.

(*a*) *Statua posita Parisis Ludovico Victori, Lugduni*
Ludovico pacificatori,

EADEM BREVIUS.

Hæreticam oppressit pestem ; magnusque trium-
phus ,
Maximus assertâ relligione fuit.

ALIA.

Quem domitis Erebi monstros evexit ad astra
Relligio , vivum terras quem fama per omnes
Intulit ; hunc amor , haud dubius post fata , futuris
Regibus exemplar , memori transmisit in ære.

EADEM.

EDomitos Lodoix quâ debellaverat hostes ,
Hæresis invicta concidit icta manu.
Hanc memorem facti statuam , quam voverat olim ,
Post obitum posuit non dubitandus amor.

*Hujus inscriptionis sententiam , sed non inte-
gram , secutus est , qui statuam ita inscripsit , me-
rum positionis tempus indicans . COMITIA
OCCITANIAE INCOLUMI VOVERE ,
SUBLATO EX OCULIS POSUERE .*

*Inscriptio statuæ equestris Lugduni posita
LUDOVICO magno pacificatori .*

Imperii postquam lustris ter quinque peractis ,
Jura foro , cultum templis , Hispana Nepotij
Regna suo dedit , & victoribus otia Gallis ;
Hac monumenta sui Lugdunum ponit amoris .

A L I A.

*Apponenda ad faciem basis in qua videntur
decumbentes fluvii Arar & Rhodanus,
qui statuam mirabundi suspiciunt.*

COnjunctas Arar & Rhodanus qui volvitis undas,
Sistite præcipites cursus; & Principe viso,
Credite quod vobis olim se testibus actum
Rhenus & Eridanus narrabunt; quodque, triumphis
Clarius, adjicet spectator Sequana vitæ,

Inscriptio equestris statuæ

LUDOVICI MAGNI.

EN habitum quo se Lodoix in bella ferebat:
Quas domito tulerit palmas ex hoste, Nepotes
Fama laborato diuturnior ære docebit.

ALIA INSCRIPTIO.

ATernum fructura tuis Provincia donis,
Quo potuit, LODOIX, te verat ære mori.
*Ad Latinos Poëtas, quorum inscriptiones
statuæ Ludovici Magni repudiatae fuerunt.*

EPIGRAMMA.

CArminibus statuam Vates inscribere jussi,
Edite, quæ renuant marmor & æra, typis,
Principis immensum sic latius ibit in orbem
Gloria: sic roster secula vincet amor.

Æs abolebit enim tempus ; statuamque perenni
Carmine Posteritas sera fuisse sciet.

Duodecim Cæsarum inscriptiones.

A U G U S T U S.

R Omuleæ foret ut gentis sors optima ; nunquam
Vivere , vel nunquam debuit ille mori.

T I B E R I U S.

D Um juvenem vitiis insignem Augustus adoptat ,
Fit Pater ; at Romæ definit esse Parens.

C A L I G U L A.

C Æde furens , Romæ sibi vult altaria ponis ,
Quòdque hominem exuerit , se putat esse
Deum.

C L A U D I U S.

I Mperium jam fraude tibi furata , veneno
Eripuit conjux insidiosa diem.

Agripina sua sit Claudio ut pratorito Britannico filio ,
successorem imperii designaret Neronem ; quem illa ex
altero marito suscepserat . Ne pœnitendi locus esset Clau-
dium boleto venenato mox sustulit.

N E R O.

I N sua convertit ferrum præcordia ; postquam
Vix alium , tollat quem ferus ensis , habet.

G A L B A.

I Mperium meruit Miles : moderamine rerum
Amisit Princeps quod decus arma dabant.

O T H O.

M Aluit interitu pulchro decadere vitâ ,
Quam sceptrum populi clade tenere sui.
Alia ejusdem Othonis inscriptio.

I Mperium reliqui tenuere diutius : illo
Fortius , adversis sibi fatis , nemo reliquit.

V I T E L L I U S.

H Unc epulo pisces uno bis mille , volucrumque
Apposuisse sibi millia quinque ferunt.
Ne cælum foret Alibus , mare Piscibus orbum ,
Clausit inextinctam mors properata gulam.

V E S P A S I A N U S.

I Ndignata truces jam dudum Roma Tyrannos ,
Hoc duce Cæsareum denique nomen amat.

T I T U S.

O Rbis amor Princeps , si quâ nil fortè dedisset ,
Hanc sibi dicebat deperiisse diem.

D O M I T I A N U S.

A Mbierat frater donis sibi condere fastos :
Ille suos voluit cæde notare dies.

NERVA.

Dignior Imperio fuit , & studiosior Urbis ;
Cùm sua Trajano sceptra regenda dedit.

*Sub imagine Romuli & Remi Lupæ ubera
fugentium.*

Si tener epoto cum lacte puellulus haustos
Nutricis mores ingeniumque bibt ;
Regnorum queis tanta fames , fugenda voracem
Ubera Romulidis credo dedisse Lupani.

Sub imagine Catonis se ipsum interficientis.

Transadigens latus ense Cato ; quo libera , dixit ,
Esse nequit ferro Patria , liber ero.

Sub imagine M. Tullii Ciceronis.

Ille vir est , orbis dominatrix totius olim
Ingenio vidit quem sibi Roma parem.

Sub imagine marmorea Medusæ.

Conspectos in saxa viros quæ verterat , ipsam
Intuitu credo dirigiisse suo.

*Sub imagine D. Josephi posita in pradio
Collegii Tolosani Societatis Jesu.*

Prædia tutatur Joseph ; Jesuque sodales
Almus alit , teneris Jesum qui payit in an-
nis.

Inscriptio novæ Montis Albani Portæ.

Cive suo defensa satis , quas muniit olim ,
Urbs decorat tutas Lodoico Principe portas.

*Perhumaniter exceptus Author in Bolbonensi
Monasterio , rogatusque inscriptionem novo
ædificio apponendam elaborare , hanc disce-
dens reliquit.*

BOlbonii nova Cœnobii qui mœnia laudas ;
Ingredere , & priscos magis admirabere mores.

*Inscriptio Pomœrii Carthusianis dati à
civitate Tolosana.*

Carthusis turres septem , Pomœria , muros ,
Non inconsultâ mente Tolosa dedit :
Stabit enim pars hæc urbis firmissima , juges
Pro populo fundet dum pia turba preces.

*Sub Statua D. de Campistron in Porticu
Tolosana , alias inter Illustrium Tolosatum
Statuas , posita.*

Hic tragicis peperit decus immortale Cameonis ;
Et tamen illa fuit laudum postrema ; virique
Qui mores novere probos , pietatis & æqui
Pectus amans , rerumque capax & ad omnia promptum
Officia ingenium , vix laudavere Poëtam.

Loguacis Epitaphium.

Aternum silet hoc tandem sub marmore , vivus
Qui nunquam filuit : Superi dent illius umbræ ,

Quam moriens nostris dedit auribus ille quietem.

Turtur Mariti tumulo ab uxore appicata.

Hoc doleo quod mœsta dies sine conjugé ducam.
Morsque viri gemitus & mea vita crient.

Pugetii Lugdunensis clarissimi Philosophi

E P I T A P H I U M.

Hic jacet urbis amor Pugetius : illius arte
Eruta, quæ lucem Natura recepit , eodem
Sub tumulo latet in veteres revoluta tenebras.

E P I T A P H I U M.

PRINCIPIS TURENNII

*Qui obiit Argentorati natus annos decem &
novem, triduum postquam uxorem duxerat
Casimiri Regis Poloniae Neptem.*

Occidit in vitæ primis **TURENNIUS** annis
Jam tum **BULLONIAE** spesque decusque domi,
Ipse genus Regum , regali sanguine natam
Tres sibi connubio junxerat antè dies.
Pompa eadem ad festas ædes tumulumque reduxit ;
Et fax una fuit funeris atque thori.

EPIGRAMMATA

*Ad clarissimum Pugetium Lugdunensem de
magneticis ejus experimentis.*

O Re manuque doces nigri miracula faxi :
Alterutro poteras abstinuisse modo :
Si quis enim audierit , jam non exempla requiriет ;
Si videat , vel te causa silente patet.

TRADUCTION DU P. BIMET JESUITE.

Q ue ta voix ou ta main nous montre les merveilles
Que tu découvres dans l'Aimant ;
L'une à nos yeux , l'autre aux oreilles
Se font entendre également.
Ce que ta voix nous veut apprendre ,
Ta main nous le fait concevoir :
L'œil sans l'Oreille peut entendre ,
Et sans l'œil l'Oreille peut voir.

Autre Traduction de Mr. de Grygni.

D'Une voix instructive & d'une main savante
Etaler de l'Aimant la vertu surprenante ,
Puget , s'en est trop à la fois ;
Epargne ta main ou ta voix :
L'une des deux suffit pour faire tout comprendre :
Ta voix nous fait tout voir , ta main fait tout entendre.

Autre Traduction de M * * .

Quand tu veux de l'Aimant expliquer les merveilles,

Tes éloquens discours & ta sçavante main
Charment nos yeux & nos oreilles :
Mais l'un des deux suffit pour ton dessein ;
Sans ta main ton discours à nos yeux les expose :
Sans ton discours ta main en explique la cause.

*Ad D. de Largilierre Regiae Pictorum &
Sculptorum Academie Reftorem.*

Pingendo sic ora refers ; ut & ipsa tabellis
Non desint , oculo judice , verba tuis.

AVIS HYEME NIDIFICANS

*Ad illustrissimum D. de Riquet Præsidem
infulatum.*

Spectat avis , Riquete , tuas sub fornice Citros ,
Floriferisque putat ver hyemare locis.
Credidit & Veris comites redeuntis Amores
Ludere , & auricomam pervolitare nemus.
Ibat Progenies tua Citros inter , Amorum
Consimilis : vultus forma sefellit Avem.
Ipsa tuos inter Natos Cythereia Mater
Vix sobolem pulchro nosset ab ore suam.
Ergo veris opus , media inter frigora , cœpit
Sub viridi luteos ponere fronde Jares.

Naturam , Riquete , tuis ars fallit in hortis ,

Æmula quam reliquis vix imitatur agris.

*Ad Illustrissimum virum Dominum Josephum
de Caulet in Senatu Tolosano Præsidem in-
fusatum , de gentilitio ejus stemmate , Leo-
nen cum tribus syderibus referente , additis
hisco verbis Virtute & lumine.*

Spectandus virtute Leo tribus additus astris ,
Hæc tua sunt , Præses , quatuor quæ fratribus
aptè

Stemmata convenient : pleno tu lumine fulges ;
Dumque minor natu radiis primoribus alter
Eminat ; augustam splendenti tertius Aulam
Luce replet ; quartusque ruit per tela , Leonis
Instar , in adversas acies ; armisque Togâque
Clara domus , qualem series transmisit avorum ,
Perstat adhuc , virtute potens , & lumine fulgens.

AD EUND E M.

*Post natum sibi filium primogenitum.
Kalendis Januariis.*

Quos aliis cupio , faustos tibi gratulor annos :
Nullus laude , novo nullus honore caret .
Nec tibi , nec toti tamen alter amœnior urbi ,
Signandusque notâ candiore fuit .

Filiolum primo tibi conjux inclyta partu

Quem dedit , hunc natum plebs putat esse sibi .
Jamque Patrum sacer ordo novo splendore , futuro
Rij

Jam populus juris vindice gestit ovans.
 Ante alias gaudent, & spem sub pectore Musæ
 Non dubiam decoris, præsidiique fovent.
 Multa vovent puero: Patri si filius olim
 Par fuerit, votis uberiora dabit.

AD EUNDÆM

*De filia ejus bimula hortum floribus constitum
 apud nutricem obambulante.*

TUam filiolam fragrantis horti
 Pictas areolas obambulantem
 Contemplantur Apes, procul remotis
 Florum quas odor advocarat agris;
 Despexere Thymum, Rosas, Ocellos,
 Citrum, Lilia; pulchrioribusque
 Tuæ filiolæ fritinnientes
 Confedere genis: sed innocentia
 (Ne palle pater) osculo tenellas
 Delibant cupidæ genas; suumque
 Errorem querulo fatentur ore:
 Hac unâ revolant leves rapinâ;
 Jam nec floribus insidere gaudent,
 Suum queis adimit decus puella.

DE EADEM

Paucos post dies mortua.

TU, quam floribus elegantiorem
 Paucos ante dies Catullianis

Canebam modulis, super feretro
 Inter languidulos jacesne flores ?
 Nuper deliciae tui Parentis,
 Nunc desiderium. Rosæ nitentis
 Formosum decus æmulata vultu ,
 Ut ævo quoque perbrevi caducos
 Refers heu nimium Puella flores !

Ad R. P. Bellati è Societate Jesu, Reginæ Hispaniæ à Confessionibus, cùm ab Authore petijisset carmina quatuor in laudem Reginæ, quæ Tolosæ ab itinere quiescebat.

Quartuor in laudem Reginæ carmina poscis :
 Dic age quid faceres, si te quis fortè regaret,
 Illius ut quatuor peragras regna diebus ?
 Atqui regna, licet sub utroque jacentia sole,
 Maluerim pede, quam versu decurrere laudes ,
 Quas secum conjux fert dotatissima Regi.

TRADUCTION DU P. J. AUGUY Jesuite.

Illustre & cher ami, tu veux qu'en quatre vers
 Je trace le portrait de ton Auguste Reine :
 Toy-même en quatre jours parcours tout l'Univers
 Pour voir tous les Etats dont elle est Souveraine.
 J'aimerois mieux pourtant, s'il dépendoit de moy ,
 Faire le tour de son immense Empire ,
 Que d'entreprendre de décrire
 Les vertus que pour dot elle porte à son Roy;

De politissimo scriptore.

Vilia quæque, Midas alter, splendescere cogit;
Inque viri fiunt aurea quæque manu.

*Illusterrimo Amico meum de se silentium per
Epistolam conquerenti.*

Cur tua, quæ celebrant alii, præconia solus
Non peragam, proprii nominis obstat amor.
Respondere tuæ cùm tenuia carmina famæ
Non valeant, malo consuluisse meæ.

Anna Angliae Regina, pacis conciliatrix.

Anna suum absolvit sexum: dat fœmina pacem,
Quæ mala bellorum semper origo fuit.

*Ad Constantimum Magnum cùm Maximianus,
post impetratam veniam, scipsum occidisset.*

Quam dederas veniam, sibi justior abnegat
hostis;
Teque suâ invitum vindicat ipse manu.

Ad Romanum Consulem.

Nunc demum trabeam cum Fascibus accipis: idem
Et tibi summus honor deerat, & Imperio.

Ad celebrem Causidicum.

Non modò quas peragis vincit facundia causas,
Sed facit ut iudex gaudet esse bonas.

De Uxorium pietate.

Matribus ignoscens capta Conradus in urbe,
Cædere fatali cogitat ense viros.
Exilio multans agmen miserabile Matrum,
Quantum humeris possent tollere, ferre finit.
Sprevit opes pia turba datas; flexoque maritum
Subjecit collo fœmina quæque suum.
Movit onus Regem; & fontes à morte reduxit
Uxorium pietas ingeniosa viros.

*Ad Mariam Reginam Galliae de Serenissimo
Delphino.*

VIdi Versalias; imaginesque
Passim marmore vel colore ductas
Videns obstupui: tuas, Maria,
Sed cùm delicias decusque Regni
Delphinum, roseo decore vultus
Vincentem Charites Cupidinesque,
Conspexi semel; excidit locorum
Admiratio; nec perambulare
Hortos amplius aut domum juvabat;
Delphini repetens sed usquè cunas,
Uno Iumina Pupulo relictis
Pascebam statuis. Dat intuentum
Se desideriis; amabilique
Respondens oculo, suum vicissim
In Gallos studium, suos amores,

Quos lingua nequit expedire , vultu
Jam nunc explicat eloquentiori.

EPIGRAMMATA SATYRICA.

De Carmine Typis edito.

CArmina quæ , Fabio recitante , libentibus omnes
Audierant animis , edita nemo legit.
Cur operis prælo fluxit decus ? edere blandos
Non potuit Fabius , quos dabat ore , sonos.

Ad Censorem cultissimi Poëtae.

HOc credis peccare , nihil quod peccet : cuncti
Nunc via mollis , ais , nunc salebrosa placet.
Illi ergo tuos scriptis intersere versus ;
Ut te perfectum judice fiat opus.

Ad Philosophum contendentem animas non - esse in corporibus.

QUi nescis ubi constituas quam corpore mentem
Ablegas ; priscis , quæso , relinque locis.
Tu vanos sine mente sonos qui saepius edis ,
Esto animam dicas corpore abesse tuo.

Ad Senem suorum temporum laudatorem.

QUod quereris , non cuncta ruunt in pejus ; at
segris

Cuncta , senex , oculis deteriora vides.

De Viro loquacissimo qui inter concionandum , labente memoria , mutus haeserat.

Pulpita cum Fabium vidi jam sacra tenentem ,
Quam timui notum garrulitate virum :
Vix praefatus erat , cum rerum oblitus & excors
Siccis tunc primis faucibus , haesit hians ;
Si Fabium vexet posthac vis improba fandi ;
Ad populum coges , ut premit ora , loqui .

De imagine ejusdem Fabii qui inter concionandum mutus haeserat.

IMago Fabium refert ; & ori
Deest vox unica : Pulpitum tenere
Hunc jures & habere concionem .

Ad scriptorem Satyricum.

DUM placeas , nihili pendis quam noxia telis
Lingua venenatis obvia quæque petat .
Inde tua est , scriptor vesane , superbia : Fungus
Et placet , & majus fundit in ossa malum .

De concionatore impio.

AD lacrymas movet orator : qui recta monendo ,
Cum sapiat reliquis , non sapit ipse sibi .
Falsane quæ loquitur putat esse ? suumve dolore
Alterius credit posse piare seclus .

De Fabello narratore.

Tempora narrator meminit qui prisca Sabellus
 Et totidem verbis resque locosque refert.
 Non meminit pariter nobis quod sibi
 Illud idem paucos dixerit ante dies.

Ad Chloen. Ex Cicerone.

Exegisse, Chloe, sex te quinquennia dicis:
 Quinque quod à lustris audio, credo Chloe.

Ad Vetulam fœminam fucatamque.

Informem quæ fingis, anus, sub funera vultum,
 Manibus infernis credo placere cupis.

A D E A N D E M.

Cur speculi fucata tumes ab imagine? larvam,
 Non vultum, reddunt lucida vitra tuum.

Ad fœminam inauratâ pallâ indutam.

Auro tota rigens dic, quæso, Fœmina, pallis
 Quo tibi texendis uteris Aurifice?

De malo causidico.

Sollicitus de lite fui: pro parte loquetur
 Adversa Fabius: jam mea causa bona est.

Ad Causidicum obscurè loquentem.

Cur nos obscurâ verborum ambage fatigas
 Causidice? audiri si vereare, tace.

Ad quemdam amantem nuntiare tristia.

TRISTIA qui lætus fers nuntia, scito quòd ægris
Displacet ipse, datur quo medicina, calix.

Ad publicanum & exactorem.

UT babit, & potos queis plenior intumet, imbre,
Mox durâ revomit spongia pressa manu:
Non aliter tibi quas miseris, exactor iniquus,
Extorques populis, elicientur opes.

De duobus authoribus.

MÆVIUS illepidos, cultos Melicerta libellos
Edidit: hic famæ scribit, & ille fami.

De priscais Romanis.

AEQUIUS qui Romuleo nil Cive tenacius; orbem
Dum premit injusto Roma superba jugo.

Ad virum nobilem.

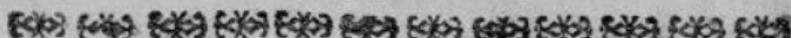
CUM voco te nequam; vir, ais, sum nobilis: cito
Quid quereris? Proavis non maledico tuis.

Ad insulsum Poëtam.

SI non ingenii satis est ut carmina condas;
Carmine ut abstineas; sat rationis habe.

De scriptore ingenioso, sed parum cordato.

FELIX, ingenio si quæ confusa profundit
Ubere, judicio diceret alterius,

EPIGRAMMATA MORALIA.

Ad Idolorum cultorem.

Qui vanum Pario fingis de marmore signum;
Dic quâ mente colas, quem facis ipse, Deum?

De Idololatrarum sacrificiis.

Pro grege Daphnis Oves monitus mactare tuendo:
Quid refert Lupus an Jupiter, inquit, edant.

De Fortuna.

Fortuito fieri contendimus omnia casu:
Fortunam quâm nos malumus esse ream.

De Laudibus.

LAUDARI licet à laudato Cive decorum est;
Dulcior à populo laus & ab hoste datur.

De fœminarum cultu.

MATRONIS gemmæ sunt pro lictoribus: auro,
Splendida quo fulget vestis, habetur honos.

Proverbium Italicum. L'universal non
s'ingano.

VERA puta tecum quod totus sentiet orbis:
Falluntur nec ab uno omnes, nec ab omnibus
unus.

De urbis incendio.

INTER magnificam nullamque interfuit urbem,
Flammis quam Phœbo clarior, una dies,

De

De Poëtarum inopia.

LAudatos dat longa viros in secula Vates
Vivere; nec, vitam quo tucatur, habet.

Exempli vis.

INcrepat exemplo virtus quoque muta scelestos:
Inde malis oneri vir bonus esse solet.

De Regum clementia.

QUi populis dat jura, suæ Rex imperet iræ;
Et quò plura potest, audeat ille minùs.

De viris principibus.

CAutior ad Proceres, ut ad ignem, accede: pe-
rurunt.

Si propriùs, si vis longiùs esse, riges.

De Vulgi Audacia.

LAxior audacem facit indulgentia plebem:
Ni paveat, dominos territat illa suos.

De Beneficiis.

JUngit amicitias meritum levè: magna, referte,
Quām nequeas, odium gratia s̄tpe parit.

*Ita in Deo spes omnis reponenda, ut operi
tamen parcendum non sit.*

VOta pius facit, in precibus quasi cuncta reponat:
Rem gerit, in manibus sit quasi tota suis.

Bello virtus acuitur.

VIcta magis nocuit, quām vītrix Africa Romæ.
Quæ virtus alitur Marte, quiete cadit.

Adversa fortiter ferenda.

Fortunam absolvit, casu qui fractus acerbo
Novit in extremis nil nisi flere malis.

Ad Florem.

FAta dedere brevem tibi vitam, floscule : longos
Invidet & nobis Parca maligna dies.
At tu qui moreris, vernisque renaasteris idem
Cum Zephiris, fato quam meliore cadis !

De Vesuvio monte.

Qui gelidis canet nivibus Vesuvius, idem
Mons alit & flamas interiore sinu.
Mentita norunt facie si fallere montes;
Quid factura virum subdola corda putas.

Pares esse hominum conditiones.

Omnia dat Deus aqua viris : sua si bona no-
rint,
Felices condent dives ineptique dies.
Pauper enim, quos dives amat, nil curat honores:
Quas alias cogit, non eget alter opum.
Dives habet Medicos; qui, si non corpore febrem,
Deducunt animo tedia, spemque fovent.
Pro Medicis inopi sunt sobria mensa, laborque:
Arte cibos dives condit, inopsque fame.

De Senectute.

Nihil stabile est: percunt labentibus omnia lustris;
Jus & in ipsa suum marmora tempus habet,

Admiranda magis corpuscula nostra , tot annos
Quod steterint , quam quod debilitata ruant.

De Virorum Illustrium casu.

Tempta solo velut aqua , virum , quae sola su-
persunt

Rebus in afflictis , nomina magna cole.

Augustus domesticis curis ager.

Imperio maria & tertas qui subdidit , orbis
Non potuit Princeps imperitare domi.

Rex dicacitatis abstinentis.

Acribus abstineat dictis , nec acerba jocetur ,
Qui paribus princeps non patet ipse jocis.

Henricus IV. Gallia Rex.

Sueverat Henricus mutata veste , latenter
Quærere quis de se rumor in urbe foret.

Inter adulantes Rex verum nosse , suâque
Laude potest aliâ vix ratione frui.

De brevitate vitæ.

Vitæ summa brevis ; volucribusque
Rotis præcipites feruntur anni.

Extendis cupidè sequens in ævum
Quod lucis supereft ; sed illud ipsum
Non promptâ minùs evolabit alâ.
Instat ponè sequens , & occupabit
Te Mors quâ minimè putabis horâ :

Qui vitam volet esse longiorem :

Annorum numerum labore supplens ,
 Probet se Patriæ ; bonisque famam
 Quarat moribus ; & sibi superstes ,
 Quem Natura brevem dedit , merendo
 Vitam proferat ; & retro futuros
 Factis vivat adhuc apud Nepotes.

Homines Libris & studio beati.

Felix qui studio librisque gaudet ;
 Quorum colloquio domi fruatur ;
 Quos quantum placet audiat docentes ;
 Et quos , tædia si ferant , volentes
 Volens abjiciat : suos ut ille
 Dies latus ager ? loquacitatis
 Securus nimia , minusque nunquam
 Solus , quam sibi cum relictus uni ,
 Ad vitæ comites libros redibit.

Hoc hortor sibi litteratus omnis
 Malis præsidium paret futuris ,
 Et gratum vacuis levamen horis ,
 Despectaque viaticum senectæ.

Qui Liber optimus.

Illum præ reliquis ama libellum ,
 Quem tecum relegant probentque docti ;
 Tecum intelligat imperita turba ,
 Quem bis terque legas , manuque semper
 Resumas avidâ ; sales novosque ,
 Quò plus triveris , cruentis lepores.

Nugis non tumeat ; magisque rebus
Quām verbis placeat : laboriosā
Lectorem brevitate nec fatiget ,
Verborum neque prodigā nitentum
Ubertate gravet : Rosæ sed instar ,
Quæ formosior explicatiores
Nec frondes aperit , nec involucro
Suas celat opes iniquiori ;
Sic nec pauca nimis liber loquatur ;
Lectori neque nil relinquat , acri
Quod per se velit extudisse mente.

Tales difficulti parit labore
Libros ingenii vigor ; remisso
Quos dein impete , diligens litura
Coercent toties ; novem ut dierum
Opus vix poliat novem per annos.

*Marius è milite factus Imperator ad
Invidos.*

*Q*uod nec dives opum , domo nec ortus
Clarâ , militiæ gradus per omnes
Armorum decus attigi supremum ;
Solent carpere dente me maligno
Qui luxu vitiisque diffluentes ,
Sic vivunt quasi respuant honores :
Sic rursum , quasi vixerint honestè ,
Virtutis pretium ambiunt superbi.

Qui nostræ volet invidere laudi ,

S. iii

Bellis invideat periculisque ,
 Quibus partus honos mihi : parentum
 Ostentant titulos imaginesque ,
 Suum qui nihil unde glorientur ,
 Præter nomen , habent : ego triumphos
 Ego signa meo cruce tincta
 Monstrabo : spolia , urbium ruinæ ,
 Multo vulnere corpus exaratum ,
 Hæc insignia sunt , imaginesque ,
 Mea hæc nobilitas ; mihique vestris
 Honos ut Proavis per arma cœpit.

Malo nobile condidisse nomen ,
 Quam patrum meritis mihi relictum ,
 Inerti decus inquinare vitâ.
 Malo me patre gaudeant Nepotes ,
 Quam si sub stygio puderet Orco
 Meos degeneris patres Nepotis.

Laus est vera , suis sibi periclis
 Quam quisquis peperit ; suumque nomen ,
 Suos qui proavos genusque jactat ,
 Clar's alterius superbit actis.

SAPIENTIUM DICTA.

*Alexander ad milites suos numeroſo Darii
exercitu perterritos.*

Virtuti cedit numerus : quò gloria ducit ,
Ite : Leo multas non timet unus Oves.

*Idem Alexander ad Ministrum graviora tributa
imperantem.*

Fondibus usque novis fruticans , quod ſæpe re-
natum

Attendere potes , cur malè vellis olus ?

Alphonsus Aragonum Rex.

Junior Alphonſum Princeps cùm forte rogarer
Confilii socios quos amet eſſe fibi.

Malo libros , inquit , quos nec reverentia , nec ſpes
Atque metus verum diſſimulare jubent.

Alexander VII. Pontifex maximus.

Regna aliena premens Gallorum exercitus olim
Flandriacis hyemem victor agebat agris.

Rerum inopes Gallos , exhausta æraria , Romæ
Cùm caneret vanâ ſpe tumefactus Iber :
Contudit Hispanos fastus , hæc pauca reponens ,
Christiadum dominæ qui pater urbis erat.
Vera quidem loqueris : ſua ſumptibus agmina vestrīs
Non aleret Lodoix ; ni foret æris inops.

Apelles de Alexandro, quem Equo insidentem cùm pinxit; adhinnuit Bucephalus visâ imagine, quam non laudaverat Alexander.

Quem pictum videt ac ferocientem
Hinnitu Quadrupes Equum frequenti
Lacelcens, oculos Hero silente
Et sensus habet eruditiores.

Nihil auro inexpugnabile.

A Ita Macedonio quondam expugnanda Philippo
Cùm foret arx ipso vix adeunda situ:
Vincemus tamen hanc, inquit, modò possit onus
Argento durum vincere Mulus iter.

*Cùm Pirrhos increparet milites quos sibi male-
dicentes audierat, unus omnium culpam
diluit.*

A Udierat Pirrhos quos inter pocula Miles
In Regem jaceret non sine felle jocos:
Multa minabatur Princeps, cùm cautior unus
Sic auger Miles crimen, ut extenuet:
Audiisse pejora, mero nisi fervida poto
Lingua refrixisset, deficiente cado.

Phocio, de vulgi plausu.

ORabat causam Phocio : plebs infima cœptum
Sermone abrumpens, plaudit utrâque manu:
Hater, & ad fidum Phocio conversus amicum,
Fare age, dic pravi, quæso, quid exciderit.

Pisistratus ad suos filios.

DUm thalamum tædasque novas Pisistratus olim
Apparat; hunc adeunt Nati; genibusque voluti
Suppliciter, quid tantum in te commisimus, aiunt,
O pater? Ille bonis contrà sic moribus, inquit,
Ingenioque mihi placuistis & indole, Natos
Ut vestri similes nova per connubia quæram.

Bias ad sceleratum vectorem qui instanti Naufragio Neptunum in clamabat.

IMpius irato facit æquore vota: precantem
Dicitur his verbis increpuisse Bias.

Quin tua vota premis, scelerate? peribimus omnes?
Æquoreus si te norit adeste Deus.

Anaxagoras quærenti amico velletne Clazomenas in patriam referri post mortem.

Dic age, Anaxagora, cùm mors dissolverit artus;
Men! tua Clazomenas ossa referre jubes?
Corpus humo quâcumque voles, ait ille, repone:
Undique tantumdem est Tartara ad ima viæ.

Socrates morte damnatus ad uxorem.

IMmeritam quæ fles, uxor carissima, vero
Crimine num malles me meruisse necem.

Senator Atheniensis cùn Alexander inter Deos referri vellet.

FOstulat adscribi demens in Numinis Princeps;
Imperio terras qui graviore premit.

*Tollendum, Cives, hominem donemus Olympos;
Tutior ut dulci pace fruatur humus.*

*Spartanus miles increpitus quod in aciem
claudus descendebat.*

Horrida cum rueret brevior pede Miles in armis;
Dux semotum acie castra tovere jubet.
Nil refert sim claudus, ait, dum pectore firmus:
Stat conferre manum, non dare terga fugae.

Cicero ad Cæsarem satis se vixisse dictantem.

SAt vixisse putas: vitam non sole, triumphis
Sed numeras; vita est si tibi longa satis.
Nil equidem laudi juvat ultra vivere, Cæsar;
Sed qui vixisti sat tibi, vive tuis.

Augustus moriens ad amicum collacrymantem.

VIta peracta mea est; & si male Principis egi
Personam, lacryma: si bene, plaudere manus.

Otho invitatus ad cœnam, cum versasset pisces,
quem semesum apposuerat Cæcilianus.

SEmesum, quem Convivis dabat hospes avarus,
Versat Otho pisces, prodigiumque canit.
Festinemus, ait, pisces jam pene vorarunt
Quos subcenantes Cæcilianus habet.

*Tacitus ad Senatum, post denegatum fratri
Consulatum.*

HÆc Tacitum, ambitos fratri cum Curia fasces
Non daret, effatum Principe digna ferunt.

Non valuisse preces laxior: laus maxima justi
Imperii est, domino posse negare suo.

*Maximianus cum nimia ejus liberalitas redar-
gueretur.*

Maximianus opum largitor, parcere fisco
Muneribusque modum ponere commonitus;
Sum custos hominum, dixit, non æris & auri;
Et sat ero populi dives amore mei.

*Cato ad amicum demirantem quod nullam ha-
beret Romæ Statuam.*

Malo, mihi statuam cur non posuere, viator
Exquirat; quam si, cur posuere, roget.
*De eodem Catone qui Pratoritiam repulsam
accepérat.*

Quod summos Cato non tulerit Prætoris honores,
Eius te miseret, præteritumque doles,
Me miseret Romæ: neque enim Prætura Catoni,
Sed mage Præturæ defuit ipse Cato.

*Curius Romanorum Imperator cœnabat olus
cum Samnitum legatus fidem ejus tentavit,
oblatâ grandi pecunia.*

Cum cœnantis olus Curius per grandia sacra
Munera tentaret missus ab hoste fidem;
Dona refer, dixit, tanto non indiger auro,
Rapula cœnanti cui satis esse vides.

Sylla ad milites acie refugientes.

Accelerate fugam: pedibus non ense salutem
Quærите: si Romam suaserit ire paver;

Dicite Romulidis quanto in discrimine belli
Non puduit vestrum deseruisse Ducem.

*Moriens Pater ad Filium quærentem quo loco
thesauros haberet reconditos.*

A Patre quærebat Natus quâ parte domorum
Vel quo Thesaures occulisset agro.
Indecores patrio curas sub funere damnat,
Quæfisisque Parens utiliora docet.
Quas exquiris opes, tutas à furibus, inquit,
Has in amicorum pectore deposui.

Rusticus de oratore.

Ad populum dicens insignia gestat honorum
Protosilas: unâ concio veste nitet.
Rusticus audito plausu, me judice, dixit,
Quadrupedis pretium penditur ex phaleris.

Ad Sartoris filios.

Quos geminos habuit Natos ditissimus auro
Per summas Sartor nobilitarat opes.
Nescio quid fratres inter Vatemque dicacem
De Plauti obscuro carmine litis erat.
Cedenti similis, victumque Poëta modestè
Se confessus, acu rem terigisti, ait.

Ciceronianum dictum.

Hispanorum Dux ad Brutum.

Bæticolis magnam argenti vim Brutus & auri
Imperat: hac pacem conditione facit.
Indecorem pacis legem indignatur Iberus

Ductor

Ductor, & hæc forti pectori pauca refert.

Quo libertatem redimat, nil possidet auri

Gens mea; sed ferrum, quo tueatur, habet.

Ad Syllam.

Cum Sylla oppiduli damnatis civibus, unum
Exciperet letho; maluit ille mori.

Nolo, inquit, superesse meis, debere nec illi
Vitam, quem pietas non redamare finit.

Crassus ad Milites suos.

Desperatis opem Divum, mihi sacra paranti
Fortè quod exciderint aurea vasa manu.
Augurio meliore metum deponite: nunquam
Hic gladius nostris excidit è manibus.

Julius Cæsar.

Rate descendens, Getulis Cæsar in oris
Pronus in humentem cum cecidisset humum;
Ne quid militibus sit res habitura sinistri
Omnis, ingenio dexteriore cavit.
Africa dives opum, teneo te denique, dixit;
Et Lybicæ amplexum se dare fingit humi.

SCIPIO ACCUSATUS.

Oram plebe suam defendens Scipio causam,
Hac reus impositum diluit arte scelus.
Romulidae, meministis eâ quod luce superba
Carthago, belli me Duce, victa fuit.
Ergo Tarpejam simul ascendamus in arcem;
Annua debetur victima sacra Jovi.

*His dictis praeuentem Scipionem secuti sunt omnes ;
solusque non sine pudore remansit accusator.*

Franciscus I. Rex Gallie ad Reginam post
profligatum in Italia exercitum suum.

Cuncta ferox uno nobis certamine Mavors
Eripuit : superest integer unus honor.

Henricus Magnus Gallie Rex ad Aulicum sua-
dentem ut tolleret quos sibi habebat infensos.

Quin tollo domitos hostes , ais ? obsequar : hostes
Tollit enim , meritis qui redamare jubet,
*Idem rogatus ut subscriberet capitis sententia
in virum nobilem latæ , ita respondit.*

Absit ut adscribat mortem , quæ nesciit hostes
Hæc nisi per medios esse cruenta , manus.
*Ludovicus Magnus ad D. de Boucherat Gallie
Cancellarium , cum iltum supremo Ma-
gistratu donaret.*

MUnus habe , quod , si toto quis dignior alter
Esset in Imperio , non habiturus eras.
*Idem de Vilarfio quem Legatum de pace
mittebat.*

Hunc ego mitto libens belli pacisque Ministrum ,
Vincere consilio qui solet atque manu.

*Princeps ad Virum nobilem qui debita pecunia
medium partem dono sibi dari deprecabatur.*

Quam petis , emisti jam nunc prece supplice
partem :

Debita quæ superest altera , dono libens.

Guisius ad procuratorem suum suadentem ut magnam servorum partem dimitteret.

Non equidem famulis , quos me dimittere velles ,
Indigeo ; sed eget turba ministra mei .

Idem ad Sicarium hæreticum.

Incautum tua Relligio me fallere ferro
Suasit , ais ; tibi me parcere nostra jubet .

*Bacco Angliae Cancellarius ad Elisabetham
Reginam , quæ domum Bacconis angustiorem
esse dicebat.*

O Regina meos dignata subire Penates ,
Quam colo visa tibi est arctior esse domus .
Quæ fuerat satis ampla mihi Patribusque ; benignè
Tu facis ut domino sit minor illa suo .

*Legatus ad Regem periculosa Legationem
imperantem.*

IRe jubes : si fortè mihi caput amputet hostis ;
Ultor , ais , capitum millia multa metes :
Sed nostris , dic quæso , caput cervicibus aptum ,
Inter tot capitum millia , num quod erit ?

Adrianus factus imperator ad eos , quos privatus sibi infensissimos habuerat.

Quos , privatus adhuc , hostes Adrianus habebat ,
Securos iam nunc Principis esse jubet .
Non potui satis antè , volens vos perdere : possum
Jam nimis ; ut vobis , irquit , obesse velim .

Pictor interrogatus cur egregie pictam imaginem emendaret.

QUæris in egregia quid semper imagine mutem;
Quidve tot annorum nobile peccet opus,
Naturam longâ sequor anxius arte; novisque
Corrigitur curis cura, labore labor.

Nisæ interitus.

NIsa perosa diem, nodoso fune ligavit
Guttur, & ex Fico triste pependit onus,
Uxor is vir fata dolens, incendia ramis
Admovet arboreis, ut piet igne nefas.
Mopsus adest; Ficoque novum qui pendet ab alta
Miratus fructum, talia verba refert.
Siste precor, toto quâ nulla feracior horto est,
Me liceat Fici germen babere tux.
Si quando positâ mihi pendeat arbore fructus
Consimilis; quantas afferet hortus opes!
*Vir nobilis ab angusto Italiae principatis
intra Triduum exulare jussus.*
Ad Principem.

TRes quatuorve dies das humanissime Princeps,
Pulsus ut à Regni finibus exul eam.
Gratia magna quidem est: etenim quocumque placebit
Ire mihi, jussæ sufficit hora viæ.

Dyonisius ad Aristippum Philosophum.

DIc age, cùm Regum nullus vos visere curet;
Regia tecta frequens cur Sophus omnis adit?

Responsum Aristippi ad Dyonisium.

Non ager Medicum, quanvis eget illius, agrum
Sed Medicus contrà visere sàpe solet.

Fuxta alios respondisse fertur.

Si noscent sibi quid desit Princepsque Sophusque ;
Alterius pariter quæreret alter opem.

BEATO REGIO E SOCIETATE JESU,

H Y M N U S.

VIRTUTIS, ô modestia,

Custos decusque ! Regio

Spretis virùm pro laudibus

Quantam rependis gloriam.

Plausus & urbes effugit;

Trahitque cives oppidis ;

Ferasque solitudines

Præsens frequentat Regius.

Morum magister eloquens

Sermone mentes erudit ;

Levatque morbos, arbiter

Tuæ, Deus, potentiae.

Iræ ministram vindicis

Famem removit urbibus ;

Gela peremptas horreis

Messes precando rettulit.

Jubente stat Mors Regio ;
Solemque cæcus obstupet ;
Mutusque laudes Numinis
Linguâ solutâ prædicat.

Quam languidis mortalibus
Opem ferebat Regius ,
Pulvis sepulchri sufficit ,
Fugare morbos efficax.

Huic templo surgunt aurea ,
Orbisque supplex accidit ,
Qui vivus inter Pauperes
Casas colebat sordidas.

Sit laus Patri , sit Filio ;
Sit & tibi laus , Spiritus ,
Dono tui qui Numinis
Obscura gaudes promere. Amen.

S A N C T I S M A R T Y R I B U S. Nazario & Celso , Bliteræ urbis Patronis.

H Y M N I.

AD VESPERAS.

Divo recurrit Martyri
Sacrata lux Nazario :
Honore templo thureo ,
Votisque flagrent pectora.
Vitæ canamus prodigum ,

Pœnasque fortē spēnere,
Et fortiorē Barbaris
Lethi ministris parcere.

Aquis puer lustralibus
Purgatur; & quos hauserat
Romanus altos spiritus,
Aris Deoque devovet.

Divina verbi semina
Solo refudit uberi;
Facemque primus inferens
Orci tenebras depulit.

Rerum potenti gloria,
Patri sit atque Filio;
Tibique, robur Martyrum,
Honor sit, alme Spiritus. Amen.

AD MATUTINUM.

Fuso palam Nazarii
Cruore, ne repullulet
Seges beata Martyrum,
Cædes per ipsas auctior;
Illum remotis arbitris,
Mari sub alto mergere,
Simulque vitam cogitant
Decusque mortis tollere.

Sed Pontus iram colligens,
Navem lacescit impiam;
Et ambulanti sternitur

Uni quietus Martyri.
 Christi cadentis æmulus
 Martyr procellam comprimit :
 Pro destinato funere ,
 Vitam rependit hostibus.
 Pacator æstus turbidi ,
 Mentem serena nubilam ;
 Et inquietos fervidi
 Seda tumultus pectoris.
 Rerum potenti &c.

A D L A U D E S.

CElsum canamus Martyrem ;
 Et quos amor s mutuo
 Mens una junxit fœdere ,
 Festo colamus unico.
 Sacris renatum fontibus
 Sibi Deoque filium
 Tenellulis Nazarius
 Celsum sub annis asserit.
 Paratus unà commori ,
 Duci puer fortissimo
 Fidelis hæret , moribus
 Vitâque Christum prædicans.
 Minas Tyfanni despicit :
 Uni timet Nazario ;
 Lætusque dat , quod carnifex
 Collum tremendo percutit.
 Terris sub altis , Martyrum
 Sincera perstant corpora ;
 Virisque Mors clementior
 Parcit sacrato pignori.
 Rerum potenti gloria , &c.

225

EPISTOLÆ PARISIISTOLOSAM SCRIPTÆ.

EPISTOLA PRIMA.

Ad D. de Ressegquier in Senatu Tolosano
Præsidem.

*De Authoris itinere Parisios, & de Bibliotheca
Bercheriana quam lite persequitur.*

DONEC eras ruri, curis strepitque forensi
Liber, ad ingratas lites revocare quietum
Abstinui; nunc causidicam patiere Camœnam,
Qui præbes rabulis etiam latrantibus aures.
Palladiæ pridem data Bibliotheca Tolosæ,
Implexisque dolis nunc litigiosa, disertos,
Quotquot habet cives studiis urbs inclyta, tangit.
Hæc propè sex fuerat lis indefensa per annos;
Jamque diu mihi per somnos audire videbar
Bercherii Manes indigno facta querentes
Munera, qui sincerem libros sine lite sub atro
Pulvere vel sordere, dari vel Muribus escam.
Me, quem blanda tenent Musarum castra, negabam
Ad rabidas lites & ad arma forensia natum.
Grande rudes, ait ille, manus ad bella periculum
Erudit, & timidis vires animumque ministrat.
Aude aliquid: (a) legum & juris pro Rege supremus
Arbiter hoc blando mites sub sidere mores
Hausit & excoluit studiis: quæ publica feci
Munera, Tectosagum felicibus afferet oris,
Inclyta queis debet tantæ primordia famæ.
Utraque regna tenet Phœbi Themidisque, peritus

(a) Illustrissimus D. DAQUESSEAU, qui primos juventutis annos
egit in Occitania.

Juris, & eloquii Princeps; quo regia crescit
Majestas dicente, suos stupet ipsa lepores
Pieridum Charitumque cohors, Astreaque terris
Conciliat se. Quas diligit ille, potenti
Præsidio Musas, litemque tuebitur æquam.

Talibus auspiciis, usu mihi cognita nullo
Miles ad arma feror. Vadimonia, quæque latine
Reddere vix possim me barbara nomina terrent.
In primis odio est obtrudens sæpe dolofis
Deformata notis chartarum ænigmata Lictor.

Sed cum multa mihi doleant, nihil acrius urit
Depositæ quam cura rei: sperare salutem
Hortantur locii: poterant hortamina fractæ
Addere vim menti; tristis nisi fortia vultus
Verba redargueret. Non vano mœsta pavebant
Corda metu: trucibus quæ Bibliotheca sub hastis
Nondum erat, hanc rauco venalem gutture passim
Jam proclamabat vicina per oppida Præco.

(a) Miserat emptores opulenta Lutetia: nostris
Quantum olim sceptris, populatrix Anglia tantum
Nunc libris inhians, illis quoque cogitat, auri
Prodiga, thesauros opibus ditare Britannos.

Sic ubi Getulis ægerrimus incubat agris
Amisisti virtute Leo; cum, mortis acerbæ
Nuntius, afflat odor; Corvorum exercitus ingens
Advolat, atque oculis & ovanti gutture prædam
Devorat impatiens, fato dubitante, morarum.

Audit, & indignans avidos per inania tanto
Cum strepitu ferri, atque anceps prævertere funus,
In media Leo morte jubas si forte minaces
Erigit; effuziunt, spe dilabente, Volucres
Carnivoræ, querulisque replent clangoribus auras.

Non aliter, cum discusso torpore vigorem,
Serius heu fortes, animosâ ostendere fronte
Cœpimus, in Patriam remeat spe lusus inani,
Qui citus ad nostros properaverat heluo libros.

(a) Venerat Narbonam Bibliopela Parisiinus & venerant & Angli Bi-
bliothecam imperi.

Ergo Parisiacam , male tristis , iturus ad urbem ,
Marentes socios Patriamque relinquimusque ,
Fortè revisurus nunquam , valedico Camœnus.

Tertia lux prono cursu ventisque secundis
Burdigalæ turres aperit ; portumque tueri
Visa mihi è medio consurgere sylva fluento ,
Quam viridi spoliavit hyems asperrima fronde :
Maligeris tot pene latet sub navibus amnis.

Egressum rate , more suo , me cepit amanter
Ingeniis , toto quām mercibus orbe vocatis ,
Ditior urbs. Sequor hinc æstu remeante Garumnam ,
Mox iter æquoreum terrestri muto , sonoris
Fluctibus antè , luto nunc obluctatus aquoso.

Inter acerba , mihi quām dulce sodalibus urbes
Nomen per varias notum deferre , breveque
Heu nimis alloquio cruciantis tædia rhetæ
Cœnosæque viæ duros recreare labores ,
Pluribus eloquerer ; nisi te famosa moveret
Bibliotheca magis , desideriumque sciendi
Quo sit causa loco , quæ spes affulget ab Aula :
Huc etenim è vestro lis derivata Senatu est ,
Ad regale forum ; quod longo examine Regum
Causas excutiens , privatas expedit ; unde
(a) Nomen habet , gratū mihi præside Rege Tribunal ;
Si deceat vasti qui magna negotia regni
Consiliis agitant , belli pacisque Ministros ,
Ad tenuem longæque moræ descendere litem .

(b) Sunt alii delata sibi qui maxima rerum
Judicia exercent cum principe , juris amantes
Consultique viri , qui debita tempora cæcis
Litibus & possunt & amant impendere : causam
Vincere certus eram ; si quos placuisset , ab illo
Legiferos aliquot Rex eligat agmine , litem
Qui longâ implicitam rationum ambage resolvant.

Versalias adeo ; Themidisque suprema tenentem
Imperia inviso supplex. Ut scripserat olim ,

(a) Le Conseil des Dépêches.

(b) Le Conseil des Parties.

Comiter exceptit, Phœbo duce & auspice Musā.
Dicenti placidas postquam mihi præbuit aures;
Spemque dedit quam mox factis superavit, omisso
Causidico, Vatem compellat; quæque benignè
Addiderit, sentire magis quam dicere possim.

Quantus honor Musis habitus, quæ gratia, mecum
Ipse putans, causam statui munire favore
Pieridum: (a) jubeo audaces penetrare Potentum
Limina, præclusos domino perrumpere postes,
Tutarique suam litem: sunt namque, negatos
Quos repeto, quasi Castalidum patrimonia, libri.
Hortor ut augustis Aulæ se sistere valvis
Non dubitent, adeantque suum columenque decus quo
Fleuriacum, quo Regem ipsæ docuere Magistro:
Qui quos imperii monstraverat antè, labores
Solatur, graviora ferens nunc pondera rerum.

At nimirum breve tempus erat: lux crastina tristes
Versalias abitu Regis factura, serebat
Ancipites eadem fluitanti in pectore curas.
Non poterant hæc prima meæ præludia causæ
Exactum nisi post mensem dirimenda referri.

Me rogat interea (b) Regi Linierus & Aulæ
Gratus, Versaliis an & interiora domorum,
Deliciasque foris sim contemplatus, opesque
Hortorum, & signis hominum Divumque magistras
Historiæ sylvas. Quid lite molestius, aio!
Aut quid sorte meâ miserum magis! ambulo totis
Ædibus; effigies, hortos, jaculataque sursum
Flumina cerno oculis, & litem mente voluto.
Prodigiis, quorum cupidissimus antè fuisse,
Vix moveor, causæ intentus. Tamen omnia vidi;
Principe sed nondum viso, miracula mundi
Quid spectasse juvat me cætera. Vespere sero
Cùm peteret templum Lodoix & marmore & auro,
Sed magis ornatum Regis pietate precantis,
Principis aspectu recreor; sperataque fausti

(a) Nova Prædicti rustici editio regiis Ministris data.

(b) R. P. de LYNIERES Regi à Confessionibus.

Illi in vultu relego præsgia regni.

Ædis ab egressu, qui proximus astat eunti
Fleuriacus Regi, sua circùm lumina flectens,
Ut me permistum turbæ timidèque latenter
Vidit; habes, inquit, totâ quod mente petisti,
Quale forum optabas. Satis hæc ad vota fuissent,
(Si tamen hæc avidis poteram quoque singere votis)
Laudibus accumulat meritum; nec Prædia tantum
Nostra probat, læto recitat sed carmina vultu,
Imperii plenâ rebus quæ mente tenebat.

Ad (a) Proceres alios, grates acturus, ab illo
Advolo: (b) regalis custos positorque sigilli,
Versaliis qui solus erat, gratatur amicè
Quod tulerat judex decretum: plurima nostram
Adjicit ad laudem: mihi quæ suavissima credes,
Ingenium nomenque viri qui nobile nosti.

Omina fausta vides; nullum sed certius ipsis
(c) Judicibus, quos non favor atque potentia recto
Deflectant à jure, malâ queis Dædalus arte
Nullus inexplicitos calles obturbet inquis
Flexibus, & legum labyrintho fallere possit.

Ipse suos cui Rex libros commisit, eidem
Bignonio nostros dedit arcta lege tuendos.
Digestam referet litem rigidissimus & qui
Cognitor & vindex. Studiorum & juris amantes,
Qui causas & non Partes ac nomina pendunt,
Bignonio excutient jus præside: Regia nostrum
Bibliotheca forum est; ubi muta volamina causam
Ipsa quoque orabunt, conservatura Tolosæ
Quanta Parisiacis dant adjumenta Camœnis.

(a) Ministri Regii qui judicio interfuerant.

(b) D. de CHAUVELIN Regii Sigilli custos.

(c) Judices designati à Rege ut Bercheriane Bibliothecæ causam
supremo judicio finiant D. Abbas de BIGNON D. Abbas de POM-
FONNE. D. de GURCHOIX. D.D'ARGENSON. D. de MACHAUD.
D. de FORTIA. D. DAGUESSEAU. D. de LAUJEOIX D'IMBER-
COUR Causæ cognitor.

EPISTOLA SECUNDA.

Ad D. de Caulet in Senatu Tolosano
Præsidem infulatum.

*Gallicus Parnassus are simulatus, & neaque Poëtarum
numismata.*

ADICENDA tuis numismata sæpe petisi :
Occurrisse novum scripsi, nullique repertum
Hactenus: elusas spes indignabere, nostrum
Si videoas os & nomen, sculptasque retrosum
Ruris opes & delicias. Lepidum caput, aies,
Quod loculis inter mea Cæsariana reponam !

Sed qui monstra virûm Caios sæuosque Nerones
Ære laboratos inhias ; cur ænea Vatum
Ora recusares vacuis admittere capsis,
Castalidum cultor columenque insigne Sororum.

Longa Poëtarum series texetur ; & unum
Sime de numero demis, quos Gallus alumnos
Pindus habet famâ celebres, quos nomine nosti,
Hos etiam vivo poteris cognoscere vultu.

Cæsaribus ne fortè tuis, non eruta terris,
Signa putes fore dedecori (tibi namque venustum
Nil satis est, veteri quod non ærugine tintatum)
Artificis te scire velim non esse recentis
Sculpta manu, nova quæ Vatum numismata mittam.

Elysis Phœbea cohors audivit in agris
Quos Patriæ paret atque sibi (a) Titonus honores :
Ænea deciperent ne spem simulachra, suasque
Turparet facies artis manus inscia ; Galli
(Livor edat Latios quamquam Grajosque) Poëtæ
Obtinuere Deûm præsenti numine, vultum
Sumat ut (b) Argileri, terrasque revisat Apelles ;

(a) D. TITON DU TILLET excudi curavit numismata Poëtarum, qui à Francisco I. in Gallia floruerent.

(b) D. de LARGILLIERE Regie Piatorum & Sculptorum Acad. Reclue.

'Atque Poëtarum designet imagine formas,
Quas operum socius, veteris clarissimus ævi,
Redderet ære Myron, Styge jussus & ipse remens
(a) Garnerii cælo vultus effingere Vatum,
Phœbeisque choris paucos admittere, doctâ
Qui fide vel dulci modulantes voce notarunt
Carmina, & Aoniis decus adjecere Camœnus.

Insistunt operi; cælata sed usquè retractant;
Et quorum effigiem ducunt, exempla sequuntur;
Assiduâque manu non festinante laborant.
Sola nec ora virûm reddunt: vim carminis ipsam,
Materiemque retro positis docuere figuris.

Jam (b) VETURI Charites tres unius ore loquuntur,
Jamque micans inter Lauros & Lilia (c) Princeps
Fœmina nobilitat Musas. (d) SCARRONIUS acres
Continuosque jocis recreat lusuque dolores.
Infida quas pauper opum (e) MAINARDUS ab Aula
In Patriam retulit, solatur Apolline curas.

(f) BENSERADUS. Apes inter, mel & acria præfert
Spicula. Phœbeas (g) MALHERBIUS edocet artes:
Primus enim Musas compescuit ille vagantes
Liberiūs; strictasque dedit, quas audit habenas
Nobile qui lyrico querit sibi carmine nomen.

Aptat utrâque manu (h) SARASINUS tempora circum

(a) D.GARNIER & D.CURE cælatores eximii, Poëtarum Numismata
Gallicumque Parnatum elaborauit.

(b) VOITURE. In aversa Numismatis ejus parte sculptæ sunt tres Cha-
rites addito hoc Sarafini versu in laudem Veturii. Je les fais à mon ba-
dineage.

(c) MARGARITA Regina Navarræ, soror Franci. I. in aversa area, Bellis
t hlos vulgo Margarita dictus; inter Lauros & Lilia, cum haec inscrip-
tionem. Elle brille au milieu des Lys & des Lauriers.

(d) SCARON. Genius manu tenens faciarum seu amabilitis dementiae
effigiem Herculea clava similem. Ad pedes Hydra prostrata. J'ai
vaincu la douleur par les rires, par les jeux.

(e) MAYNARD. Genius sub Lavro meditans. Las du monde Apollen remplie
son mes deurs.

(f) BENSERADE. Alvear in horto floribus confito, Apesque circum-
volantes. Avec le miel nous prissons l'égrillon.

(g) MALHERBE. Genius Lauro incombens. Tres circum Poëtz quorums
primus rubrum gerit, alter cytharam, tertius librum & calatum.
Je leur apprends le langage des Dieux.

(h) SARASIN. Genius coatestos in orbem flores utrâque manu gestans,
tenenique insuper dextrâ Laurum, sinistra Myrtam coronam. Je joins
aux fleurs le Myrtle & le Laurier.

Floribus & Myrto textam Lauroque coronam.

(a) LAINIUS, Edonii celebrat qui munera Bacchi,
Pampinea Vitis frondes Myrtoque tenellæ
Addidit, & partæ per bella Suevica Lauro.

Ultima (b) MAROTUS post fata superstite versu,
Nil obitum curat. Qui miscuit utile dulci,
Floribus & fructu formosam (c) SCÆVOLA Citrum
Ostentat. (d) RAPINUS aquis felicibus hortum
Pomiferum, nemora, & flores fœcundat & ornat.

Ingenuos (e) COMIRI mores & carmina Cygni
Designant canor argutus, candorque. (f) RUÆO
Mercurius pater eloquii, Phœbusque, Sororum
Pieridum præses, votis concordibus afflant.

(g) MARESIUS cytharae sociat modulata (h) LALANDO
Cantica; Versaliæ queis personare tot annos.

Nondum alias fuso simularunt ære Poëtas.
Santolum merito dubitant quo lemmate donent:
Hic cytharas, hortum dat floribus alter olentem.
Illi Sequanicos vellent appingere fontes:
Creditur his placitura magis Burgundica Vitis.
Hymniferum (major Vatis quæ gloria) malim.

Altera quin possum, visu pulcherrima, dignè
Scribere quæ sumptu posuit monumenta superbo
Musarum Titonus amans; ut rursus in ære
Spiranti vivant, sua qui per carmina dignos
Laude viros venuere mori; decorique sit idem

(a) LAINES. Ejus carmina Bacchica, amatoria & heroicade Curo.
jo XII. Suevorum Rege, triplici corona deignantur Pampinea, Myr.
teæ & Laureæ. Je les merite toutes trois.

(b) CLEMENT MAROT. Laureus Hederaceusque circulus, in cuius
medio leguntur hac verba ab ipso desumpta. *La Mort ny mord.*

(c) SCÆVOLA SAMMARTANUS. Citrus. Dat flores & fructus.

(d) RENATUS RAPINUS aqua jactus in horto. Fœcundat & ornat.

(e) COMIRIUS. Cygnus. Candorque Canorque.

(f) CAROLUS RUÆUS conciliator & Poeta. Mercurius & Apollo
junctis manibus. *Concors aspirat uterque.*

(g) MARAIS. Genius cytharam tenens. Elle reçoit de lui son plus
grand lustre.

(h) LALANDE, qui regis Musice praefecturam habuit per annos 40.
Versaliæ adis facies una cum duobus geniis quorum unus cytha.
ram tenet, alter canentium moderatorum representat. Ses chants
divins penetrent jusq'aux Cieux.

Et stimulo decretus honor; sperataque laudis
Præmia Phœbeos recrēent acuantque labores.

Ergo opus egregium, magni quod Principis esset,
Privatis opibus Gallum formavit ahenâ
Effigie Pindum; sius est ubi cuique Poëtæ
Pro meritis locus exanimi; vivisque supersunt,
Quas teneant olim post fata novissima, sedes.

At neque divitias tantum, bene prodigus aurî,
Sed promptas, queis divitior Titonus abundat,
Ingenii quoque fudit opes; fandiique peritus
Explicit sermone, breves quod in ære figuræ
Objiciunt oculis; Liber ut vulgatus in orbem
Latius æternos Vatum protendat honores.

Aenea, marmoream decorans auroque nitentem
Abs tellure basim, moles circumdata signis,
Non confusa tamen, veterique simillima Pindo,
Unius in faciem montis consurgit: acumen
Occupat, inque pedes erectus Pegasus, alas
Pandit; & ad superas eniit ardus arces.

Stat propior, manibusque tenet quæ fræna furenti
Injiciat Genius; si (*a*) Bellerophontis & cœstri
Immemor affectet nubes Equus aliger altas;
Aut sine lege vagos ineat per inania cursus.

Culmina summa tenet, Pindi regnator, Apollo;
Cujus in augusto Lodoix agnoscitur ore:
Verus enim Pindi Deus est, qui laude Poëtas
Et mercede acuit, præbetque canentibus acta,
Mens quibus heroo possit consurgere versu.

Ad lxxvam sedet inferior, qui Sequana Vatum
Irrigat altricem numerosis fontibus urbem.

Stant infra Charites manibus per mutua nexis,
Atque levi pede saltantes; pulcherrima cunctis,
Sed non una tamen facies: jucundior (*b*) illi
Vultus & arridens: (*c*) huic mollior atque videri
Lubricus: (*d*) huic mixta lenis gravitate: sorores

(*a*) BELLEROPHON ope PEGASI alati in celum evolare tentans, immis-
so per Jovem cœstro, excusus Equo, obiit.

(*b*) D. de SCUDERI. (*c*) D. De la SUZE. (*d*) D. des HOULIERES.
Quod de vultu dicitur, de earum carmine intellige.

Tres uno propè par ad catmen Apolline natæ.

Hinc illincque novem varia sub imagine Vates
Et numero totidem referunt & carmine Musas.

Sunt altè vinclati tragicò qui crura cothurno .

Heroas scenis agitant. (a) Hic fulgidus auro
Stat patria sub veste: togam gerit (b) ille: Racini
Spirat in ore lepor Gallus : Cornelius altos
Fronte refert , quales animoso in carmine sensus.

(c) Ille viâ quasi lassus adhuc requiescit in umbra ;
Et reparat facili sed culto carmine vires.

(d) Sunt qui bella canunt lituo : quos (e) ille refrænat
Ridiculo mores , satyris mordacibus (f) alter
Insequitur. Canit (g) hic segetes & Troica bellas
Virgiliique tubâ recreat vel arundine molli ,
Fabellis (h) alius quos erudit ore Ferarum.
Felix ille , suâ si nunquam voce locutus ,
Usque Lupi Vulpisque dolos , nec farta referret
Altera ; sed pecudes solas , melioraque fantes
Induxisset Aves ; nec quos à crimine fictis
Amovet historiis , veris peccare doceret.

Pindarico graviora (i) alii dant carmina plectro ,
Quæ blandis aptat fidibus , vocique canoræ
(l) Lullius , Aonios inter numerandus alumnos.

Est & adhuc locus , interitu sed emendus amaro ;
Postquam mors verax & inexorata sigillum
Addidit , & versus signavit Apolline dignos.

Vidi (m) quem socium non invidiosus habebit
Lullius , & (n) quanquam Scriptorum censor acerbus ,)
(n) Quem propriùs sibi (o) Bollaus gaudebit adesse :
Vidimus & sedem tibi Fontenelle paratam ;
Quam , si vota Deo mea sint auditæ , tenebis
Senior : Authores tamen inter luce carentes
Non positum miror ; cùm jam cultissima dudum
Nestoream superent tibi scripta volumina vitam.

(a) RACINE (b) P. CORNEILLE.

(c) CHAPELLE , itineris sui scriptor.

(d) RACINE. (e) MOLIERE. (f) BOILEAU DEPRAUX. (g) SE-
GRAIS. (h) LA FONTAINE. (i) QUINAUD. (l) LULLY. (m) CAM-
FRA. (n) ROUSSEAU. (o) BOILEAU.

Permisiim , non muta , sedent simulachra locorum
Atque hominum Genii : nam Vatum insignia portant ;
Atque docent humili socco , grandive cothurno
Vel citharâ , gravibusque tubis , mollique cicatâ
Institerit quam quisque viam : brevioribus iidem
Quorum stare locis non possunt corpora , vultus
Cælatos vel in ære gerunt ; gratissima Phœbo
Nomina vel longo descripta volumine produnt.

Ille legit flores : illustribus ille trophyis
Induit Ilinnes truncos : hic præmia doctæ
Frontis , ad arbitrium Phœbi donanda , virenti
Sedulus aut Myrto texit Laurove coronas.
Alter ad ingenuas invitat Apollinis artes ;
Viætricesque manu palmas ostendit ; iterque
Edocet ad Pindum sacra per vestigia , Galli
Quæ Vates tenuere novem , quos indice monstrat.

Arduis & præceps locus est , sed olenibus idem
Dulcè viret Myrtis , semperque recentibus halat
Floribus ; æternos ostentat frondis honores
Laurea : dat thalamos meditantibus herba Poëtis ,
Irriguâ quam fons Heliconius educat undâ.

Formosi , juga Titonus per saxeа , ruris
Delicias serit ; ut doceat per acerba locorum
Difficiles quam sint aditus ad culmina Pindi.
Et ne fortè labor magnis absterreat ausis ;
Indicat obscurò nemora inter lata recessu
Per teneras Myrtos quam fortunata tenenti
Vel summum mediumve jugum peragatur amænis
Vita locis : neque enim est studiis & divire venâ
Auxilium contra curas & tædia majus.

Nil gravius contrà invito quam scribere Phœbo ;
Et cum tutus agrum possis decurrere planum ,
Per Pindi salebras iter affectare negatum
Ingenio . Bonus , atque favens conatibus ipsis ,
Carpere Titonus temeraria noluit ausa.

Nuda sacri facit ima jugi , nec imagine Vates
Exprimit insulsoс . Atqui potuisset in ære
Sculpere cantantes Cygnos , quibus obstrepat Anser ;

Et Riegras Anates , rostro qua^m lenta procaci
Conturbent stagna , aut Aquilas tueantur inquis
Sublimes oculis , vel ineptâ voce lacestant.

Sed veluti fœdos stellantibus occulit alis
Pavo pedes ; ita Parnassi moderator aheni ,
Illiū opprobrium , signis effingere parcit
Vatum imbellē genus bifidi superare volentum
Summa jugi , nervis qui deficientibus hærent ,
Defixis cœnum per ineluctabile plantis :
Imā valle jacent turpes ; luteoque fluentes
Carminę , Ranarum grege cum strepitante coaxant.

*Ex Libris Lincent
tertiani 1752*

INDEX RERUM.

DE	<i>Amicitia Regi.</i>	Pag. 3
	<i>Ecloga I. Amicitia natura & ortus, ejusdem commendatio & character variis amicorum factis expressus.</i>	7
	<i>Ecloga II. Amicitia pares concilianda.</i>	18
	<i>Ecloga III. Amicorum delectus.</i>	25
	<i>Ecloga IV. Pestes quibus interire solent amicitiae.</i>	33
	<i>Ecloga V. Amicorum officia.</i>	41
	<i>Ecloga VI. De dissolvenda amicitia.</i>	50
	<i>Ecloga VII. Officia erga amicum levem & ab amicitia discedentem.</i>	57
	<i>Ecloga VIII. Officia erga amicum demortuum.</i>	63
	<i>Ecloga sacra. De amore divino.</i>	70

ECLOGÆ VARIAE.

E	<i>Cloga I. Ad Serenissimos Burgundia & Biturigum Duces, post deductum in Hispaniam Philippam Regem.</i>	78
	<i>Ecloga II. Ad D. de Bon supra Monspeliensium curia Praesidem.</i>	81
	<i>Ecloga III. de Lugduno.</i>	86
	<i>Ecloga IV. ad D. de Campistron.</i>	95
	<i>Ecloga V. post assignatam Astronomo in Occitania comitiis pensionem annuam, quam authori dandam censuerant aliquot Provincia Proceres.</i>	97
	<i>Ecloga VI. de Cursonia nobilissima puella, hodie Domina de Maupeou.</i>	101
	<i>Ecloga VII. Allegorita.</i>	104
	<i>Ecloga VIII. VER.</i>	108

EPISTOLÆ VARIAE.

A	<i>Ad D. de la Berchere Archiepiscopum Narbonensem Bibliotheca sua epistola.</i>	111

Eadem Biblioteca Regi.	Pag. 115
Ad Eminentissimum Cardinalem de Fleury Apum dedicatio.	117
Ad D. Praesidem de Lagorrée Columbarum dedicatio.	119
Ad Columbas Gallicis versibus redditas.	121
Dedicatio Vitis ad D. Joan. de Biscaras Episcopum Bi- terensem.	123
Ad D. Devic Senatorem Tolosanum.	125
Ad R. P. le Telier. Delphini tumulus Gallicis ver- sus redditus.	128
Ad D. de Vertamon Conseranensium Episcopum.	144
Ad D. de Resseguier Senatorem Tolosanum.	145
Ad eundem. De Amoenissima ejus Villa.	148
Ad D. Charles Medicum Biterensem.	151
Ad D. de Caulet in Senatu Tolosano Praesidem infu- latum.	152
Ode Godelini Latinis versibus redditia , ad eundem Praesidem missa.	154
Ad D. de Roussel Episcopum Biterensem.	164
Ad D. Lamoniūm Bavillaum ventorum in asculum conjuratio.	166
Ad R. P. de Linieres Regi à Confessionibus.	169
Ad R. P. Cleric è Societate Jesu.	171
Ad D. Jac. Dupont Priorem Monasterii B. Maria Ber- donarum , Ordinis Cisterciensis.	172
Christus Moriens.	173
Ad D. de Colomez Tolosatem.	179

EPIGRAMMATA.

E Pigrammatum dedicatio.	183
Inscriptiones statua Ludovici Magni.	285
Inscriptiones 12. Caesarum, aliaque.	188
Epigrammata in laudem variorum.	193
Epigrammata satyrica.	200
Epigrammata moralia.	204
Sapientum dicta.	211
Hymnus B. Regio è Societate Jesu.	221
Hymni Sanctis Martyribus Nazario & Celso.	222
Epistola Parisis Tolosam scripta,	225

APPROMBATO.

EX mandato Illustrissimi Regiorum. Sigillorum
Custodis, ego infrà scriptus perlegi *Jacobi Vanierii* è Societate jesu *Opuscula Poëtica*, quorum ele-
gantia ac suavitas, vel ipsis Augusti temporibus,
magnam Auctori famam peperissent; & hæc typis
dignissima judicavi. Datum Parisiis, die 23. No-
vembris 1730.

ANTONIUS DANCHET,
Censor Regius.

FACULTAS

R. P. PROVINCIALIS.

EGO Amandus Dealii è Societate JESU, in Pro-
vincia Tolosana præpositus Provincialis, con-
cedo ut Typis mandentur *Opuscula Poëtica*. P. Jacobi
Vanierii Societatis Jesu, ab aliquot ejusdem Socie-
tatis Patribus approbata. Datum Tolosæ die 22.
Januarii 1725.

AMANDUS DEALL.

PRIVILEGE DU ROY.

LOUIS par la grace de Dieu, Roy de France & de Navarre :
A nos amez & feaux, Conseillers les gens tenans nos Cour-
de Parlemens, Maîtres des Requêtes ordinaires de notre Hôtel, Grand
Conseil, Prévôt de Paris, Bailliifs, Sénechaux, leurs Lieu-
tenans Civils & autres nos Justiciers qu'il appartiendra : Salut.
Notre bien amé le Pere Jacques Vaniere de la Compagnie de Jesus
nous ayant fait exposer qu'il souhaiteroit faire imprimer & rel'im-
primer, & donner au Public un ouvrage de sa composition, *Jacobi
Vanierii è Societate Jesu Opera*, s'il nous plaisoit lui accorder nos Let-
tres de continuation de privilege & impression sur ce nécessaires.
A ces causes, voulant traiter favorablement ledit Exposant, & re-

connoitre son zèle, Nous lui avons permis & permettons par ces Présentes de faire imprimer & réimprimer ledit ouvrage ci dessus spécifié, en tels volumes, forme, marge, caractère, conjointement ou séparément, & autant de fois que bon lui semblera, & de le vendre, faire vendre & débiter par tout notre Royaume, pendant le temps de six années consécutives, à compter du jour de la date desdites Présentes. Faisons défenses à toutes sortes de personnes de quelque qualité & condition qu'elles soient, d'en introduire d'impression étrangère dans aucun lieu de notre obéissance ; comme aussi à tous Libraires-Imprimeurs & autres d'imprimer, faire imprimer, vendre, faire vendre, débiter ni contrefaire ledit ouvrage ci-dessus expliqué, en tout ni en partie, ni d'en faire aucun extraits, sous quelque prétexte que ce soit d'augmentation, correction, changement de titre, même de traduction étrangère ou autrement, sans la permission expresse ou par écrit dudit Exposant ou de ceux qui auront droit de lui ; à peine de confiscation des exemplaires contrefaits, de trois mille livres d'amende contre chacun des contrevenans ; dont un tiers à Nous, un tiers à l'Hôtel-Dieu de Paris, l'autre tiers audit Exposant, & de tous dépens, dommages & intérêts ; à la charge que ces Présentes seront enregistrées tout au long sur le Registre de la Communauté des Libraires & Imprimeurs de Paris, & ce dans trois mois de la date d'icelles ; que l'impression de cet Ouvrage sera faite dans notre Royaume & non ailleurs, en bon papier & en beaux caractères, conformément aux Règlements de la Librairie ; & qu'avant de les exposer en vente, le manuscrit ou imprimé qui aura servi de copie à l'impression dudit Livre, sera remis dans le même état où l'approbation y aura été donnée, ès mains de notre très-cher & fidé Chevalier, & Garde des Sceaux de France le sieur CHAUVELIN ; qu'il en sera ensuite remis deux Exemplaires dans notre Bibliothèque publique, un dans celle de notre Château du Louvre, & un dans celle de notre très-cher & fidé Chevalier, Garde des Sceaux de France le sieur CHAUVELIN ; le tout à peine de nullité des Présentes. Du contenu desquelles Vous mandons & enjoignons de faire joüir l'Exposant ou ses ayans cause, pleinement & paisiblement, sans souffrir qu'il leur soit fait aucun trouble ou empêchement : Voulons que la copie desdites Présentes qui sera imprimée tout au long au commencement ou à la fin dudit ouvrage, soit tenué pour dulement signifiée ; & qu'aux copies collationnées par l'un de nos amez & feaux Conseillers & Secrétaires, foi soit ajoutée comme à l'Original : Commandons au premier notre Huissier ou Sergent, de faire pour l'exécution d'icelles tous Actes requis & nécessaires, sans demander autre permission ; & nonobstant Clameur de Haro, Charre-Normande & Lettres à ce contraires : Car tel est notre plaisir. Donné à Paris, le 17. Mars, l'an de grâce 1730. & de notre Régne le quinzième ; Par le Roy en son Conseil. N O B L E T.

Registré sur le Registre VII. de la Chambre Royale, &c.
A Paris le 20. Mars 1730.

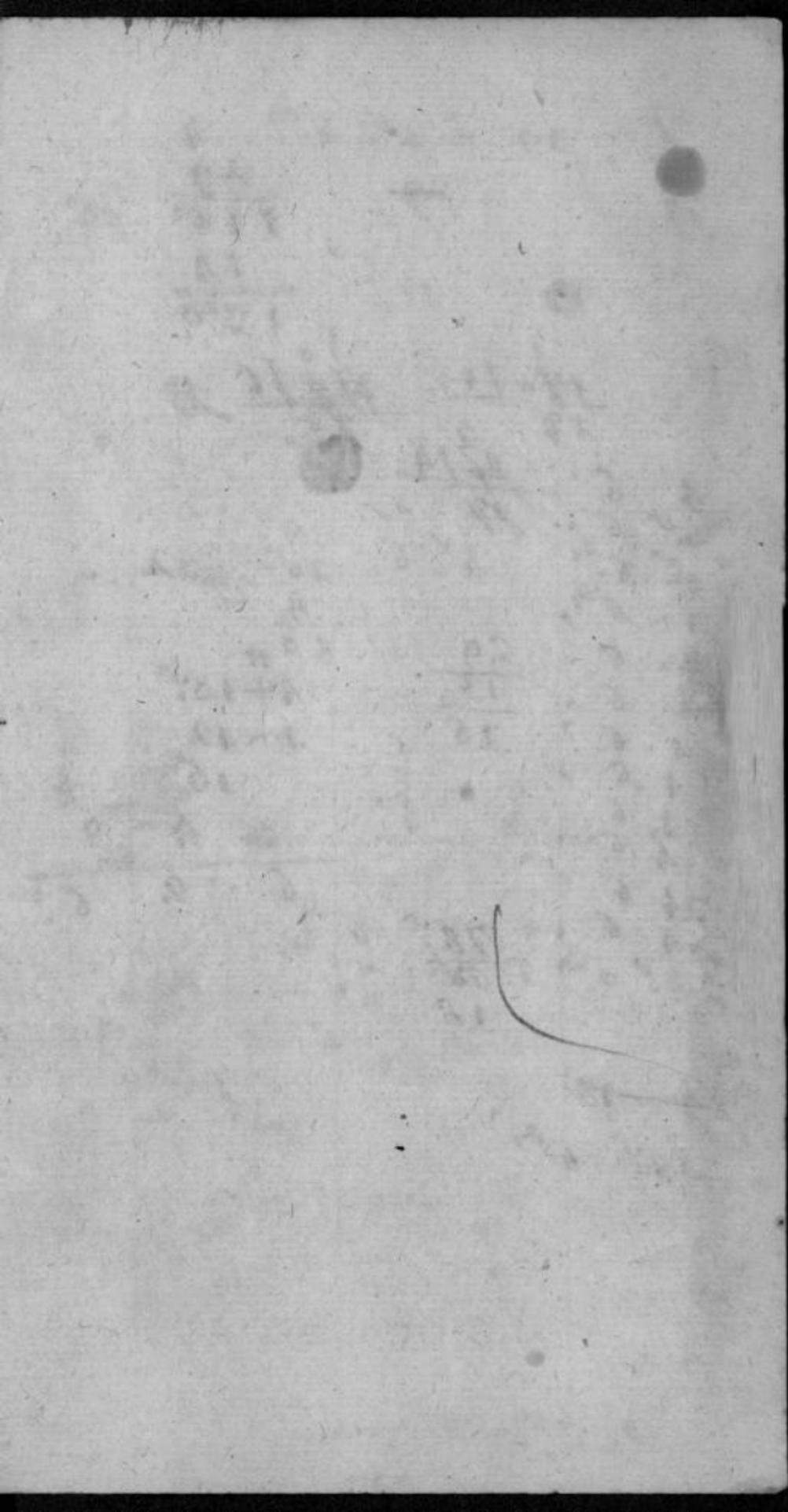
Signé, P. A. LE MERCIER, Syndic.

ERRATA.

Uliore tibi fidæ, lege fidæ. Pag. 93.
Culmina marmoreis, illi. lege Culmina, marmoreis
illæ. Pag. 26. EX LIBRIS
PROTESTANTE DE TOULOUSE
DE LA TAILLE

BIBLIOTHEQUE
UNIVERSITAIRE
DE MONTAUBAN

29 a 4°. 6.⁸ 4

$$\begin{array}{r} 29 \\ \times 29 \\ \hline 116 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14 \\ \hline 130 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \cancel{18014} \\ \times 2 \\ \hline \cancel{18014} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 6 \\ 4 6 \\ 4 6.9 \\ 4 6.8 \\ 4 6 \end{array} \begin{array}{r} 4^o 6 \\ \hline 14 \end{array} \begin{array}{r} 26 \\ 4 \end{array} \begin{array}{r} 32 \\ 8^o 11 \\ 4 + 10^o \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 6 \\ 4 6 \\ 4 6 \end{array} \begin{array}{r} 29 \\ \hline 13 \end{array} \begin{array}{r} 8^o 11 \\ 4 + 10^o \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 6 \\ 4 6 \end{array} \begin{array}{r} 16 \\ \hline 16 \end{array} \begin{array}{r} 1 - 12 \\ 16 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 6 \\ 4 6 \\ 4 6 \end{array} \begin{array}{r} 4 - 6 \\ \hline 4 - 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 6 \\ 4 6 \\ 4 6 \end{array} \begin{array}{r} 78^o \\ \hline 6^o \end{array} \begin{array}{r} 6.8^o \\ 6.8^o \end{array} \begin{array}{r} 2 \\ 6.8^o \end{array}$$

~~54 - 18~~

~~58.5 6.8~~

~~141~~

~~Liberpest.~~

²⁰
¹⁹ ~~Louisianae~~
21 +
21 +
21 +
21 +
21 A
21 A.